

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

SEÇSİS

Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü
Sistemi **güvenli mi?**

Türksat Genel Müdürü
Özkan Dalbay
Turksat Globe portalı
Ekim ayında açılacak

///idefix/

Mehmet İnhan
2018'de e-kitap satışları
basılı kitap satışlarını yakalayacak!

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

Sosyal Dönüşüm

Sosyal Dönüşüm

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

T.C. ULAŞTIRMA BAKANLIĞI

BTK
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ
VE İLETİŞİM KURUMU

www.tbd.org.tr
Katılım ücretsizdir.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 38 • SAYI 124

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

→ TBD YÖNETİM KURULU

Turhan Menteş, Murat Aşkar, Lütfi Varoğlu, İ. İlker Tabak, Türker Gülüm, Serhat Özeren, Levent Berkman, Kemal Karakoçak, Volkan Atalay, Ayla Altun, Koray Özer

→ TÜRKİYE BİLİŞİM DERGİSİ ADINA

Turhan Menteş Eser ve İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu, Müdür

→ YAYIN YÖNETMENİ

Koray Özer

→ EDITÖRLER

Aslıhan Bozkurt Haber, İ. İlker Tabak Genel, Mehmet Ali Köksal Hukuk, Selçuk Özdemir Eğitim, Mukaddes Burhan Savunma Bilişimi, Gökem Çetin Özgür Yazılım, Talat Postacı KOBİ, Mehmet Yılmaz Kamusal BİB, Erdem Erkul E-Devlet, Gamze Ercan TBD Genç, Nihal Sandıkçı Müzik.

→ YAZI KURULU

Abdullah Raşit Gülhan, Atilla Yardımcı, Coşkun Dolanbay, Eşref Küçük, Levent Karadağ, Levent Uyanıker, Makbule Çubuk, Mehmet Pektaş, Necdet Kesmez, Nezih Kuleyin, Nihat Yurt, Onur Fenar, Serdar Gunizi, Veysi İşler, Yasemin Altun

→ GÖRSEL TASARIM

Mehmet Pektaş

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

Genel Merkez: Çetin Emeç Bulvarı, 4. Cadde No:3/11-12 06450 A. Öveçler-Ankara
Tel. 0312 479 3462, Faks: 0312 479 3467, e-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

Yazılarla ilgili her türlü hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

03	KÜNYE
04	İÇİNDEKİLER
06	Yayın Yönetmeninden
10	Bilişim Ajandası Aslıhan Bozkurt

Dosya: Güvenli, gizli ve mahremiyeti sağlanan “e-oylama”ya hazır mıyız?

42	Siyasetin gündemindeki SEÇSİS
44	E-seçim modellerinin analizi (Turhan Karagüler & Murat Şahin)
52	Seçim, hile, bilgisayar ve bilgiçalar (Neval Kavcar)
58	Seçim sisteminde oyların değerlendirilmesi (M. Gürkut Koçak)
62	YSK: SEÇSİS’in “bilgisayar ve ağ güvenliği”, en üst düzeyde
68	MHP: e-oynamayı, genel seçimlerde gerekli görmüyoruz
74	CHP: Seçim sonuçları partilerce sorgulanıp yazılım denetime açılmalı
78	AKP: 60 yıllık seçim birikimimizi niye teknolojiyle taçlandırmayalım?

→ İÇİNDEKİLER

Ufkun ötesi - Değer Bilenler (Nezih Kuleyin)	88
Türksat Genel Müdürü Özkan Dalbay ile söyleşi (Aslıhan Bozkurt)	92
Simge -Kopyala, yapıştır (İlker Tabak)	102
İdefix Genel Müdürü Mehmet İnhan ile söyleşi (Makbule Çubuk)	110
Üç Soru Üç Cevap - Şair Metin Celal (Arzu Kılıç)	118
BİM’leri Tanıyoruz - Adalet Bakanlığı BİDB (Aslıhan Bozkurt)	126
e-endüstri - Avrupa bize yetmez! (Eylem Cülcüoğlu)	140
Yönetmen Biray Dalkıran ile söyleşi (Arzu Kılıç)	142
Bilişim Yıldızları	150
Sheffield’da bir Türk öğrenci ve uzaktan eğitim (Dr. Serdar Biroğul)	154
Sektörden yansımalar (Aslıhan Bozkurt)	162
Kitap Tanıtımı-Felsefe, Yelken ve Caz (Ayfer Niğdelioğlu)	170

SEÇSİS sistemi güvende mi?

29 Mart 2009 seçimlerinde yaşanan bir takım sıkıntılar seçim sisteminin elektronik altyapısını tartışmaya açmıştı.

Koray Özer
koray.ozertbd.org.tr

Bu tartışmalar referanduma gittiğimiz bu günlerde yeniden gündeme geldi. Yazar Neval Kavcar uzun zamandan bu yana SEÇSİS (Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK) Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü) sisteminin güvenli olmadığını iddia ediyor. Projede kullanılan işletim sistemi, ağ cihazları ve veritabanlarının başka ülkeler tarafından kolaylıkla yönlendirilebileceği, dış müdahalelere açık olduğu ve sistemi kullanacakların rahatlıkla görev tanımları dışına çıkabilecekleri Kavcar'ın iddialarından bazıları... Biz de bu sayımızda SEÇSİS'i mercek altına aldık. Ama araştırmamız yalnızca SEÇSİS ile sınırlı kalmadı, elektronik seçim, elektronik oylamaya kadar uzandık. Elektronik seçimin tarihi, e-seçim modellerinin analizi, Neval Kavcar'ın iddiaları, YSK Seçmen Kütüğü eski Genel Müdürü M. Gürkut Koçak'ın SEÇSİS'i anlattığı yazısı, partilerimizin görüşünü aldığımız siyasetçi söyleşileri ve YSK'nın SEÇSİS konusunda kamuya sunduğu bilgilerle sanırım bu konuda yapılan en kapsamlı dosyalardan birini hazırladık...

e-devlet kapısı, Kablo TV, internet, uydu, Türk "Google Earth/TürksatGlobe deyince akla TÜRK SAT geliyor. Aslıhan Bozkurt ve Türker Gülüm Türksat Genel Müdürü Özkan Dalbay ile kurumun bugünü ve hedefleri üstüne konuştu...

"Araf" ve "Cennet" filmlerinin yönetmeni Biray Dalkıran şimdi de ilk Türk 3D filmini çekiyor. Daha çok korku türünde film çeken yönetmenin bu üç boyutlu filminin adı "Cehennem". "Cehennem"le birlikte Türkiye, dünyada 3D film çekilen 10. ülke oluyor. Biray Dalkıran'a Arzu Kılıç sordu...

Yayın dünyası şu sıra e-kitap'ı tartışıyor. Türkiye'deki en büyük e-kitap satıcısı olan idfix'in Genel Müdürü Mehmet İnhan'a, e-kitabı, işin teknik ve güvenlik bölümünü, e-kitap konusunda Türkiye'nin ve Dünya'nın aldığı yolu sorduk. Kendisi de bir bilişimci olan İnhan'la e-söyleşiyi Makbule Çubuk gerçekleştirdi. Bu ay Üç Soru Üç Cevap köşesinin konuğu şair, eleştirmen ve yazar Metin Celal'di. Celal, e-kitap üzerine sorulan soruları cevaplandırdı...

Eylül sayımıza söyleşiler damgasını vurdu... Dr. Serdar Biroğul bilimadamı kimliğini gezginlikle birleştiren ortaya Sheffield'da hem Türk, hem de öğrenci olmakla ilgili bir söyleşi çıktı. Biroğul, İngiltere'deki üniversite sistemi, öğrenci halleri ve uzaktan eğitimle ilgili olarak doktora öğrencisi Rıdvan Ata'yla konuştu.

Saygı ve sevgilerimle
Koray Özer

Bilişim 2010

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

Carnegie Mellon Üniversitesi'nden Said Nurhan Sizlerle...

Said Nurhan, Carnegie Mellon Üniversitesi Software Engineering Institute (SEI) ziyaretçi bilim adamı sıfatı ile, adı geçen Enstitü tarafından geliştirilen ve kusursuz yazılım alanında başta NASA ve Wall Street gibi birçok kurum ve kuruluşta kullanılan Team Software Process (TSP) "Kusursuz Yazılım Teknolojisi" alanında uzman olup bu alanda seminerler vermektedir.

25 yıllık kariyerinde Wall Street'te Bear Stearns, Drexel Burnham Lambert, Thomson Reuters, CIBC World Markets/Oppenheimer, Kirlin Securities ve Prudential Securities firmalarında çeşitli düzeylerde görev yapan Said Nurhan, buna paralel olarak City University of New York Baruch College'de de 8 yıl süreyle yazılım program dilleri konusunda dersler vermiştir.

Halen Team Management Consulting Organization şirketinin yöneticisi olan Said Nurhan, seminerimizde özellikle hata kabul etmeyen hassas yazılım alanlarında kusursuz yazılım tekniklerinin Carnegie Mellon Üniversitesi (SEI) Enstitüsü'nce geliştirilen ve dünyadaki en gelişmiş model olan TSP teknolojisi ile nasıl kusursuz program yazılabileceği konusunda sunum yapacaktır.

ABD, Avrupa ve Hindistan'da yaygın olarak kullanılan TSP süreci şu anda Meksika (112 bin yazılımcı eğitimden geçirilmektedir) ve Güney Afrika Cumhuriyeti hükümetlerince de ulusal strateji kapsamında ülke çapında yürütülmektedir.

Bilişim ve İnternet, siyasetin gündeminde

CHP Genel Başkanıyla görüşen sektör STK'ları, benzer ziyaretleri diğer parti başkanlarıyla da gerçekleştirmeyi planlarken İnternet'te sansüre karşı ortak platform, TBMM'de destek turuna çıktı.

Aslıhan Bozkurt
aslihanbozkurt@tbd.org.tr

Yaz aylarında siyasetin sıcak gündemi arasında bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) sektörü, sorunlarına dikkat çekmeye çalışırken İnternet'te sansüre karşı oluşturulan "İnternette Sansüre Karşı Ortak Platform" hazırladığı deklarasyonu, TBMM'deki siyasi parti gruplarına sunup erişim engellerinin kaldırılması için destek istedi. Bilişim ve telekomünikasyon alanında faaliyet gösteren 13 sektör derneği yönetici ve temsilcisi, 14 Temmuz 2010'da CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nu ziyaret etti. 45 dakika süren görüşme sırasında, bilgi ve iletişim teknolojilerinin stratejik önemini

vurgulandı ve sektörün sorunları hakkında kısa bir sunum yapıldı. Sektör STK'ları, sorun ve beklentilerini içeren bir dosya oluşturup tüm partilerle paylaşmak üzere benzer ziyaretleri diğer parti başkanlarıyla da gerçekleştirmeyi planlıyorlar. CHP Uşak Milletvekili Osman Coşkunoglu ve Ankara Milletvekili Emrahan Halıcı'nın katıldığı toplantıya, TBD Başkanı Turhan Menteş, TBV Başkanı Faruk Eczacıbaşı, TÜBİSAD Başkanı Turgut Gürsoy, MOBİSAD Başkanı Murat Dursun, TEDER Başkanı Serhat Özeren, BİYESAM Başkanı Namık Kural, TELKODER Başkanı Yusuf Ata Arıak, YASAD Başkanı Şerif

Beykoz, MOBİLSAD Başkanı Kerem Alkin, SinerjiTürk Platformu Başkanı Abdullah Raşit Gülhan, TOBB Bilgisayar Yazılımı Meclisi Başkanı Mehmet Akyelli, Bilgi Güvenliği Derneği Başkan Yardımcısı Yüksel Samast ve Bilişim Muhabirleri Derneği temsilcisi katıldı. Önemli ölçüde iş gücü potansiyeline sahip olan BİT sektörünün büyüklüğü, diğer sektörlerle etkisi, ekonomik ve siyasi bakımdan önemine dikkat çekilen sunumda şu konular üzerinde duruldu: *Sektörün dengeli olarak büyümesi gerekiyor. Bunun için hizmet ve yazılıma önem verilmeli. *Kamu kuruluşları (Türksat, vb.) özel

işletmecilerle rekabet etmemeli. Bu konu, en fazla telekomünikasyon sektörü için sorun oluşturuyor.

*Siyasiler sektörün önemini henüz kavrayamamış durumda.

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, bilişim sektörünün siyaset üstü bir konu olduğunu ve öneminin tüm siyasi partilere anlatılması gerektiğine işaret etti. Sektörün stratejik olarak daha fazla önem kazanması gerektiği görüşüne katıldığını belirten Kılıçdaroğlu, dernek başkanlarına, hedefe ulaşmak için yapılması gerekenler ile ilgili toplu bir çalışmaları olup olmadığını sordu. STK başkanları da bu konuda ciddi ve yeterli sayıda çalışmaya sahip olduklarını, bu çalışmaların hepsinin toparlayıp kendilerine iletebileceklerini bildirdiler.

Sansür karşıtı platform, TBMM’de destek aradı

50’ye yakın sivil toplum kuruluşu, sivil inisiyatif, haber ağı, web sitesinin ilk kez İnternet’te sansüre karşı güçlerini birleştirerek kurdukları “İnternette Sansüre Karşı Ortak Platform”u, 23 Temmuz 2010’da AKP, CHP, MHP ve BDP gruplarını ziyaret edip İnternet’e erişimin yasakları ve 5651 sayılı yasanın (İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi) kaldırılmasını istedi.

Hazırladığı deklarasyonu TBMM’nin gündemine getirmek için bir dizi görüşmeler yapan Platform üyelerinin ziyaret ettiği CHP Grup Başkanvekili Muharrem İnce, iletişim ve bilişim devriminin ideolojisinin demokrasi olduğunu belirterek bu konularda yasak istemediklerini bildirdi. İnce, yasal düzenlemeye destek vereceklerini vurguladı. MHP Grup Başkanvekili Oktay Vural da Meclis’te siyasi partilerin temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulabileceğine işaret ederek “Bir komisyon oluşturulsun. Ne

yapılması gerektiğine birlikte karar verelim, meseleyi çözelim” dedi.

AKP Grup Başkanvekili Bekir Bozdağ tarafından da kabul edilen platform üyeleri, yasaklar konusunda sitem ederken BDP Grup Başkanvekili Bengi Yıldız’ı ziyaret edip İnternet’e erişimin yasakları hakkında bilgi verip destek istediler.

“Erişim haklarının engellenmesi kabul edilemez”

Siyasi partiler gruplarına yapılan ziyaretin ardından TBMM’de bir basın toplantısı düzenleyen aynı zamanda da platform üyesi olan CHP Milletvekili Emrehan Halıcı, “hükümetin sansürle ilgili açıklamalarının yeterli ve inandırıcı olmadığı”nı söyledi.

İnternet’in büyük bir olanak olduğunu, ancak yasaklar ve sansür anlayışıyla hiçbir yere

varamadıklarını kaydeden Halıcı, Türkiye’nin önünün açılmasını istediklerini dile getirerek konunun, sadece bir şirket ile Türkiye arasında süren anlaşmazlık olarak sunulduğunu, bunu doğru bulmadıklarını söyledi. Halıcı, “Türkiye güçlü bir ülkedir, bazı şirketler Türkiye’nin kurallarına uygun davranmıyorlarsa, onları takip etmenin değişik yolları olabilir. Mali açıdan denetlenmeleri, apayrı bir yol olabilir” dedi.

İnternet kullanıcılarının erişim haklarının engellenmesinin kabul edilemeyeceğini belirten Halıcı, “Eğer İnternet’in getirdiği olanakları herkes yakından biliyorsa, İnternet’in yararlarına inanıyorsa, İnternet’in önündeki bu sınırlamaların, engellemelerin kalkması konusunda ortaya ciddi, somut adımlar koymaları, çalışmalar yapmaları gerekir. Bu çalışmalar yapılmazsa, sivil toplum kuruluşları eleştiri haklarını sonuna kadar kullanacaklarını beyan etmişlerdir” diye konuştu.

“İstifalar acil bir zorunluluk haline gelecek”

Platformun hazırladığı deklarasyonda, İnternet kullanıcılarının düşünce özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkının engellenemeyeceği belirtilerek, çocukları zararlı içerikten korunması için öngörülen devlet politikasının yetişkinleri etkilememesi istendi.

Deklarasyonda, “Gerekli önlemleri en kısa sürede almamaları halinde gelişmelerden sorumlu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı İnternet Daire Başkanı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı ve Ulaştırma Bakanı’nın istifa etmesi acil bir zorunluluk haline gelecektir” denildi.

Platform sözcüsü Prof. Dr. Mustafa Akgül, yasaklardan zarar görenlerin Türk halkı olduğuna değinerek İnternet yasaklarının çok ölçsüz olduğunu savundu.

e-posta ve SMS'le propaganda seçimde **y a s a k**

Seçimde İnternet'ten propaganda yapma olanağı getirilirken e-posta ve SMS ile propaganda yasaklandı. AKP'li Denemeç, e-posta ile bir yapılacak propaganda bombardımanının insanları rahatsız edeceğine işaret ederken MHP'li Tankut, yasağın bir yanlışı veya İnternet gerçeğinin dikkate alınmadığını gösterdiğini vurguluyor.

Uzun zamandır gündemde olan seçim yasasında yapılması düşünülen değişiklikler yapıldı ve Seçimlerin Temel Hükümleri Ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Milletvekili Seçimi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 10 Nisan 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Ancak yasada İnternet kullanıcılarını şaşırtan bir düzenleme de yer alıyor. Yasa değişikliğinde "Basın, iletişim araçları ve İnternet'te propaganda" konusunu düzenleyen 55. madde dikkat çekiyor. Söz konusu madde ile elektronik posta (e-posta) ve kısa mesaj servisi (Short Message Service-SMS) yoluyla propaganda yapma tamamen yasaklanıyor.

Değişikliğe göre seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, yazılı basında ilan ve reklam yoluyla veya İnternet sitesi açarak sözlü, yazılı veya görüntülü propaganda yapabilecek. Ancak vatandaşların, e-postalarına, taşınabilir veya sabit telefonlarına sesli, görüntülü veya yazılı mesaj göndererek propaganda yapılamayacak. Sadece siyasi partiler, kendi üyelerine sesli, görüntülü veya yazılı mesajlar atabilecek. Önümüzdeki seçimde e-posta yollayamayan İnternet siteleriyle siyasetçiler ve partiler propaganda yapmaya çalışacak.

Yasanın 5'inci Maddesi'nde, 298 sayılı Kanun'un 55/A maddesinden sonra gelen yeni madde şöyle: "MADDE 55/B – Seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, yazılı basında ilan ve reklam yoluyla veya İnternet sitesi açarak sözlü, yazılı veya görüntülü propaganda yapabilirler. Vatandaşların, elektronik posta adreslerine gönderilecek mesajlarla, taşınabilir veya sabit telefonlarına sesli, görüntülü veya yazılı mesaj göndermek suretiyle propaganda yapılamaz. Ancak, siyasi partilerin kendi üyelerine gönderdiği sesli, görüntülü veya yazılı mesajlar her zaman serbesttir."

Yasağın gerekçesi olarak da milletvekilleri tarafından seçmenin rahatsız edilebileceği, e-postaların istismar edileceği gösteriliyor. Söz konusu madde ile sanal ortamda siyasal iletişimin en basit, ekonomik ve teknolojik araçlarından biri olan e-postanın yasaklanması bilişim sektöründe farklı tepkilerle karşılandı. Düzenlemenin başka propaganda araçlarına bütçe bulamayan ve seçmene ulaşmanın en kolay yollarından birini kullanmak isteyen aday ve partilerin önünde engel olacağı bildiriliyor. Ayrıca partilerin kendi mensuplarına serbest olarak yolladıkları bir e-postayı, o seçmenin başka bir seçmene ulaştırması, "forward" etmesi veya bir "sosyal network"te (facebook, twitter, friend feed vb.) paylaşması durumunda bunu kimin denetleyeceği, engelleyeceği, kaynağını sorgulayabileceğinin belli olmadığına dikkat çekiliyor.

"E-posta artık resmi yazışmalarda kullanılan bir mecra"

AKP Genel Başkan Yardımcısı Reha Denemeç e-posta ve SMS'le propagandanın "muhtemelen kişilik haklarını korumak" adına yasaklandığını belirtiyor. E-postanın 8-10 yıl önceki gibi olmadığını, artık bir yerde resmi yazışmalarda kullanılan bir mecra olduğunu, resmi yazışmaların yapıldığını anlatıyor.

Seçim döneminde seçmeni e-posta ile bir propaganda bombardımanına tutmanın insanları rahatsız ettiğine işaret eden Denemeç, bu nedenle yasak konulduğunu ama İnternet'ten her türlü propaganda yapabileceğine dikkat çekiyor.

"E-postanın kişilerin bir yerde resmi yazışma aracıdır. Oraya böyle bir yasaklamanın olmasının bence ciddi bir rahatsızlık yaratan yanı yok. Senin özelin olan bir mecra senin istemin dışında propaganda yapılması rahatsızlık verir" diyen Denemeç, etkin ve geniş bir alan olan İnternet'te propaganda yapılmasının çok daha doğru olduğunu söylüyor.

Söz konusu maddenin kanunda yer almasının bir yanlışı veya İnternet gerçeğinin dikkate alınmadığını gösterdiğini vurgulayan MHP Adana Milletvekili Yılmaz Tankut, "Bu durumda ya tüm e-posta adreslerine mesaj gönderilmemeli ya da bu yasak olmamalıdır. Bir vatandaşın bir partinin üyesi olup olmadığının tespitinin kim tarafından veya nasıl yapılacağı belli değildir. Bu konuda nasıl bir şikâyet bildirimi aşamasının olacağı da belli değildir" diyor.

Tankut, bu değişikliğin bilgi toplumu olmayı hedefleyen Türkiye'nin seçim sistemine hiçbir faydası olmayacağını partileri ve adayları ciddi bir belirsizliğe itecek zararları olacağını vurguluyor.

“İnternet sansürü”ne karşı sokağa çıkıldı

İlk kez Taksim’de bir araya gelen binlerce kişi, şarkı ve ıslıklarla sokakta İnternet’e yönelik engellemeleri protesto etti.

Türkiye’de İnternet sitelerine uygulanan erişim engellemeleri, ilk kez sokakta protesto edildi. İnternet Teknolojileri Derneği (INETD), Linux Kullanıcıları Derneği (LKD), netdaş, sansüresansur, korsan partisi oluşumu, alternatif bilişim, sansüre karşı ekşi sözlük zirvesi, egelliweb, muz cumhuriyeti ve bobiler gibi grupların bir araya gelerek oluşturdukları “İnternette Sansüre Karşı Ortak Platform”, Google ve YouTube engellemelerinin yanı sıra, sansüre karşı 17 Temmuz 2010’da İstanbul’da bir protesto yürüyüşü düzenleyip “sokağa indi”. “İnternet Kullanıcılarının Bilgiye Erişim Hakkı ve İfade Özgürlüğünü Engelleyen İnternet Sansürüne Karşı Yürüyüş” adıyla gerçekleştirilen organizasyonla, sansürün bilgiye erişim, hukuk devleti, ifade ve iletişim özgürlüğü ilkelerine aykırı olduğu, ülke ekonomisi ve gelişimine büyük engel olduğu vurgulandı.

“Sansürsüz İnternet” yazılı pankartın taşındığı yürüyüşte, “Devlet sansürü, sizi gerçeklerden korur”, “Özgürlüğümüze tıklamayın” yazılı dövizler taşındı. Bir saati aşkın bir süre devam eden yürüyüş boyunca “Sansürlere dur de”, “İnternete dokunma elini çek”, “İnternet yaşamdır, sansürlenemez” sloganları atıldı. İlgili web sitelerinde katılımcıların bulunduğu yürüyüşe bazı ünlü isimler ve katılacakları önceden bilinmeyen kişi ve kurumlar da katılıp destek verdi.

Yaklaşık bin beş yüz kişinin katılımı ile oldukça coşkulu geçen yürüyüş, Taksim Meydanı’nda başlayıp Galatasaray Lisesi önünde yapılan basın açıklaması ile son buldu. Sansür karşıtları adına açıklama yapan Deniz Kaynak, “Kendimizi özgürce ifade ettiğimiz platformlar bir bir kapatılıyor. Bizler, 6 binden fazla web sitesi erişime engellenmişken ve bu sayı günden güne artarken artık susmayacağız. Temel hak

ve özgürlüklerimize müdahale niteliğindeki uygulamalar karşısında sessiz kalmayacağız” dedi.

İnternet’i kontrol etmeye çalışan zihniyeti kabul etmediklerini belirten Kaynak, “Bizler, vatandaşların ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkı engellenemez düsturuyla İnternet’te bir araya geldik. Çözümü şimdi sokakta arıyoruz. Türk İnternet Sansür Sistemi’nin altyapısını oluşturan 5651 sayılı kanunu protesto ediyoruz” diye konuştu.

Türkiye’de gerek bireysel gerekse kurumsal yapıya sahip İnternet kullanıcılarının ciddi bir engellenme ile karşı karşıya bulunduğu, bilgi çağında bilgiye erişim hakkının yok edilmesinin en başta demokratik bir hukuk devletinde ifade özgürlüğü, bilgiye erişme ve iletişim özgürlüğünün yok edilmesi anlamı taşıdığı vurgulanan açıklamada, yürüyüşün düzenlenme gerekçeleri şöyle sıralandı:

**İNTERNET SANSÜRÜNE KARŞI
TAKSİM’E YÜRÜYÖRÜZ!
17 TEMMUZ 2010 SAAT 17:00**

-Şu anda 5 binden fazla 5651 sayılı kanun kapsamında erişimi engellenmiş, 500’den fazla da bu yasanın kapsamı dışında engellenmiş web sitelerinin bir an önce açılmalı,

-Hükümet, mevcut engelleyici uygulamalar yerine, çocukları gerçekten zararlı İnternet içeriğinden korumak için yeni bir politikayı, katılımcı bir şekilde geniş kamuoyu desteğini de yanına alarak yeniden üretmeli,

-Keyfi uygulamalar kalkmalı ve çocukları koruma adı altında yetişkinlerin bilgiye ulaşma temel hakkını engelleyen 5651 nolu yasa değiştirilmeli.

Yürüyüşe destek veren siteler şunlar: ankara.net, bildirgec.org, bobiler.org, engellerikaldır.com, fizy.com, hafif.org, oyungezer.com.tr, inci.sozlukspot.com, istanbul.net, itusozluk.com, izmir.net, komikaze.net, penguin dergisi, seslisozluk.com, sozluk.sourtimes.org, uludagsozluk.com, uzman.tv, tomshardware.com.tr, zargan.com, zaytung.com.

Bilişim 2010

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

“Yeni Medyada Nefret Söylemi” Bilişim 2010’da tartışılacak...

Bilişim 2010’da, “Medyada Nefret Söylemi” tartışılacak. 23 Eylül 2010’da düzenlenecek olan panelde, yeni medya ortamında üretilip dolaşıma sokulan nefret söyleminin geleneksel medyada üretilenle temel farkları, yeni medyanın sunduğu riskler ve olanaklar, internetteki çeşitli uygulamalarda hızlı bir biçimde dolaşıma sokulan nefret söylemi konusunda alınabilecek önlemler değerlendirilecek.

Sosyal Dönüşüm

Burak Doğu
“Sanal Nefret Pratikleri: İnternette Nefret Söylemi ve Karşı Örgütlenmeler” başlıklı sunumunda, nefret söyleminin internet üzerindeki pratiklerini ele alarak, bu tür söylemlerin yayılmasında rol oynayan siteler ile bunlara karşı mücadele veren örgütlenmeler,

İşık Barış Fidaner
“Yeni Medya ve Nefret Söylemi” başlıklı sunumunda nefret söylemi ile yeni medya arasındaki ilişkinin genel bir çerçevesi,

Tuğrul Çomu
“Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi” başlıklı sunumunda, yeni medyanın görüntü yayınına izin veren bir ortam haline gelmesiyle birlikte kullanıcıların nefret söylemi üretimindeki etkinlikleri ve örnekleri,

Eser Aygül
“Facebook’ta Nefret Söyleminin Üretilmesi ve Dolaşıma Sokulması” adlı sunumunda, yeni medyada üretilen nefret söylemi bakımından Facebook gibi toplumsal paylaşım ağlarının oynadığı rol,

İliden Dirini
“Çevrimiçi gazeteciliğin sunduğu olanaklardan biri olan okur yorumlarında nefret söylemi nasıl türüyor” sorusunun yanıtını ve haber portallarındaki okur yorumlarının okuyucu üzerindeki etkisinin ne olduğunu,

Ayşe Kaymaklıoğlu
“Yeni Medyada Nefret Söyleminin Hukuki Boyutu” başlıklı sunumunda, kanun maddelerinden ve çeşitli mahkeme kararlarından yola çıkarak konuyla ilgili hukuki boyutu tartışılacaktır.

“TC Kimlik”in algoritması çalındı!

TİEV, ilgililerin gerekli önlemi almaları için hem algoritmik düzeni hem de bir kimlik numarasından, kan bağı bulunan diğer numaralara nasıl ulaşıldığını gösterebileceklerini bildirirken güvenlik nedeniyle yeni bir düzenlemenin zorunluluğuna dikkat çekti.

MERNİS Projesi (Merkezi Nüfus İdare Sistemi) kapsamında toplanan ve arşivlenen kimlik verilerinin çalınıp satılmasına ilişkin haberler üzerine bir komisyon kurup araştırma yapan Tüm İnternet Evleri Derneği (TİEV), büyük bir tehlikeye dikkat çekti. TİEV, devletin resmi kurumlarının sisteminden bir aile bireyinin TC kimlik numarasındaki algoritmasının tespitinin ardından, kan bağı olan tüm aile bireylerinin tespit edildiğini ortaya çıkardı. Algoritma bir problemin çözümünde izlenecek yol anlamına geliyor ve tüm programlama dillerinin temeli algoritmaya dayanıyor.

TİEV İnternet Birliği Komisyonu Başkanı Hakan Topuzoğlu, ilgililerin gerekli önlemi almaları için İçişleri Bakanlığı veya görevlendirilecek bir komisyon eşliğinde hem algoritmik düzeni hem de bir kimlik numarasından, kan bağı bulunan diğer tüm kimlik numaralarına nasıl ulaşıldığını gösterebileceklerini bildirerek “Devletin bazı kurumlarına ait internet sitelerinin acilen düzenlenme ihtiyacının olduğunu görmekteyiz. Hatta şunu açık ifade edebilirim ki, devletin bu kurumlarının resmi internet siteleri, tüm kimlik bilgilerine ulaşmada çeteler için büyük bir fırsat niteliğindedir” iddialarında bulundu.

Öte yandan DSP Milletvekili Hasan Erçelebi, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın yanıtlaması istemiyle TBMM Başkanlığı’na verdiği yazılı soru önergesinde, kimlik numaralarıyla ilgili kimi soru işaretlerine değinip vatandaşlık kimlik numaralarının hangi standartlara göre verildiğini sordu. İçişleri Bakanlığı ise verdiği yanıtta, numaraların hiçbir bilgi içermediğini vurgulayarak, “Matematiksel algoritma mantığı içerisinde üretilmiştir. Son rakam bütün Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaralarında çifttir” açıklamasını yaparak kan bağı olan diğer kimlik bilgilerine ulaşılabilmesinin mümkün olmayacağını bildirdi.

“Bu bilgilerle ne yapılabilir?” sorusunu ise, “Devlet dairelerinden, bankalara, sigorta şirketlerine, sağlık kuruluşlarından, eğitim kurumlarına kadar size ait her bilgiye ulaşabilecekleri için, farklı amaçlarla kullanılabilir” diye yanıtlayan Topuzoğlu, güvenlik nedeniyle yeni bir düzenlemenin şart olduğunu vurguladı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Bilişim Suçları ve Sistemleri Şube Müdürlüğü, 27 Temmuz 2010’da, 70 milyon kişinin kişisel bilgilerini yasadışı yollardan elde ederek bunları depolayan ve İnternet üzerinden pazarlayarak kazanç elde eden suç şebekesini çökerttiğini açıklamıştı. 8 ay boyunca çeşitli illerde sürdürülen teknik takip ardından operasyon yapan ekipler, çete lideri ile birlikte 15 kişiyi gözaltına almıştı.

“Özgür İnternet” için hukuki reçete

Hukukçuların 5651 yasasına değerlendiren raporuna göre, “erişim engeli” uygulaması, “ne zorunlu, ne orantılı ne de amaca uygun”

İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü, 4 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe giren 5651 Sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun”un üç yıllık uygulama sürecini değerlendirmek amacıyla bir rapor hazırladı.

Enstitü’den Yrd. Doç Dr. Leyla Keser Berber ve Av. Mehmet Bedii Kaya tarafından hazırlanan raporda, “erişim engeli” uygulamasının, çağdaş hukukun ölçülülük ve ceza sorumluluğu ilkelerini ihlal ettiğine işaret edildi.

Erişim engeli uygulamasının “ne zorunlu, ne orantılı ne de amaca uygun” olduğunun altı çizilen raporda, bir an önce bu yöntemden vazgeçilmesi çağrısı yapıldı. Engelleme kararları ve katalog suçların açık bir şekilde tanımlanması istenirken haksız erişimin engellenmesi halinde ödenmesi gereken tazminata ilişkin özel bir hüküm konulması önerildi.

Raporda 5651 sayılı kanuna ilişkin temel sorunlar, değerlendirmeler ve çözüm önerileri şöyle sıralanıyor:

1. Ölçülülük ilkesine ve ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine aykırı erişimin engellenmesi yönteminden vazgeçilmelidir.
2. Erişimin engellenmesi uygulaması ifade hürriyetini ihlal etmektedir.
3. Hukuk aykırı ve zararlı içerik arasında ayırım yapılmalıdır. (Uyarı sayfası yöntemi, Yetişkin kilidi yöntemi kullanımı)
4. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın (TİB) yetkileri yeniden belirlenmelidir.
5. TİB, daha şeffaf olmalıdır.
6. Engelleme kararları daha açıklayıcı olmalıdır.
7. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereğince katalog suçların açık bir şekilde tanımlanması gerekmektedir.
8. Haksız erişimin engellenmesi durumunda ödenmesi gereken tazminata ilişkin özel bir hüküm koyulmalıdır.
9. Yayından çıkarma ve cevap hakkına ilişkin hüküm ile Basın Kanunu’nda yer alan hüküm arasındaki uyumsuzluk giderilmelidir.
10. İçerik sağlayıcının başkasına ait içeriği sunma fiilinden dolayı sorumluluğuna açıklık getirilmelidir.
11. İçerik sağlayıcının bağlantı sağladığı içerikten dolayı sorumluluğuna açıklık getirilmelidir.
12. Erişim ve yer sağlayıcılar tarafından tutulan trafik verilerini saklamaya yönelik özel hükümler getirilmelidir.
13. Sanal çocuk pornografisi açıkça kapsama alınmalıdır.
14. Bir web sitesinin sunmuş olduğu hizmetler istismar edildiği durumlarda web sitesine erişim engellenmemelidir.
15. Filtreleme yazılımlarının istismar edilmesi önlenmeli ve kamu kurumları için özel bir filtreleme yazılımı geliştirilmelidir.

Teknoloji fakülteleri davalık oldu

EMO, mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin kapatılarak yerine kurulan teknoloji fakültelerinde mühendislik bölümleri açılmasını mahkemeye taşıdı.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), Gazi ve Sakarya üniversitelerinde mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin kapatılıp yerlerine kurulan teknoloji fakültelerinde mühendislik bölümleri açılmasına yönelik Bakanlar Kurulu Kararı'nın iptali ve "yürütmeyi durdurma"sını istedi.

Danıştay'a iki ayrı dava açan EMO, teknoloji fakülteleriyle ilgili işlemlerin 3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Yasa, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası ile 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında yasalara aykırı olduğunu bildirdi. Davalarda, teknoloji fakültelerine 2010-2011 eğitim yılı için öğrenci alınmasının giderilmesi güç ya da imkânsız sonuçlar doğacağı belirtilerek yürütmenin de durdurulması talep edildi.

Dava konusunda EMO basın bülteninde, "3795 sayılı Yasa kapsamında teknik öğretmen yetiştiren fakültelerin tamamının kapatılmış olması açıkça yasaya ve hukuka aykırılık taşıdığı gibi, teknik öğretmen yetiştiren program sonrasında mühendis unvanı verilecek olması da yasaya ve hukuka aykırıdır" denildi.

Hiçbir yasal düzenleme yapılmadan teknik öğretmen yetiştiren fakültelerin kapatılmasının ve "Mühendislik eğitimi açısından üretim-insan gücü-eğitim unsurları arasında dengenin sağlanmasının gözetilmemiş olmasının" da davaya neden oluşturduğu vurgulanan bültende, Danıştay'da 2 Temmuz tarihinde iki ayrı dava açıldığı belirtildi.

Teknoloji fakültelerine 2 bin 720 öğrenci

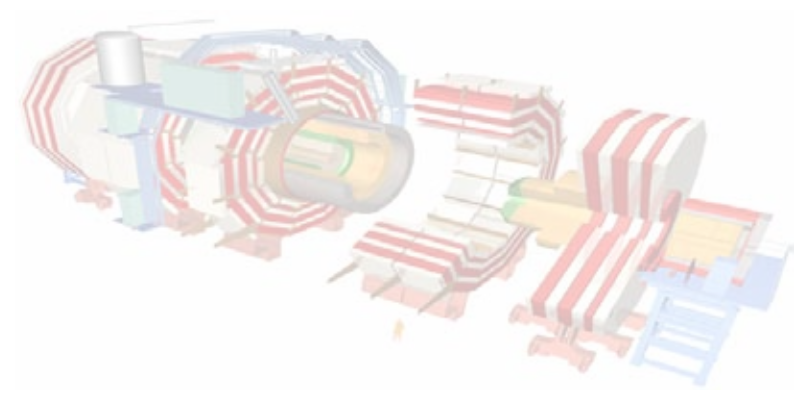
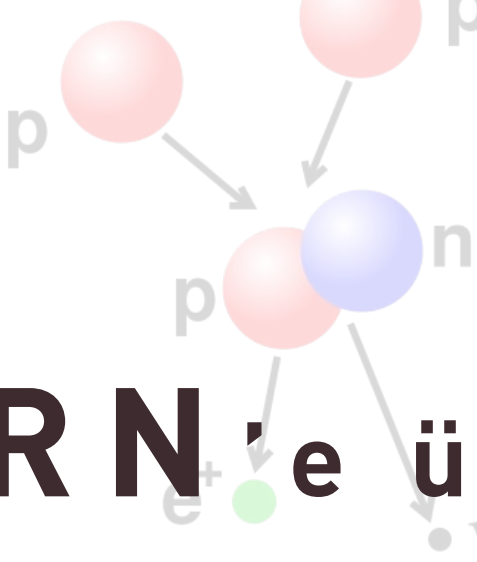
Bu arada YÖK'ten edinilen bilgiye göre; geçen yıl kurulan teknoloji fakültelerinin mühendislik bölümlerine, 2010-ÖSYS'de toplam 2 bin 720 kontenjana öğrenci alınacak.

Afyon Kocatepe, Fırat, Gazi, Karabük, Marmara, Sakarya ve Süleyman Demirel üniversitelerinin bünyesindeki teknoloji fakültelerinin mühendislik bölümlerine alınacak toplam 2 bin 720 kontenjanın yüzde 60'ı, YGS-1 puanı ile gelecek meslek liseleri mezunları; yüzde 40'ı MF-4 puanı ile gelecek meslek lisesi dışındaki lise mezunları için belirlendi. Teknoloji fakültelerine YGS-1 Puanı ile gelen öğrenciler, 1 yıl hazırlık dersleri aldıktan sonra lisans öğrenimine başlayacak. Böylece, bu öğrenciler toplam 5 yıl okuyacak.

22 Aralık 2008 tarihli YÖK Genel Kurulu, meslekî eğitim alanında faaliyet gösteren

teknik eğitim fakültelerinin kapatılarak yerine "teknoloji fakültesi" kurulması yönünde karar almıştı. Buna göre, 21'i meslekî ve teknik eğitim fakültesi olmak üzere 27 fakülte kapatılıp bunların yerine 21 teknoloji fakültesi, 2 sanat ve tasarım fakültesi ile 3 turizm fakültesi kurulacaktı. Mühendislikle eğitim fakültesi arasında uygulama ağırlıklı eğitim verecek teknoloji fakültelerinde 'uygulama mühendisi' yetiştirilecek. Meslek liselerinde öğretmen olmak isteyen bu fakülte mezunları ise ilave bir yıllık pedagojik formasyon alacak. Resmi Gazete'de yayımlanan listede şu üniversiteler yer aldı:

Adıyaman , Afyon Kocatepe , Amasya , Batman , Cumhuriyet , Dumlupınar , Düzce , Fırat , Gazi , Karabük , Karadeniz Teknik , Kırklareli , Kocaeli , Marmara , Mersin , Muğla , Nevşehir , Pamukkale, Sakarya , Selçuk , Süleyman Demirel ile Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü.

Türkiye'yi, 'CERN'e üyelik heyecanı sardı

Avrupa Nükleer Araştırmalar Merkezi'ne (CERN) Türkiye'nin üyelik süreci görüşülmeye başlandı.

Türkiye'nin, Avrupa Nükleer Araştırmalar Merkezi'ne (Fransızca Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire-CERN) üyelik sürecini görüşmek üzere CERN Araştırma ve Bilgisayar Teknolojileri Direktörü Dr. Sergio Bertolucci başkanlığındaki heyet, Ankara'da Ankara Üniversitesi, ODTÜ, DPT, TÜBİTAK yetkilileri ile temaslarda bulundu. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından da kabul edilen heyet, İstanbul'da Boğaziçi Üniversitesi ve bazı sanayi kuruluşları ile de görüştü.

Ziyaretlere ilişkin değerlendirmeler yapan Bertolucci, CERN'in "Temel araştırmalar", "İnovasyon" ve "Genç beyinler" üçgeni eksenine kurulu olduğunu, bu üçgenin içinde 90 ülkeden araştırmacıların yer aldığı bir takımın bulunduğunu belirtti. Bertolucci, "Dünyada bu şekilde çalışan tek yer CERN. Çünkü bilimde oyunun kuralı paylaşım. Hepimiz bilim insanları olarak aynı oyunu oynuyoruz. CERN'de ideoloji, din, kültürel farklılıklar yok, herkes bilim için çalışıyor" dedi.

Türkiye'nin en büyük avantajının genç nüfus ve genç araştırmacılar kitlesi olduğunu kaydeden Bertolucci, şunları söyledi:

"Türkiye'nin yakın zamanda CERN'e üye olacağını düşünüyorum. Bu CERN için de büyük bir avantaj olacaktır. Üyelik Türkiye'ye, yalnızca fizik konularında değil, mühendislik, tıp, bilgi teknolojileri konularında da büyük fırsatlar yaratacak. Üyelikle, CERN'deki çalışmalara araştırmacıların yanı sıra mühendisler ve öğrenciler de katılabilecek. Öğrenciler, çeşitli eğitim programlarında yer alabilecek."

CERN'in aday olmayan ülkelerle ilişkilerinden sorumlu Dış İlişkileri Direktörü John Ellis de üyelik sürecinin iki aşamalı olacağını birinci aşamada ülkenin bilimsel, teknolojik ve

endüstriyel olarak var olan potansiyelinin önem kazandığını, ikinci aşamayı ise CERN'e üye olan ülkelerin Türkiye'nin üyeliği konusundaki düşüncelerinin oluşturduğunu söyledi.

Her iki konuda da bir problem görmediğini bildiren ve CERN'e üyelik başvurusu konusunda ülkeler arasında bir yarış olduğunu düşünmediğini dile getiren Ellis, bilimin politik sorunları görmezden gelip birlikte çalışmayı gerektirdiğine işaret etti.

CERN heyetinin Türkiye ziyareti için oluşturulan heyetin başkanlığını yürüten Boğaziçi Üniversitesi Fizik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Metin Arık, CERN'in bir medeniyet projesi olduğunu dile getirerek, "Bizim bu süreçte ona layık olduğumuzu gösterdiğimizize inanıyorum. CERN'e üyeliğin, gelecekte Türkiye'ye çok faydası olacak. Bunların içinde en önemlisi teknoloji transferi. Çünkü CERN'de üzerinde çalışılan ve ileride kullanılacak teknolojiler dünyanın en ileri teknolojileri olacak ve biz de bunun bir parçası olacağız" dedi.

Ankara Üniversitesi bünyesinde DPT'nin desteğiyle kurulacak Türk Hızlandırıcı Merkezi'ne ilişkin hazırlıkların sürdüğünü kaydeden Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cemal Taluğ, merkezde ilk olarak küçük boyutta bir hızlandırıcının bulunacağını belirtti. İkinci Dünya Savaşı sonrasında 12 Avrupa ülkesinin (Belçika, Almanya, Fransa, Danimarka, Hollanda, İngiltere, İsveç, İsviçre, İtalya, Norveç, Yugoslavya ve Yunanistan) işbirliği ile 1954'te CERN'in günümüzde 20 asil üyesinin yanı sıra Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 8 gözlemci üyesi bulunuyor. Türkiye adına gözlemcilik fonksiyonu, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) tarafından yerine getiriliyor.

Kültür “İnternet TV” kuracak, Diyanet ise **sansürleyecek!**

İnternet projesi olarak tasarlanan “Kültür TV”de belgesel izlenebilirken Diyanet İşleri’nin yeni görev tanımına göre ise Başkanlık, hatalı yayın yapan İnternet sitelerini kapattırabilecek.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, kurduğu “Kültür TV”de Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü’nce yaptırılan 1100 belgeselden, hakları Bakanlığın elinde bulunan 100’ü deneme amaçlı olarak İnternet’ten yayımlanacak.

Bakanlığın İnternet projesi olarak tasarlanan “Kültür TV”, altyapısı 100 mpbs hızında metro İnternet erişimi ile sistemin kesintisiz ve yedekli çalışması için gerekli yeni sunucu bilgisayar ve donanımlarla geliştirildi. Microsoft’un “Smooth Streaming” teknolojisi kullanılarak kullanıcıların yalnızca görüntüyü izleyebileceği bir sistem oluşturuldu. Böylece, var olan altyapıda görüntüleri bilgisayara indirmek ve kaydetmek mümkün olmazken, içerik tamamen web standardında sağlandığından İnternet üzerinde hiçbir engellemeye takılmadan rahatlıkla izlenebilme özelliğine sahip bulunacak. Bu altyapının deneme süreci tamamlandığında Türkiye’de yapılan seçkin sanatsal eserlerin ücretsiz ve sürekli yayımlandığı bir “İnternet kapısı” açılmış olacak. Türkiye’nin zengin kültür mirasını yansıtan belgesellerin İnternet üzerinden rahatlıkla erişilebileceği bir sistem olarak tasarlanan “Kültür TV”den yeni teknolojiler sayesinde yüksek bant genişliği gerektirmeden ve kesintisiz olarak kaynaklardan yararlanılabilecek. İnternet kullanıcıları, zengin içerik kütüphanesinden istediklerini seçerek İnternet’ten belgesellere ulaşabilecek.

Diyanet’ten “sansür”

13 Temmuz 2010’da Resmi Gazete’de yayımlanan Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun içerisinde Başkanlığın İnternet yayınlarıyla ilgili görevler de belirlendi.

“Hatalı ve noksan olarak basıldığı veya yayımlandığı Kurul tarafından tespit edilen mushaf ve cüzler ile sesli ve görüntülü Kur’an-ı Kerim yayınları, Başkanlığın müracaatı üzerine, yayımın yapıldığı yer sulh hukuk mahkemesi kararı ile toplatılır ve imha edilir” ifadesinin yer aldığı yeni kanunda, yayının İnternet ortamında yapılması halinde Diyanet İşleri’nin yapılacakları da sıralandı. Buna göre Başkanlığı müracaatı üzerine, sulh hukuk mahkemesi bu yayımla ilgili erişimin engellenmesine karar verilebilecek. Diyanet İşleri bu kararın bir örneğini gereği yapılmak üzere Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’na (TİB) gönderecek.

SGK'de, belge-bilgi sayısallaştırılıyor

2011 sonuna kadar tamamlanması öngörülen projeye, SGK'nin tüm bilgi ve belgeleri elektronik ortama aktarılacak ve emeklilik işlemleri 3 günde yapabilecek.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nda (SGK) bulunan basılı bilgi ve belgelerin e-devlet hizmetlerinde kullanabilmesi için elektronik ortama aktarılacak sayısallaştırılmasına yönelik "İşbirliği Protokolü", 21 Temmuz 2010'da imzalandı. İmza töreninde Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer Dinçer yer aldı. Türksat tarafından 2011 yılı sonuna kadar tamamlanması öngörülen projeye vatandaşların sosyal güvenlik verileri sayısallaştırılıp doğru ve etkin kullanılarak, emeklilik işlemleri dâhil olmak

üzere, her türlü sağlık ve özlük işlemlerinin hızlandırılması amaçlanıyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Dinçer, Türksat A.Ş. işbirliğinde SGK'nin bilgi ve belgelerinin sayısallaştırılmasına yönelik projeye bütün işlemleri birkaç saniyede görebileceklerini, kişiye ait hizmet dökümlerini çıkarabileceklerini ve çok kısa bir zaman içinde de emeklilik işlemlerini tamamlayabileceklerini belirtti. Dinçer, projenin, bir değişim ve dönüşüm projesinin ilk adımı olacağını ifade ederek, 81 ilde basılı bilgi ve belgelerin elektronik ortama aktarılacağını ve bilişim ortamında altyapısını tamamlamış bir örgüte dönüşeceklerini söyledi. Bakanlığına bağlı kurumlarda emeklilere

2011 sonuna kadar tamamlanması öngörülen projeye, SGK'nin tüm bilgi ve belgeleri elektronik ortama aktarılacak ve emeklilik işlemleri 3 günde yapabilecek.

yönelik hizmetlerde bazı eksiklikler bulunduğuna değinen Dinçer şöyle konuştu:

"Geçtiğimiz yıl bugünlerde emeklilerimize herhangi bir emeklilik için müracaat ettiklerinde emeklilik işlemlerinin tamamlanabilmesi için 50 güne bir yakın sürede cevap verebiliyorduk. İç düzenlemeler ve operasyonlarla bu süreyi bugüne kadar aşağı yukarı 31 güne indirecek kadar kısaltmayı başardık, ama daha hızlı hizmet vermek istiyoruz. Biz herhangi bir emeklimiz bize müracaat ettiğinde bunu 3 gün içerisinde tamamlayabileceğimiz bir noktaya kadar çekmek istiyoruz."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Türksat A.Ş'nin, Felaket Kurtarma Merkezi'ni Konya'da oluşturacağını bildiren Bakan Dinçer, bütün bilgi ve belgelerin yedeklemesinin burada yapılacağını belirtti. Bakanlık olarak bir yıldır sürdürdükleri çalışmadan sonra e-örgüt olma çabasında olduklarını dile getiren Dinçer, bu hedef doğrultusunda 30'a yakın proje yürüttüklerini söyledi.

Ulaştırma Bakanı Yıldırım da, 2008'de başlatılan e-Devlet Kapısı üzerinden hizmet alımıyla bürokrasinin azaltılması ve kurumlara gitmeden hizmet alabilmenin yolunu açmayı hedeflediklerini anlattı. e-Devlet Kapısı'nda

1.5 yılda 200'e yakın kurum işleminin, 200 binden fazla vatandaş tarafından yapıldığını bildiren Yıldırım, hizmet için bu kurumların altyapılarının buna uygun olması gerektiğine dikkat çekti. Kamuda en önemli zorluklardan birisinin arşivler olduğuna işaret eden Yıldırım, bu konunun sayısal ortamda olmamasının pek çok olumsuz sonucu doğurduğunu dile getirdi. Bu arada TBMM Dilekçe Komisyonu da artık İnternet üzerinden şikâyet ve başvuru alacak. TBMM Dilekçe Komisyonu Başkanı Yahya Akman, e-dilekçe programını tamamlayıp hayata geçirdiklerini ifade ederek, 5 binin üzerinde dilekçe ve 1 milyon vatandaşın başvurusunu kabul eden komisyonun, artık İnternet üzerinden de başvuru alabileceğini bildirdi. Akman, MERNİS sisteminden vatandaşlık numarasını girerek başvuru yapılabileceğini, komisyonun başvuruyu aldığı ise vatandaşların cep telefonuna kısa mesaj yoluyla iletileceğini açıkladı. Komisyonun kendi iç işleyişinin de İnternet ortamında süreceğini bildiren Akman, temel amaçlarının komisyona başvurularla ilgili süreleri kısaltmak olduğunu belirtti. Akman, İnternet üzerinden iletilecek dilekçelerin doğrudan komisyona geleceğini ve vatandaşların, başvurularıyla ilgili tüm aşamaları izleyebileceğini söyledi.

iPad'e giren ilk Türk gazetesi ve ilk Türkçe kitap

Today's Zaman, tablet bilgisayar için iPad uygulaması geliştirirken Ali Çolak'ın "Mavisini Yitirmiş Yaşamak" adlı kitabı, "Sanal Kütüphane"de yer aldı.

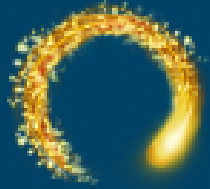
Apple'ın ürettiği, akıllı cep telefonlarıyla netbooklar arasında yeni bir kategoriye öncülük eden tablet bilgisayar iPad, yakın gelecekte medyanın sıçrayacağı yeni platform olarak görülüyor. Türkiye'de İngilizce yayımlanan Today's Zaman gazetesi, geliştirilen iPad uygulamasını Apple Store'da hizmete sundu. iTunes hesabı olanlar tarafından ücretsiz şekilde indirilebilen uygulama, Türkiye'de ilk olmanın yanı sıra tek olma özelliği de taşıyor.

Yayınlandıktan sonra kısa sürede "en çok satanlar" arasına giren iPad uygulaması, şu an ABD dışında Avrupa ülkeleri, Türkiye ve iPad olan diğer yerlerden de indirilebiliyor. Today's Zaman'ın beşinci olduğu sıralamanın ilk dördünü sırasıyla Financial Times, BBC News, New York Times ve The Wall Street Journal oluşturuyor. Today's Zaman, sıralamada Time dergisi, Reuters, USA Today, AP news, MSNBC, Der Spiegel, France 24 ve ABC News gibi haber kaynaklarını da geride bıraktı.

Gazete, iPad uygulamasıyla basılı gazetenin ulaşamadığı yerlerdeki okuyucuları ve iPad kullanıcılarıyla buluşmayı hedefliyor. iPad'i olan herkes, iTunes hesabı üzerinden Today's Zaman uygulamasını ücretsiz indirebiliyor. Uygulama ile Today's Zaman'ın tüm haberlerine ve www.todayszaman.com'un tüm içeriğine iPad ile erişilebiliyor.

Bu arada Gazeteci-Yazar Ali Çolak'ın Zaman Kitap'tan çıkan "Mavisini Yitirmiş Yaşamak" adlı kitabı, IPAD uygulamasıyla hizmete sunduğu "Sanal Kütüphane -iBooks"ta yerini aldı. Birçok Batı dilini desteklemesine rağmen Türkçe desteği olmayan IPAD hakkında Apple firması yetkilileriyle yapılan iki aylık görüşme trafiğinin ardından "Mavisini Yitirmiş Yaşamak" adlı kitap, 0,99 dolardan sanal kütüphanede satışa sunuldu.

18 yıldır haftalık köşe yazıları yazdığı Zaman Gazetesi'nde 2001'den bu yana Kültür -Sanat sayfasını yöneten Çolak'ın, 1995'te yayımlanan ve bugüne kadar 14 baskı yapan "Mavisini Yitirmiş Yaşamak" kitabına 3 milyon IPAD ve milyonlarca iPhone kullanıcısı ulaşabilecek.

Bilişim 2010

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

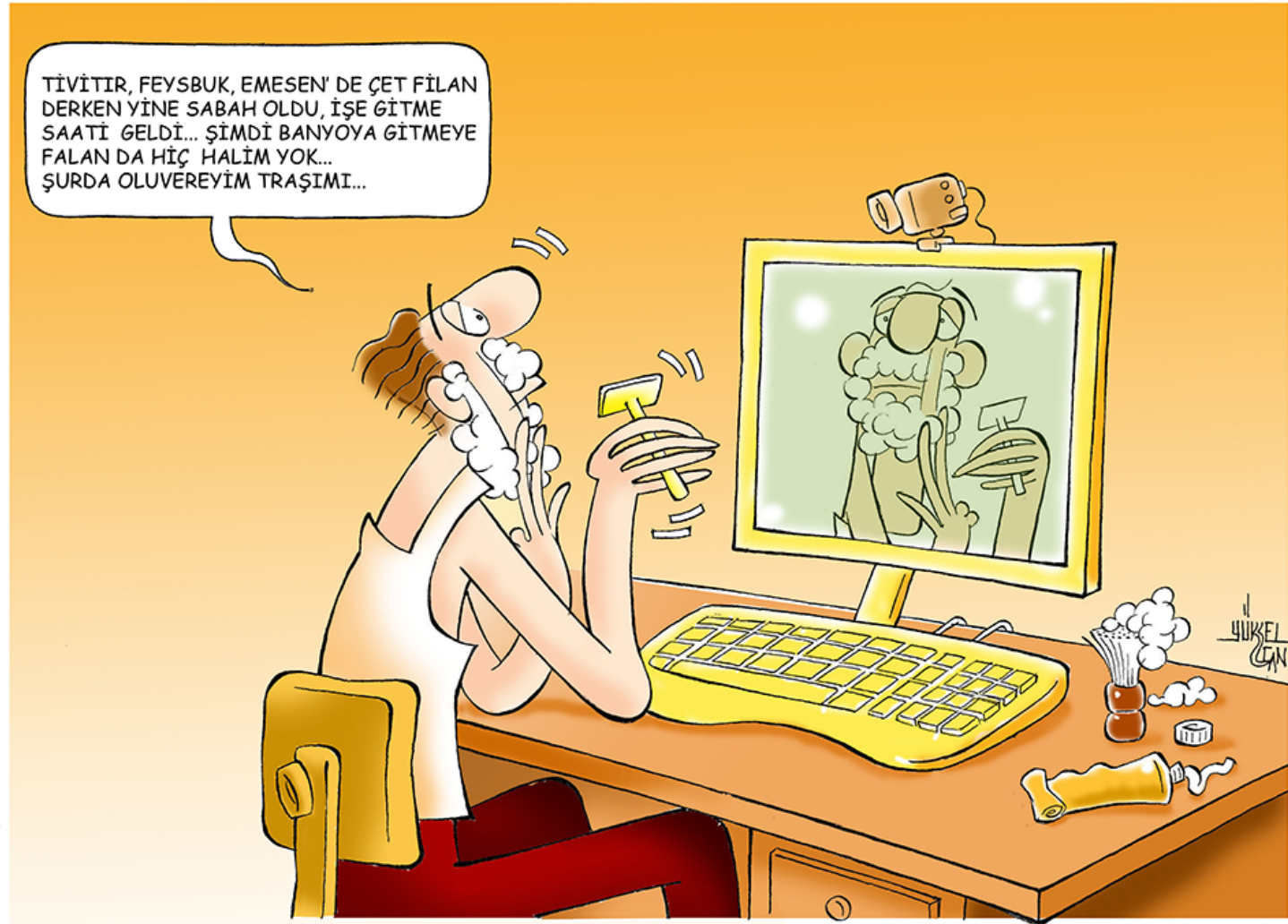
22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

**Yeni Medya Uzmanı Dr. Burgess'tan,
'YouTube'un Beş Yılı:
Katılım Kültürünün Rakip Gelecekleri'
BİLİŞİM 2010...**

Queensland Teknoloji Üniversitesi (QUT) Yaratıcı Endüstriler Fakültesi'nde öğretim üyesi olan ve Avustralya Araştırma Kurulu Yaratıcı Endüstrilerde Mükemmeliyet ve Yenilik Araştırma Merkezi (Australian Research Center Center for Excellence in Creative Industries and Innovation) (<http://www.cci.edu.au>) araştırmacılarından olan Burgess, doktora derecesini QUT'den, yüksek lisans derecesini ise Queensland Üniversitesi'nden aldı. Axel Bruns ile 2010 itibarıyla "Yeni Medya ve Kamu İletişimi" ARC Keşif Projesi'nde doktora sonrası araştırmacı olarak çalışmaya başladı. 2009 yılında QUT Rektörlüğü'nün Hizmet Ödülü'nü, 2007 yılında QUT Doktora Tezi Başarı Ödülü'nü aldı. Burgess, kullanıcı üretimi içeriklere odaklanarak yeni medya ortamlarında kültürel katılım, çevrimiçi sosyal ağlar ve dijital hikâye anlatımı gibi birlikte üretim medya formları üzerine araştırmalar yapıyor ve yayınlıyor. Yakın zamanda MIT Convergence Culture Consortium'dan Joshua Green ile yürüttüğü çalışma "YouTube: Online Video and Participatory Culture" ("YouTube: Çevrimiçi Video ve Katılım Kültürü") adlı bir kitapta toplandı ve 2009'da Polity Press tarafından piyasaya sürüldü. ARC Kültürel Araştırma Ağı, Australasia Kültürel Çalışmalar Birliği ve Uluslararası İletişim Birliği Üyesi olan Burgess, endüstri ve topluluk işbirlikleri ile desteklenen pek çok projede çalıştı. Pek çok akademik yayının da sahibi olan Burgess, 27. Bilişim Kurultayı'nda "YouTube'un Beş Yılı: Katılım Kültürünün Rakip Gelecekleri" konuşması ile izleyenlerle olacak.

TBD - HALICI

17. Bilgisayarla Beste Yarışması

Teknoloji ve Sanat Birlikteliğinde 17 Yıl

SON KATILIM
6 Eylül 2010 Pazartesi

YARIŞMA ve ÖDÜL TÖRENİ
28 Eylül 2010 Perşembe ANKARA

KATILIM ve BİLGİ
www.halici.com.tr

SEÇİCİ JÜRİ
Atilla Özdemiroğlu
Borçan Parlak
Emrehan Halıcı
Garo Mafyan
Hakan Özer
İzzet Öz
Mehmet Okonsar
Sedat Ergin
Sinan Akçıl
Şeref Oğuz

Bilkent Üniversitesi
Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi

radyo odtü 103.1

COMPEL

Bilişim 2010

HALICI

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ 37

Dosya:

Güvenli, gizli ve mahremiyeti sağlanan

“e-oylama”ya hazır mıyız?

Türkiye’nin 5-6 yılı içinde e-oylamayı gerçekleştirebileceği bildirilirken güvenlik, gizlilik ve mahremiyete dikkat edilen bir elektronik sistemin, sandık yolsuzluklarını sıfıra yaklaştıracığı vurgulanıyor.

Aslıhan Bozkurt
aslihanbozkurt@tbd.org.tr

Ulusal Bilişim Kurultayı ve 12 Eylül 2010’da yapılacak Referandum (Anayasa değişikliği) öncesinde “Dosya” sayfalarımızda “Demokrasinin temel unsurlarından olan seçim sürecinde bilişim teknolojilerinin kullanılması ne kadar güvenli?” sorusunun yanıtını aradık.

29 Mart 2009’da yapılan yerel seçimlerde bazı bölgelerde yaşanan elektrik kesintileri, seçim bilgi sisteminin çökmesi, sandık kaçırma girişimleri, “Seçime hile karıştı” iddialarını gündeme getirdi. Yaklaşık 20 ilde, çeşitli partiler seçim sonuçlarına itiraz etti ve birçok ilde oylar yeniden sayıldı. Bu yaşananlarla birlikte Türkiye’deki mevcut seçim sisteminin yanlış olduğu, “yolsuzluk ve hile” ihtimallerinin en aza indirmek için farklı bir seçim sistemine geçilmesi dile getirildi ve “elektronik oylama/ e-oy” veya e-seçim konuşulmaya başlandı. Dergi olarak bilgisayar destekli “e-seçim”in Türkiye’de uygulanırılığı ve mevcut durumunu ortaya koymaya çalıştık. Yüksek Seçim Kurulu’nun (YSK) Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi “SEÇSİS” Projesi’ni, e-seçim/o-oylamanın yarar-zarar ve risklerini, sistemin daha etkin ve verimli kullanımı konusunda öncelikle yapılması gerekenler ile güvenlik ve güvenilirliğine ilişkin ilgili tarafların değerlendirmelerini aldık.

Mart 2010 sonunda basında HAVELSAN’ın, “YSK’nın istemi üzerine e-oy verme sistemi” geliştirdiğine ilişkin haberler yer aldı. Konu hakkında bilgi almak üzere Havelsan’a yaptığımız başvurular yanıtsız kalırken YSK, bu haberin doğru olmadığını bildirdi.

Habere göre seçim usulsüzlüklerini ortadan kaldırmak amacıyla yeni bir sistem geliştirildi. Yeni sisteme göre, oy verme işlemi e-oy verme sandığı aracılığıyla yapılacak. Vatandaşlar oy vermeye gittiğinde, elektronik bir makineye barkodlu bir kartı okutacak, ekrandan oy vereceği partiyi işaretleyecek. Makineden çıkacak olan barkodlu ve partisi belirlenmiş oy pusulası kapatılarak sandığa atılacak. Oy verme işlemi sırasında makine de kendi kutusuna aynı oy pusulasını atacak. Oy verme işlemi bittikten sonra yazar kasalardan alınan günlük rapor gibi sandık raporu alınacak. Böylece hem oyların sayımında harcanan zaman tasarrufu sağlanacak hem de güvenlik sorunu aşılacak.

Bu arada 2010 Ocak ayında Hak ve Eşitlik Partisi (HEPAR) de, cep telefonu bağlantısıyla çalışan, özel, kilitli, uydu takibine imkân sağlayan, oy çalınmasının önünü kesecek “e-seçim sandığı” geliştirdiğini duyurdu.

e-oylama

12 Eylül 2010'da yapılacak 'Referandum'da yaklaşık 49.5 milyon seçmen, 151 bin sandıkta oy verecek. YSK, seçimlerin elektronik ortamda yapılmasının temelini oluşturacak SEÇSİS Projesi'ni, 22 Temmuz 2007'de ilk kez kullandı. Böylece oy kullanma işlemlerinin tamamlanmasından 4 saat sonra sonuçların yüzde 80'i kamuoyu ile paylaşıldı.

Gelişen teknoloji ile birlikte seçimlerin elektronik ortama güvenli bir biçimde taşınması önem kazanırken kullanılan teknoloji ve sistemlerle ilgili hâlâ bazı problem göze çarpıyor. Sistemde yüzde yüz güvenilirlikten söz edilmese de, sandık yolsuzluklarının önemli bir ölçüde önüne geçmenin mümkün olduğu vurgulanıyor.

E-oylama/e-seçim; hastalık, engellilik, tatil ve iş nedeniyle fiziksel olarak oy kullanılması gereken kentte ol(a)mamak, elverişsiz hava ve ulaşım şartları, tembellik ve benzeri nedenlerle oy kullanamayan seçmenlerin de oy kullanmasına olanak sunuyor. Gündeme gelebilecek riskler temel olarak, var olan geleneksel seçim sistemleri için tanımlanan yasaların e-seçimler için geçerli olmaması, insanların bir kısmının teknolojiye rahatlıkla ulaşabilirken bir kısmının ulaşamaması (dijital bölünme) ve güvenlik ile gizlilik başlıkları olarak sıralanıyor.

Kimi uzmanlar, e-seçim ve e-demokrasi kavramlarını birbirinin yerine kullanırken literatürde e-seçim ile ilgili yapılan çalışmalarda en çok güvenlik, gizlilik ve mahremiyet konusuna ağırlık veriliyor. E-seçim çalışmalarında, uzaktan seçim ve oy verme kabininde yapılan e-oylama olmak üzere iki temel yaklaşım göze çarpıyor. Konunun uzmanları, Türkiye'nin artık e-oylama yapılabilir hale geldiğini, tek eksiğin yasal düzenlemeler olduğunu belirtiyorlar. İyi bir koordinasyonla yurt çapında e-oy verme işleminin 5-6 yıl sonra gerçekleştirilebileceği bildirilirken güvenlik, gizlilik ve mahremiyete çok dikkat edilmesi gerektiğinin altı çiziliyor.

Diğer ülkelerde e-oylama

E-oylama ile ilgili ilk makine, 1869'da Thomas Edison'un geliştirdiği "Elektronik Vote-Recorder" oldu. 1892'de New York'ta seçimlerde Lever makineleri, 1964'te ilk bilgisayarlı denemede ise "Punch Card" sistemleri kullanıldı. 1980'da kullanılan Direct Recording Electronic Systems (DRE) de, ilk tam bilgisayar temelli sistem olarak biliniyor.

Hindistan: 1982'de tanıtılan e-oylama deneme amaçlı birkaç yerde kullanıldı. 2004'te e-oylama sistemine geçen Hindistan, sistemi düşük maliyeti ve okuma-yazma bilmeyenlerin rahatça oy kullanabilmesi nedeniyle tercih etti.

Kanada: 1990'larda başlayan e-oylama, pek çok belediye seçimlerinde kullanılıyor. Peterborough ve Ontario'da 2006'da İnternet'ten oy kullanıldı.

Belçika: 1991'de başlayan e-oylama, genel ve yerel seçimlerde yaygın olarak kullanılıyor.

Brezilya: E-oylama denemelerine 1996'da başlandı, 2000'den itibaren oylamalar tamamen dijital ortamda yapılıyor.

İngiltere: 2000'den itibaren pilot bölgelerde kullanılıyor.

Avustralya: 2001'de parlamento seçimlerinde e-oylama kullanıldı.

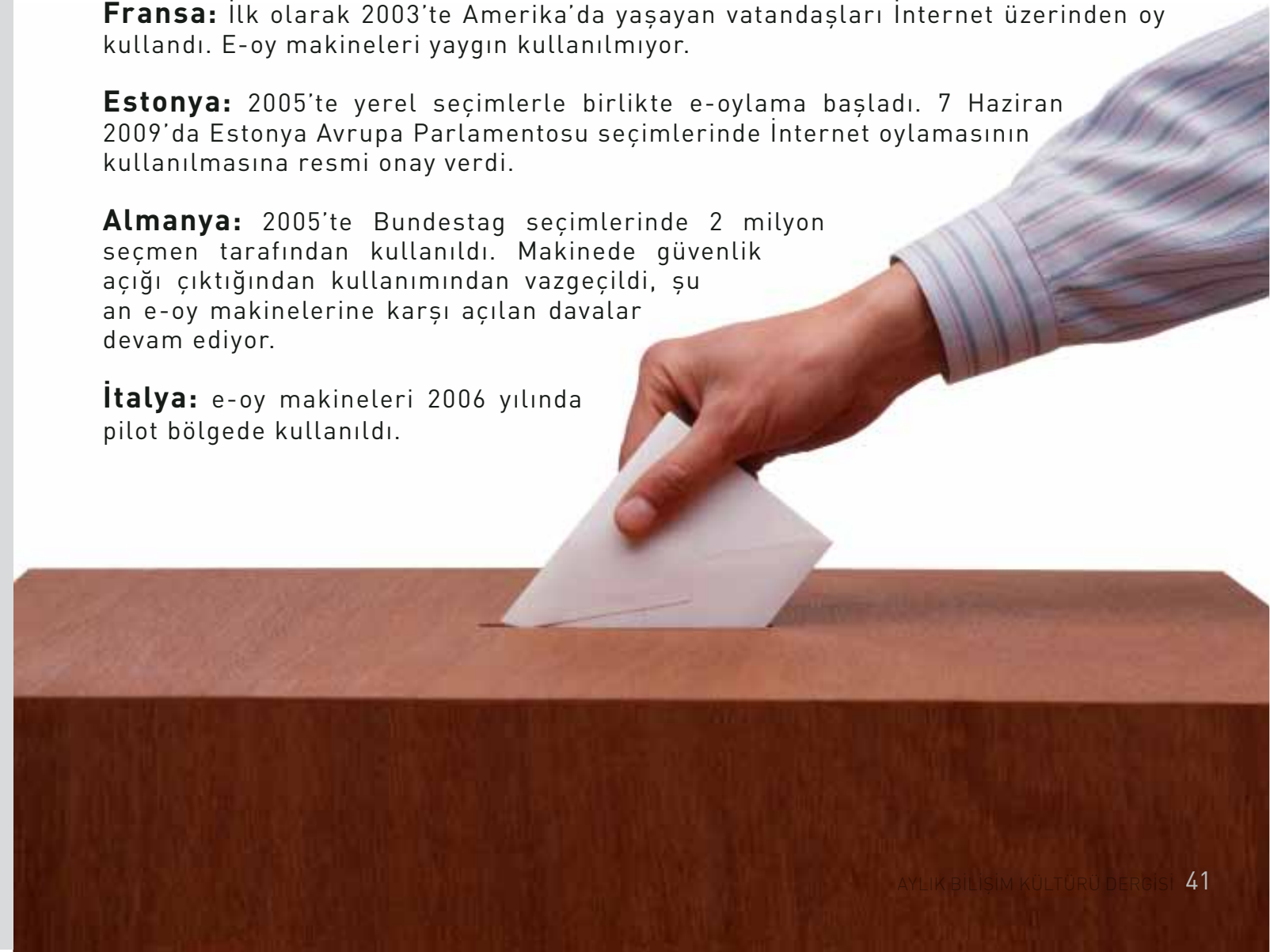
ABD: Bazı eyaletlerde e-oylama kullanılıyor. Florida'da, 2002 seçimlerinde bazı kongre üyeleri, yazılım hataları saptadı. 2004 Kaliforniya seçimlerinde yaklaşık 6 bin 992 yabancı oy tespit edildi.

Fransa: İlk olarak 2003'te Amerika'da yaşayan vatandaşları İnternet üzerinden oy kullandı. E-oy makineleri yaygın kullanılmıyor.

Estonya: 2005'te yerel seçimlerle birlikte e-oylama başladı. 7 Haziran 2009'da Estonya Avrupa Parlamentosu seçimlerinde İnternet oylamasının kullanılmasına resmi onay verdi.

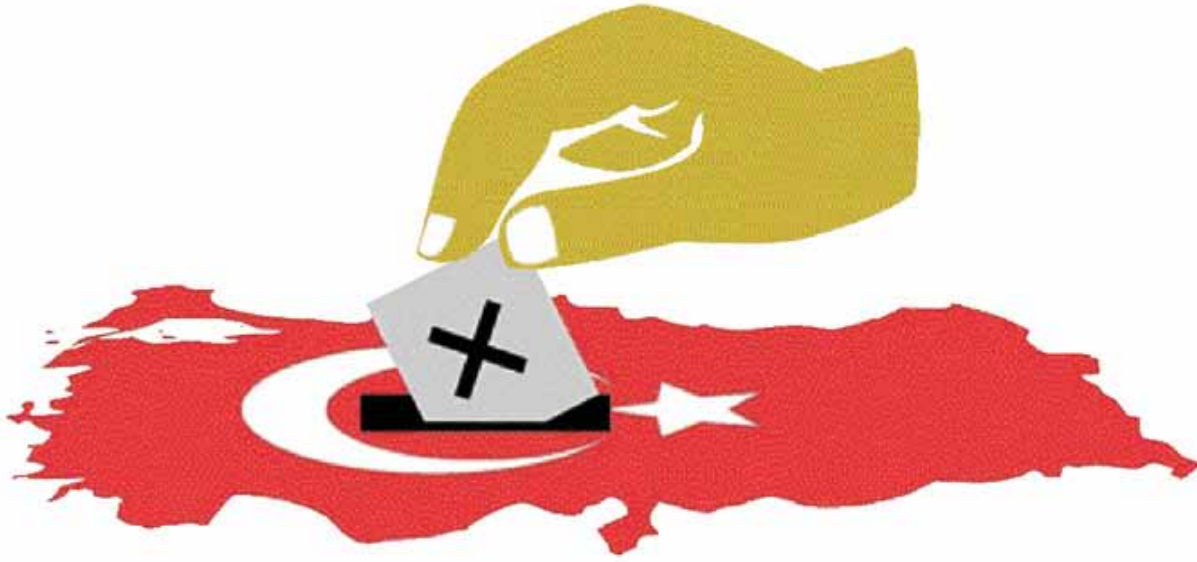
Almanya: 2005'te Bundestag seçimlerinde 2 milyon seçmen tarafından kullanıldı. Makinede güvenlik açığı çıktığından kullanımından vazgeçildi, şu an e-oy makinelerine karşı açılan davalar devam ediyor.

İtalya: e-oy makineleri 2006 yılında pilot bölgede kullanıldı.

Siyasetin gündemindeki SEÇSİS

SEÇSİS hakkında TBMM'ye üç soru önergesi verildi. İlk olarak 30.8.2007'de CHP Milletvekili Hüsnü Çöllü tarafından TBMM gündemine getirilen SEÇSİS, 11.1.2010'da CHP Milletvekili Atilla Emek ve 18.1.2010'da MHP Milletvekili Yılmaz Tankut önergelerine konu oldu.

Önergelerde yöneltilen sorular şöyle: "Sandık tutanakları ve bilgisayar verileri örtüşmüyor konusu incelendi mi?, Seçmen sayısı, kullanılan ve kullanılmayan oylar genelde değerlendirildi mi?, Sandık tutanaklarının bilgisayara aktarımı ve verilerin kontrolünde hangi yetki ile kimler görev aldı?, SEÇSİS'in altyapı, donanım ve yazılım ihalelerinde hangi altyapı tercih edildi?, Oluşturulan veriler ve güvenliği konusundaki hangi çalışmalar yapıldı?, SEÇSİS'in yürütülmesinde kullanılan donanım ve işletim sisteminin sağlayıcısı şirket ile bir Amerikan

finans şirketi arasındaki ilişki nedir?, Bu finans şirketi, 22 Temmuz seçimleri ile kamuoyu araştırması yaptırdı mı?.."

2007'de verilen ilk önergeyi Adalet Bakanı şöyle yanıtladı:

"Kamuya ait 2000 personel ile birlikte, donanım temin edip yazılımı gerçekleştiren firma yetkililerinin doğabilecek problem için YSK'da nöbet tuttukları, ellerinde sisteme girecek şifrenin bulunmadığı, güvenlik için yapılan her işlemin loglarının tutulduğu, verilerin günde üç defa otomatik yedeklemesinin yapıldığı, bu işleri YSK'nun bilgi işlem personeline gerçekleştirildiği, Güvenlik duvarı ve iki farklı virüs programı ile korunduğu, veri tabanının güvenli olduğu."

MHP'li Tankut'un Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını istediği benzeri önergesini ise Adalet Bakanı,

"Seçim işinin YSK ile ilgili olduğu, TBMM'de sorulacak ve cevaplanacak konular içinde yer almadığı" gerekçesiyle yanıtlamadı.

Bush'a seçim kazandıran program

"AK Parti'nin 2007 yılındaki seçimlerde yüzde 50'ye yakın oy alıp yeniden iktidar olduğunu anımsatan DSP'li Masum Türker, bu hesaba göre, iki kişiden birinin AK Parti'ye oy verdiğini söylüyor. Sokağın nabzı tutulduğunda ise bunun böyle olmadığını gördüğünü belirten Türker, 'Türkiye'deki bilgisayar yazılım programı sabıkalı bir program. Bu program 2000 yılında ABD'de Bush'a seçim kazandıran, Florida'da kullanılan programdır. Neden Florida'da kullanıldı dersek, Florida valisi, Bush'un kardeşi idi. O program iki dönemdir Türkiye'de kullanılıyor. Ve akşam 19.30'da seçimleri bizlere duyuruyor' dedi.

Programı kendilerinin denediğini belirten Türker, 'DSP'nin seçime girmediği dönemde İzmir - Karşıyaka teşkilatımız, inatla sandık sandık rakamları tuttular ve topladılar. İlan edilen rakamlar ile açıklanan rakamların aynı olmadığını gördüler. Tuşa basıyorsunuz, öyle ayarlanmış ki başka partiye yazıyor. Biz bu iddiayı CHP'lilere söyledik, kullanmadılar. Ardından MHP'ye söyledik, itiraz ettiler fakat itiraz süresi geçti. " (Soner Karabulut/Biga - Çanakkale - 11 Mart 2010 - DHA)

SEÇSİS, AB'de yasaklı

DP Genel Başkan Yardımcısı Aytun Çıray 10 Ocak 2010'da SEÇSİS hakkında şu açıklamayı yaptı:

"22 Temmuz 2007 seçimlerinden bu yana gerçekleşen seçim ve referandumlarda,

'seçimlerde hile olduğu' kuşkusu dillendirilmekte ve tartışılmaktadır. Bu zan, demokrasimize büyük zarar verir. Her seçmenin oyu, altın değerindedir. Bu oyların sandığa girdiği gibi çıkması gerekir. YSK, 22 Temmuz 2007 seçimlerinden beri tamamen bilgisayar yazılımı kullanmaktadır. Bu yazılımın uygulandığı projeye SEÇSİS adı verilmektedir. Bazı bilgisayar mühendislerinin iddiasına göre, YSK İl ve İlçe Seçim Kurulları'nda güvenliği çok tartışmalı olan işletim sistemi kullanmaktadır. Bu sistemin Avrupa ülkelerindeki devlet kurumlarında yasaklandığını biliyoruz.

YSK, bilgisayar sistemini yeniden gözden geçirmeli, seçimlerin şeffaflaşması için tüm önlemleri almalıdır. SEÇSİS adı verilen yazılım sistemleri, bilim insanları ve mühendis odaları tarafından oluşturulacak bağımsız bir teknik grup tarafından incelenmeli, raporu da kamuoyu ile paylaşılmalıdır." (DP Resmi Sitesi)

E- seçim modellerinin analizi

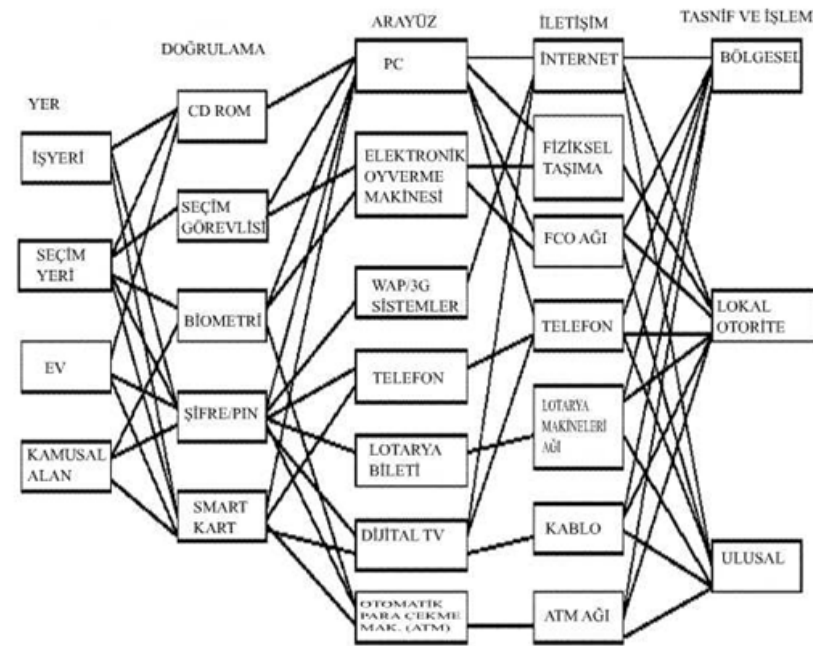
Turhan Karagüler turank@beykent.edu.tr
Murat Şahin murat.sahin@detaysoft.com

Elektronik oy verme sistemleri, klasik kâğıda dayalı oy verme sistemlerinin tüm işlevlerini elektronik araçlar kullanarak gerçekleştirmeyi amaçlayan sistemlerdir.

E-seçim sistemi tasarımında öncelikli parametreler

- Yer: Seçmenin oyunu kullanacağı yer; işyeri, seçim merkezi, ev, kamusal bir alan(okul gibi...)
- Seçmenin Kimliğinin Doğrulanması: Bir CD rom aracılığı ile bizzat seçim görevlisinin kimlik kontrolü ile parmak izi, kan tahlili, retina taraması ve benzeri biometrik kimlik belirlenmesi yöntemleriyle yapılabilir.
- Oy Kullanma Arayüzleri: Seçmen bir kişisel bilgisayar (PC), özel olarak tasarlanmış bir oy verme makinesi, telefon, şans oyunu kuponu, dijital TV veya otomatik para çekme makinesi benzeri araçlar kullanarak oyunu kullanabilir.
- Aktarım : Seçmenin oy kullanma süresi öncesinde ve sonrasında gerekli veri iletişiminin gerçekleştirileceği ortam: Veri fiziksel olarak, İnternet aracılığıyla, FCO (Foreign Commonwealth Office) ağı üzerinden, telefon şebekesi üzerinden, lotarya makineleri ağı üzerinden, kabloyla ya da otomatik para çekme makinelerinin kullandığı iletişim ortamı üzerinden taşınabilir.
- Oy Sayımı: Oyların toplanması ve tasnif edilmesi bölgesel, yerel otorite veya ulusal seviyelerde yapılabilir.

Elektronik Seçim Uygulamalarındaki Seçenekler

Geçerli bir e- seçimin temel ilkeleri

Roy G. Saltman'nin ilkeleri [3];

- Doğruluk (Accuracy): Oy sayım-hesaplama-tasnif sisteminden çıkan veriyle sisteme giren verinin mantık ve kabul edilebilirlik açısından birbirine uyması.
- Bütünlük (Integrity) :Bir e-seçim sisteminin kendisi için belirlenmiş işlevleri doğru ve tutarlı bir biçimde yerine getirmesi.
- Güvenlik (Security) : E-seçim sistemine erişimin kontrol altında tutulması

Michael Ian Shamos'a göre [4],

- Oy kullanma hakkı olan her seçmen sadece bir kez oy kullanabilmelidir.
- Seçim sisteminin değiştirilerek bozulmasına ve oyların değiştirilmesine, tahrif edilmesine, satılmasına kesinlikle imkân verilmemelidir.
- Tüm oylar tam ve doğru bir biçimde rapor edilmelidir.
- Seçim sistemi, her seçimde tamamen uygulanabilir olmalıdır.
- İkinci ve dördüncü maddelere karşı oluşabilecek olumsuzlukları önleyebilmek için bir denetim yolu (audit trail) olmalıdır. Ancak bu denetim yolu üçüncü kuralı kesinlikle ihlal etmemelidir.

Mercuri modeli [5],[6]

E-seçim konusunda en kapsamlı çalışmayı yapan Rebecca Mercuri, öncelikle e- seçim sistemine kuşku ile yaklaşılmasını ve bu yolla sistemin iyileştirilebileceği ve güvenilirliğinin artırılabilceğini düşünmektedir.

Seçmenin kullandığı oy ile sistem tarafından kaydedilen, iletilen ve tasnif edilen oyun aynı olduğunu tam olarak doğrulayabilmesine olanak sağlayan ve tamamen elektronik olan bir seçim sistemi yoktur.

■ Seçmenin kullandığı oy ile sistem tarafından kaydedilen, iletilen ve tasnif edilen oyun aynı olduğunu tam olarak doğrulayabilmesine olanak sağlayan ve tamamen elektronik olan bir seçim sistemi yoktur.

■ Tüm oylama sistemleri, özellikle de elektronik olanları hatalara eğilimli oldukları için elle sayıma olanak vermelidirler.

■ Kripto sistemlerinin uçtan uca gizliliği sağlayabilecek bir araç olarak düşünülmemesi gerektiğini söyleyerek, kripto sistemlerinin pusula üzerine kaydedilen verinin doğru kaydedilip doğru tasnif edilmesinin garantisini veremeyeceğini iddia etmektedir.

■ İnternet ile e- seçim gerçekleşmesi için de İnternet üzerinden oy verme (ister seçim alanından, ister uzaktan) tüm dünyadan gelebilecek DOS (Denial-of-service) saldırıları için açık yollar bırakmaktadır.

Bu yöntem, seçmene kullandığı oyu görebilmesi ve geriye oyların tekrar fiziksel olarak sayılabilmesine olanak verdiği için günümüzde e-seçim arayışları için en kapsamlı seçenek olarak ortaya çıkıyor. Ancak, bu uygulama doğal olarak sistem maliyetini arttıracaktır.

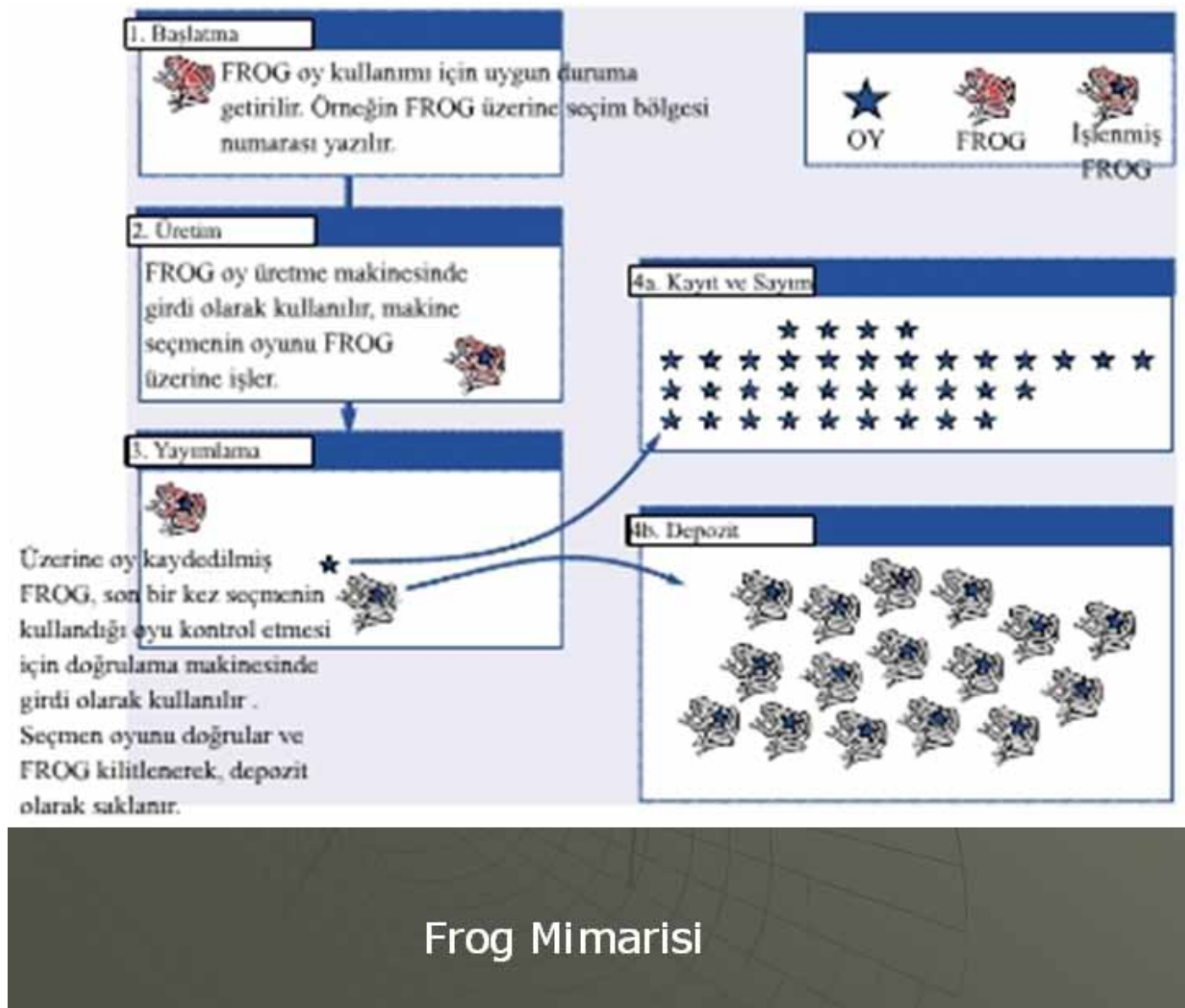

4.1 MIT/Caltech projesi [7]

Bir seçimde kullanılan oylar, fiziksel bir biçim taşınmalıdır. Oyların, e-sistemlere (veri tabanı üzerine) kaydedilmesi yeterli değildir. Her oy bir nesne kaydedilir. Bu nesne, “Frog” olarak isimlendirilmiştir.

Frog kayıt cihazının fiziksel şekli hakkında bir bilgi verilmediğini belirtmek için özel olarak seçilmiş bir terimdir. Frog, bu durumda, kâğıt, mekanik cihazlar, bilgisayar ekranı ve ses kaydediciler olabilir. Frog, bir pusuladan daha fazla şey anlamına gelir, kullanılmış oylara ait bilginin dışında başka bilgileri de içerir. Bu bilgiler pusulayı imzalayan görevlinin kim olduğu, seçim bölgesi, pusulanın şekli gibi bilgilerdir. Bir Frog fiziksel bir nesne olmak zorundadır. Çünkü Frog “audit trail”i sağlamak için düşünülmüş bir yapıdır.

Frog, kartvizit boyutlarında, içinde sabit bir hafızası olan küçük bir kart olarak düşünülebilir. Frog içinde bir işlemci bulunan bir smart kart olmayıp, sadece basit (‘dumb’) bir hafıza kartıdır. Frog’un data formatı düz text formatıdır. Data, UTF-8 karakter setiyle depolanır. Format seçimin lokalini, bölgesini, Frog’u başlatan resmi görevlinin kimliğini (ID) , pusula stilini, dili ve adaylar için gerekli parametreleri gösteren bir başlık içerir. Formatın gövdesi ise seçmenin yaptığı tercihleri gösterir. Gövde bölümü hem insan hem de makine tarafından okunabilir. Seçmen, oy yayınlama makinesi yardımıyla herhangi bir eksiklik olmadan yaptığı tercihleri görebilir.

E-Vox Mimarisi

Mark A. Herschberg, tarafından yapılan bir çalışma sonucunda geliştirilen bu mimariyle web (World Wide Web) üzerinden kriptografik araçları kullanarak elektronik bir seçim sisteminin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır [8]. E-vox mimarisinde gerekli yazılım ve donanım araçları daha spesifik olarak belirlenmiştir. Buna göre E-vox'un çalışacağı bir ağ için; iletişim kanalları TCP/ IP gibi düşük düzey veri doğrulamasını sağladıkları, sunucularda JDK 1.1 veya daha üst versiyonun yüklü olduğu ve host makinelerin de Java 1.1 (veya üst versiyonunu) destekledikleri ve host makinelerinin açık bir şekilde üzerinde gerçekleştirilen işlemleri kaydetmeyecek kadar güvenilir oldukları varsayılmıştır.

E-Vox, Fujika ve arkadaşlarının "A Practical Secret Voting Scheme for Large Scale Elections" adlı çalışmayı esas almışlardır [9]. Çalışma gizli oy sistemine dayalı bir seçim işleminin matematiksel altyapısını açıklar. Ancak, tam bir uygulama için pek çok detayın ucu açık bırakılmıştır. Protokolü bir yönetici, bir sayaç ve bir seçmen içerir. Ve çoğu e-seçim protokolünde olduğu gibi bir anonim kanal kullanılmasını gerektirir. Seçmen kimliğini doğru şekilde belirttikten sonra yönetici işlenmiş ve körleştirilmiş pusulayı seçmene verir.

Daha sonra, seçmen oy kullanabilecekler listesinden çıkarılır. Protokolün sonunda, yönetici işlenen körleştirilmiş pusulaları listeler ve bu pusulalar imzalanarak seçmenlere verilir. Seçmen bu imzayı sayaçta, oy kullanabileceğini ispatlamak üzere kullanır.

Oy, sayaca anonim bir kanal üzerinden yollanır. Sayacın pusulaları seçmenden aldığı anda eşleştirmesi mümkün değildir. Buna rağmen sayaç yöneticinin imzasını taşıdıkları için oyları sayar. Oy gerçekte iki parça olarak gönderilir. İlk olarak yönetici tarafından işlenen pusula anonim olarak sayaçtan geçer. Sayaç oyun geçerli olduğunu bildiği sürece bu durum işleme şemasını bozmaz. Protokolün sonunda işlenen pusulanın bir listesi, yöneticinin imzası ve işlemi geriye almak için kullanılan anahtarlar açık olarak gönderilir.

Sonuç

- Son yıllarda e-seçim sistemleri üzerine yapılan araştırmalar da giderek artmaktadır.
- E-seçim konusunu çözülmesi zor karmaşık bir problem olarak tanımlayan grupların varlığının yanı sıra, özellikle çok küçük bir ilave çaba ile İnternet üzerinden güvenli bir şekilde gerçekleştirilebileceğini öne süren gruplar da bulunmaktadır
- Frog yapısı ile modeli oluşturmada pratiklik sağlanırken, Mercuri Yöntemi ile bir e-seçimin seçim sonrası denetim yollarının nasıl sağlanacağı konusunda yol göstericilik sağlamıştır.
- Henüz birçok sakıncayı içinde barındırıyor da, Fujika ve arkadaşlarının E-vox mimarisi web üzerinden bir seçimin gerçekleştirilmesi üzerine özgün bir çalışmadır.

Kaynaklar

1. R. L. Rivest, "Electronic Voting", <http://theory.lcs.mit.edu/~rivest/voting/>
2. L. Pratchett and, on behalf of E-Voting Resarch Team "The Implementation of E-voting in the UK", Page 51, May 2002.
3. R. G. Saltman, "Accuracy, Integrity, and Security in Computerized Vote-Tallying", 1988.
4. M I Shamos, "Electronic Voting - Evaluating the Threat", CFP'93 Ph.D., J.D., 1993.
5. R. Mercuri, "Electronic Vote Tabulation Checks and Balances", PhD thesis, University of Pennsylvania, Philadelphia, PA, October 2000.
6. R Mercuri, "A Better Ballot Box?", Ph.D., IEEE Spectrum, October 2002.
7. www.vote.caltech.edu, "MIT/Caltech Voting Technology Project", July 2001.
8. R. Cramer R Gennaro, B. Schoenmakers, "A Secure and Optimally Efficient Multi Authority Election Scheme", Advances in Cryptology -Proceedings of EUROCRYPT'97 (LNCS 1233), pages 103-118. Springer-Verlag, 1997.67
9. Benaloh , D. Tunstall, "Receipt-Free Secret-Ballot Elections", 26th STOC, pp. 544- 552, 1994.

Seçim, hile, bilgisayar ve bilgiçalar...

Neval Kavcar
nevalkavcar@yahoo.com

Yüzyılımızda bilimin ilerlediği alana bakıldığında görülen manzara oldukça ilginç... Tıp alanında sıradan hastalıklara çare bulamayan bilim adamları, haberleşme, izleme ve kontrol konusunda çağlar ötesine zıplamış durumda.

Kontrol ve yeni buluşların at başı gittiği alan, Internet ve telefon. Bu yenilikler, dünyayı dizayn etmek isteyen süper güçlerin, kontrolü kaçırmak adına mı ortama sunuluyor, yoksa teknoloji bu kadar hızlı mı seyrediyor?

Yakında televizyonların içine yerleştirilecek basit aygıtlarla, evlerimize kadar girileceğini umuyorum. Gelecek yüzyıllarda içinde bulunduğumuz dönem incelenirken tarihe şu notun düşecek. "Teknolojik gelişmenin insanların özgürlük alanını daraltacak boyuta ulaştığı, demokrasinin sıfırlandığı zaman dilimi."

Birisi yapmalı diyerek, SEÇSİS'i mercek altına aldım. Üç yıl içinde, bu konuda yazdığım sayısız yazıma, bu işin uzmanları da destek verince ortaya önemli bilgiler çıktı. Internet, bilgisayar ve ek teknolojisi konusunda uzmanlığım yok. Şüphelenerek çıktığım yolculuğuma, her istasyondan birisi binerek, katkı verdi. Bunu belirtiyim.

Öncesinde konunun muhataplarından istediğim bilgi, ya cevapsız kaldı, "bulaşmazsanız sevinirim" tarzı oldu.

SEÇSİS hakkında yazdığım onlarca köşe yazısına bir okurdan da katkı geldi. "http://www.secimgercegi.com/" sitesini hazırlayarak, SEÇSİS'le tanıştığımız 22 Temmuz 2007 seçimlerinden itibaren, bu konuda yazılmış tüm araştırmaları siteye koyarak, iyi bir hizmet yapmışlar.

SEÇSİS yoluyla her seçmene ait olduğu söylenen kimlik numarası ile mükerrer oyun önüne geçilebileceği anlatılıyor. Her seçmene bir kimlik nosu tamam da, olmayan vatandaşa kimlik nosu üretilip üretilmediğini seçim merkezlerinden toplam oy, merkeze akarken tespit edilebilir mi?

ABD'de bir eyalette seçime hile karıştırıldığının tespit edilmesi ile kullanımından vazgeçilen, sonra AB'de yasaklanan yazılımı çekinmeden kullanarak, ülkenin geleceğini belirlemek ne kadar akılcı?

YSK'nın kullandığı sistem, bilim adamları ve siyasetçilerden oluşturulmuş "bilimsel kurul" ile açıklarının olup olmadığı şeffaf şekilde araştırılmalı.

"Yüzde 100 güvenlik yoktur"

SEÇSİS yolu ile hile yapıp yapılmadığının anlaşılmasının tek yolu; "seçim tutanaklarını elde bulundurmak ve tutanaklardaki sonuçları YSK'nın açıkladığı SEÇSİS sistemden alınan sandık sonuçlarıyla karşılaştırmaktır." Bu karşılaştırma elbette, seçmenlerin doğru tespit edildiği düşüncesine dayanmakta. SEÇSİS'in güvenliğini teste başlamak için önce, seçmen hakikaten seçmen mi sorusu cevaplanmalı. Seçmen tespiti gözden geçirilmeli.

Biliyoruz ki "Güvenlikte bir tabir vardır. Yüzde 100 güvenlik yoktur!". Öte yandan Konfüçyus'un dediği gibi, "Bilgi insanı kuşkudan, kararlı olmak korkudan kurtarır".

Her hangi bir sistem oluşturulurken ne kadar donanımlı güvenlik sistemleri kullanılırsa kullanılsın, en büyük güvenlik açığının insanoğlunun kendisi olduğu düşünüldüğünde, bu durum sistemin güvenilirliğini de tartışmaya açık bir hale getirmektedir.

Seçme ve seçilme hakkı Anayasal bir hak olduğuna göre, bu hakkın kullanılmasına aracılık edecek sistemin güvenliğinin de tartışmalara konu olması kadar doğal bir şey düşünülemez.

En büyük "bilgi çalar" sistem

22 Temmuz seçimlerinin ardından çok konuşulan bir konu da "Seçimlerde hile mi yapıldı?" sorusu idi. Bu sorunun siyasi açıdan cevabı elbette evettir. Sadece kömür dağıtımı bile açık bir siyasi hiledir. Ama buradaki asıl konumuz teknik hileler.

Türkiye'de ilk kez 22 Temmuz seçimleri yüzde 100 bilgisayar destekli yapıldı. Ayrıntılı bilgi <http://www.ysk.gov.tr/> adresinde mevcuttur. Seçim sonrası, hile tartışmaları nedeniyle, sitedeki SEÇSİS bilgilerinde değişiklik yapılmış, hile iddialarına cevap verilircesine ayrıntılı açıklamalar konulmuştur.

Bilgisayar konusuna tam vakıf olmayanlar açısından sistemin altyapısını basitçe açıklamaya başlamadan önce YSK'nın Oferlerin elinde olan Telekom altyapısını kullandığını hatırlatmakta fayda var.

YSK merkezinde mevcut kurulu ana bilgisayar Sun Fire E6800'dır, bu sistem SUN Microsystems-Türkiye tarafından, Sun Fire V490 entegrasyonu ile değerlendirilmiş ve burada ORACLE 10g AS ve RAC Agent (Bkz. <http://tr.sun.com/sunnews/success/basarioykuleriysk.jsp>) veri tabanı ile Havelsan tarafından geliştirilmiş olan Java (J2EE) uygulamalı SEÇSİS yazılımı yüklüdür. Tüm il ve ilçe seçim kurullarındaki uç bilgisayarlarda (terminal) Windows XP işletim

sistemi yüklü ve bu terminallerin veri tabanına ulaşmaları VPN (Virtual Private Network / Sanal Özel Ağ) üzerinden sağlanmaktadır (Bkz. <http://www.havelsan.com.tr/SisCoz/Projeler.aspx>). Ayrıca Adalet Bakanlığının UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi) sistemi ile YSK'nın SEÇSİS sistemi arasında 10 Mbs. hızında "Metro Ethernet" hattı bulunmaktadır.

SEÇSİS yapısında bulunan aktif ağ cihazlarının ve güvenlik sisteminin merkezden izlenmesi için ABD orijinli CA firmasının Unicenter NSM ve NPO (Network Performance Option) yazılımları kullanılmıştır. SEÇSİS omurga ve portal anahtarı, portal güvenlik duvarı ve portal yük dengeleyicisi olarak Cisco ürünleri kullanılmıştır.

Her terminalde yapılan işlem ve kayıt, SEÇSİS Java tabanlı yazılım tarafından işlenerek sonuçlar ana bilgisayarda toplanır ve istenen bilgiler toplu olarak elde edilir. Sandık Kurullarında oyların sayılıp sonuçların elle yazıldığı tutanaklar, İlçe Seçim Kurulundaki bilgisayarda yüklü olan SEÇSİS yazılımı üzerindeki tutanağa geçirilir. Bundan sonraki aşamalarda İlçe Seçim Kurulu tutanak toplamlarını İl Seçim Kuruluna ve İl Seçim Kurulu da YSK'na SEÇSİS üzerinden bildirir. Telekomun altyapısı kullanılarak oluşturulmuş olan bu dışa kapalı ağ ortamı dış müdahalelere karşı sadece firewall (güvenlik duvarı) ve VPN in sağladığı MD5 güvenlik seviyesi ile korunmaya çalışılmaktadır, yani merkezi sistem ile terminaller arasında her hangi bir özel şifreleme mevcut değildir.

SEÇSİS projesinde kullanılan veritabanı yazılımı Java teknolojisi destekli Oracle'dir. Yazılım güvenliği açısından bakıldığında, Oracle ciddi ve bu konudaki en büyük şirket ise de, açıkları mevcuttur ve sürekli olarak güncellemeler/

güvenlik yamaları yayınlamaktadır (Bkz. <http://www.oracle.com/technology/deploy/security/critical-patch-updates/cpuapr2009.html>) ve Oracle Microsoft'tan sonra ikinci büyük ABD yazılım firmasıdır. Oracle'ın güvenlik açığı seviyesi, kurulduğu işletim sistemine göre değişiklik. SEÇSİS projesinde işletim sistemi olarak, merkezde SUN/Solaris ve ilçelerde ise Windows XP işletim sistemi yüklü bilgisayarlar kullanılmıştır.

Diğer yazılım ve donanımlarla birlikte kullanıldığında, açık kaynak kod olan Linux-Unix işletim sistemleri güvenlik açısından bugün en güvenli sistemlerdendir. TÜBİTAK'ın geliştirdiği ve milli yazılım olan PARDUS-Linux işletim sistemini kullanmak yerine, il ve ilçe seçim kurullarında bulunan Windows işletim sistemleri CIA destekli, Microsoft mamulü en büyük "bilgi çalar" sistemdir. Ve 5-6 yıldan beri Avrupa ülkelerinde ve birçok büyük ülkede devlet kurumlarında kullanımı yasaklanmış ve Linux işletim sistemlerine geçilmiş ve bunun üzerine Microsoft kısmi kaynak kodunu vererek satış yapmak zorunda kalmıştır (Almanya'da, ABD tarafından askeri sırların bu sistemle transfer edildiği yıllar önce tespit edilmiştir).

Evin anahtarını emanet ettiğimiz bekçi, evi soyar mı?

Windows işletim sistemleri ve bu sistem üzerine kurulu ağ ortamları yıllardır çocuk denecek "hackerler" tarafından bile delik deşik edilmektedir (Ayrıntılar ve hack raporları için Bkz.: <http://www.zone-h.org>). SEÇSİS projesinde omurga ve portal anahtarı, portal güvenlik duvarı, portal saldırı tespit ve korunma sistemi, portal yük dengeleyici olarak "Cisco" güvenlik

ürünleri kullanıldığı YSK sitesinde bilgi olarak yer almaktadır. Bir ABD firması olan CISCO'nun güvenlik durumu hakkında Google'de "cisco hack" olarak arama yaparsanız CISCO güvenlik sistemlerinin nasıl hack edileceğine ve güvenlik açıklarına dair çok sayıda makale ve yazı bulabilirsiniz (Uzaktan yönetimleri dahil).

SEÇSİS yazılım sistemi kesinlikle üçüncü bir güvenlik/kontrol yazılımıyla içsel olarak korunmamakta ve/veya çalışmasının doğruluğu kontrol edilmemektedir. Yani mevcut yazılıma dışarıdan bir Script ile müdahale edilebilir ve ana yazılımın ve işletim sisteminin bu yabancı yazılımı algılayarak ikaz verme gibi bir yeteneği mevcut değil. Yazılımın güvenliği tamamıyla Solaris işletim sisteminin ve Oracle'ın kendi güvenlik seviyeleriyle sınırlıdır.

Yani SEÇSİS sistem veritabanı, işletim sistemi, yazılım ve güvenlik olarak tamamen ABD teknolojisinin elindedir ve zaten hem bu nedenle, hem de bilgisayar teknolojisinin niteliği gereği sisteme her an dışarıdan müdahale edilebilmesi

mümkündür. Müdahale yapılırsa hile yapılması da teknik olarak mümkündür. Ancak bunu ispat etmeden hile yapılmıştır demek, hukuken mümkün değildir.

Oy verme yönteminde fark olmakla birlikte ve göreceli olarak daha güvenli olan benzer bilgisayar destekli seçim sistemi, ABD'nin bazı yerel seçimlerinde de kullanılmış ve bazı bölgelerde seçimlerde hile tespit edilmiştir. ABD'de yapılmış olan bu seçim hilesiyle ilgili University of California-Santa Barbara (UCSB) (Evaluating the Security of Electronic Voting Systems) hilenin nasıl yapılabileceğine dair bir çalışması mevcuttur (Bkz. <http://www.cs.ucsb.edu/~seclab/projects/voting/>).

14 Eylül 2007 Yunanistan seçimlerinde de benzer bir yazılım kullanılmak istenmişse de ABD seçimleri örnek gösterilerek yapılan yoğun baskı sonucu kullanılmaktan vazgeçilmiştir. Peki, SEÇSİS sistemde hile yapmak mümkün müdür? Bu sorunun cevabı, "evin anahtarını emanet ettiğimiz bekçi evi soyar mı?" sorusunun cevabı ile aynıdır.

SEÇSİS sisteminin tüm anahtarları, ABD'nin elindedir. Cevabı mutlaka bulmuşsunuzdur. Bu soruyu ABD bizim müttefikimizdir diyenlere sorarsanız; haşaa ABD hile yapar mı derlerse şaşmamak gerek. Bana sorarsanız; bu sistemde hile yapmayan ya akılsızdır, ya saftır, ya da dört dörtlük müttefik ve namusludur. Ya

da hileye gerek kalmamıştır da yapılmamıştır.

Bir hile senaryosunu hemen kurarsak; sandık tutanakları Windows XP işletim sistemi yüklü bilgisayarların bulunduğu ilçe seçim kurulunda bilgisayara işlendikten sonra, ya da işlenirken bir minik programcık sisteme dalış yapıp, (A) sütunundaki (X) partisinin oy toplamını yüzde 20 arttırıp, (B) ve (C) sütunlarındaki (Y) ve (Z) partilerinin oy toplamını yüzde 10'ar düşürürse, tuşa basıp genel toplam alındığında bu müdahalenin tespiti mümkün olabilir mi? Olur, ama sadece o ilçedeki tüm sandık sonuçlarını elle tek tek sayıp toplarsanız. Aksi halde, itiraz süresi sonunda, bilgisayar tuşuna basılarak alınan rakamlar resmi seçim sonucu haline gelir.

YSK merkezinde bulunan ana veri tabanına direk/yerinde ulaşma yetkisi bulunan (yönetici/admin) bir kişinin ORACLE veri tabanı yapısı ile SQL veri tabanı yönetimi sistemine hâkim olduğunu varsayarak, yazının devamında bulunan ve 2007 yılı içerisinde İnternet ortamında paylaşılmış olan "22 Temmuz 2007 Seçimlerinde Hile" başlıklı senaryoyu SEÇSİS sistemine uygun bir Script ile dahil etmesi ve çalıştırması gayet mümkündür.

Herhangi bir sistem oluşturulurken ne kadar donanımlı güvenlik sistemleri kullanılırsa kullanılsın, en büyük güvenlik açığının insanoğlunun kendisi olduğu düşünüldüğünde, bu durum sistemin güvenilirliğini de tartışmaya açık bir hale getirmektedir. Seçme ve seçilme hakkı Anayasal bir hak olduğuna göre, bu hakkın kullanılmasına aracılık edecek sistemin güvenliğinin de tartışmalara konu olması kadar doğal bir şey düşünülemez.

29 Mart 2010 Yerel Seçimi'nde sistemin açılıp kapanması

"Bilgisayar sisteminde oluşan arızalar nedeniyle veri girişleri yapılamıyor. Aşırı yüklenme nedeniyle sistemde sorunlar yaşandığı öğrenildi. YSK yetkilileri, veri aktarımında yoğunluktan kaynaklanan sorunlar olduğunu, problemin giderilmesi için çalıştıklarını kaydediyor." (Mart 2009 - Basın)

Bu haberi herhalde hatırlıyorsunuz. Sandık çalınması, elektrik kesintileri vs de var. İşte tam o konuda, bakın ne diyor sistemden anlayan birisi. Verilen bilgi teknik de olsa dikkatle okuyun.

"Son belediye seçimlerinde sistemin çökmesiyle ilgili aklımı kurcalayan birtakım sorular var; Bilgilerin tutulduğu database ORACLE, Bu database'ler kayıt yaparken sistemi "RECOVERY" yapabilmek amacıyla online log'lar tutup daha sonra bunları "ARCHIVE LOG" olarak saklarlar.

1- Sistemin çöktüğü saat aralığında ORACLE database'inin "ONLINE LOG"ları (kayıtları) incelendi mi?

2- Sistemde bu saat aralığında sadece "INSERT" kayıtları mı var yoksa "UPDATE" ve "DELETE" kayıtları da mevcut mu?

3- Sistem database'inde o aralıkta çalışan herhangi bir "TRIGGER" set edilmiş mi? O anda sistemde hangi "USER"lar çalışmış ve "IP" numaraları nelerdir?

Kafamı kurcalayan başka bir şüphe, seçim sisteminin yoğunluktan dolayı tıkanması ve gece 22.00 civarlarında kapatılıp açılması (YSK'nın kendi açıklaması). Hayatımın önemli

bir kısmı bu sistemleri ayarlamak ve optimize etmekle geçtiği için ihtimalleri düşünüyorum.

Birinci ihtimal network'te bir sıkışma yaşanması. Ama sistem donanımlarının yeterince kapasiteye sahip olduğundan, memory, i/o alt yapısı, gigabyte Ethernet kartları ile bir sıkışıklık ihtimalini çok az görüyorum.

Büyük ihtimalle database'de bazı "DEADLOCK"lar oluşmuş olmalı. Çünkü sadece data insert eden bir ORACLE sisteminin "ŞİŞMESİ" neredeyse imkânsızdır.

4- En büyük ihtimal başka bir user'ın ya da programın o anda "READ" ya da "UPDATE" ediyor olması lazım. O saatte seçim sisteminde kim olabilir? Kim datalara "READ" veya "UPDATE" amaçlı erişmek ister?

5- Daha da vahim olanı o anda sistem başında nöbet tutan şirket ve YSK teknik personelinin bile vakıf olamadığı bir başka durum mu mevcuttu da sistem açılıp kapatılmak zorunda kaldı?

Seçim sisteminde oyların değerlendirilmesi

Evrensel standartlara uygun güvenliğe sahip olan SEÇSİS, İnternet'e açık olmadığından sisteme dışarıdan herhangi bir saldırıda bulunulamaz. Proje kapsamında bilgisayarda çalışan herkes, yetkisi düzeyinde görev yapıyor, her işi yapan, her şeye yetkili sürpermen yok. E-seçim, YSK'nın izniyle, seçmen bilgi kâğıdı yerine akıllı kart teknolojileri kullanılarak geliştirilecek yazılım ve donanımla mümkün.

Bilgisayar Destekli Seçmen Kütüğü Sistemi (SEÇSİS) Projesi, 1988 yılında pilot uygulama ile başlamış, 2005'e kadar sadece 35 ilde seçmen olmak isteyenlerin bilgilerine göre seçmen listelerini düzenleyen çevrim-dışı (offline) bir sistem olarak çalışmıştır.

2005'te SEÇSİS revize edilmiş, bilgisayar yazılımının hazırlanması için açık ihaleye çıkmıştır. SEÇSİS yazılımı, ihaleyi kazanan HAVELSAN bilgisayar mühendisleri ile Yüksek Seçim Kurulu'nda (YSK) konusunda uzman deneyimli personelin 11 ay birlikte çalışması ile hazırlanmıştır. Yazılımın

çözümlemesi tamamlandıktan sonra hazırlanan sistem gereksinimi raporuna göre donanımlar açık ihale ile alınmıştır. Proje yönetiminde; YSK'nın danışmanı Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Bölümü'nden bir öğretim üyesi, Türkiye'nin en büyük ilçesinin deneyimli seçim müdürü görev yapmıştır. Hazırlanan özgün yazılım; kopya veya tercüme değildir, hiçbir ülkede benzeri uygulanmamıştır. 2006'da Türkiye genelinde tüm ilçelerde "Deneme Milletvekili Seçimi" ile denenmiştir.

Bu yazılım sayesinde;

- *Seçmen kütüklerinde mükerrerlik önlenmiş ve parmak boyaması ortadan kalkmıştır.
- *Seçmenlerin, kimlik ve diğer bilgilerindeki değişiklikler ertesi gün seçmen kütüğüne işlenmektedir.
- *Vatandaşlar YSK'nın İnternet sitesinden; nerde oy kullanacağını, seçim sonuçları kesinleştikten sonrada oy verdikleri sandık sonucunu öğrenebilirler.
- *Muhtarlık bölgesi askı ve sandık seçmen listelerinin dökümü ile diğer yardımcı listeler hızlı bir şekilde ilçelerden merkeze bağlantılı bir şekilde hazırlanmaktadır.
- *Birleşik oy pusulası dışında hiçbir form matbaa da bastırılmadığı için baskı ve nakliye masrafları çok azalmıştır.
- *Seçim sonuçları bilgisayara aktarıldıktan

sonra hızlı ve hatasız olarak milletvekili seçiminde 4 saat içinde alınabilmektedir.

*Her türlü işlemin geriye dönük kaydı tutulmaktadır.

*İlçe seçim kurullarındaki taşra personeli, kurulan iç-e-posta ile hızlı bir şekilde, hem merkez ile hem de kendi aralarında bilgi alışverişinde bulunabilmekte, genelgeler, uygulama yazılımının kullanımı ile ilgili açıklayıcı belgeler, ek masraf gerektirmeden gönderilmektedir.

Seçimlerde; Türkiye genelinde adliye bulunan

M. Gürkut Koçak
YSK Seçmen Kütüğü
emekli Genel Müdürü

768 ilçede en kıdemli hâkimin denetim ve kontrolünde o ilçe de önceki seçimlerde en çok oyu alan 5 siyasi partinin bildirdiği isimler ile biri başkan olmak üzere 2 devlet memurunun katılımı ile sandık kurulları oluşturulur. Oy verme işlemi genellikle doğu ve güneydoğudaki 32 ilde saat 07:00 ile 16:00, diğer iller de 08:00 ile 17:00 arasında tamamlanır. Oy verme işlemi bittikten sonra; oy verenlerin imzası sayılır, sandık açılır zarflar sayılır, sonuçlar çeteleme listelerine işaretlenir ve sandık sonuç tutanağı hazırlanır, sandık kurulundaki 7 kişi tarafından imzalanır, ilan edilir, siyasi parti temsilcilerine bir örneği verilir. Tüm bu işlemleri, sandık başındaki seçmenler de izleyebilir. Oylar, zarflar, çeteleme pusulaları ve sandık sonuç tutanağı, genellikle sandık kurulu başkanı tarafından ilçedeki sandık sonuçların bilgisayara aktarılacağı yerdeki seçim müdür veya görevlisine teslim edilir. Sandık sonuçlarının bilgisayara girişi istenirse orda

da izlenebilir. İlçedeki tüm sandık sonuçları bilgisayara aktarıldıktan sonra her ilçe de 'Birleştirme Tutanağı' alınır, imzalanır ve siyasi parti temsilcilerine birer nüsha verilir. Aynı şekilde il seçim kurulu başkanının nezaretinde il birleştirme tutanağı hazırlanır, ilçe sonuçları ile kontrol edilir, imzalanır, ilan edilir, siyasi parti temsilcilerine verilir ve bir örneği posta ve faksla YSK'ya (Ankara Merkezi) gönderilir.

Açıklandığı gibi sonuçlar; çeteleme listesi, sandık sonuç tutanağı, birleştirme tutanağı ve bilgisayardaki kodlu hali ile 4 farklı şekilde saklanıyor. Her aşamada istenirse geriye dönüş ve ispat edilebilirlik var. Ayrıca bilgisayarda kimlerin ne işlem yaptığı sistem tarafından tutuluyor. Bilgisayarda çalışan herkes, yetkisi düzeyinde görev yapıyor. Her işi yapan, her şeye yetkili sürpermen yok.

Bilgisayara aktarılan bilgiler, şifreli olarak

arada hiçbir yerde depolanmadan saniyede 10 milyon harf veya rakam aktaracak şekilde UYAP hatları ile merkeze gönderiliyor. Herhangi bir kesinti halinde Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü'nün B ve C planları bulunuyor. Gerekli kontroller ve ıslak imzalı birleştirme tutanağı ile karşılaştırma yapıldıktan sonra bilgiler, merkezde yedeklenerek İnternet sunucu bilgisayarına aktarılıyor ve birleştirme tutanakları tüm ayrıntısı ile YSK'nın www.ysk.gov.tr isimli İnternet sitesinde il/ilçe adlarına ve sandık numaralarına göre şeffaf devlet anlayışı ile yayımlanıyor.

Seçim sonuçlarını beğenmeyen, doğruluğu hakkında şüphe duyan vatandaşlar; seçim günü oy verdikleri sandığa saat 17:00'den sonra gidip sandık sonucunu öğrenmeli, ertesi gün YSK İnternet sitesinde yayımlanan seçim sandık sonuçları ile karşılaştırma yapmalı. Seçmenler, aynı siteden seçim öncesi, sandık ataması yapıldıktan sonra genellikle seçimlerden 60 gün önce nerde oy kullanacaklarını öğrenebilirler. (Bakınız; www.ysk.gov.tr/seçim sonuçları/seçim takvimi)

SEÇSİS projesindeki güvenlik, evrensel standartlara uygundur. Oy bilgilerinin bulunduğu sistem, İnternet'e açık değildir. Sisteme dışarıdan herhangi bir saldırıda bulunulamaz. Tüm bu özellikleri ile SEÇSİS projesi, 2007'de Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Türkiye Bilişim Vakfı'nın (TBV) düzenlediği 5.e-TR Ödülleri'nin 'Kamudan Vatandaşa e-Hizmetler' bölümünde birinci oldu. eTR Ödülleri, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) uyum sürecinde rekabeti artırıcı, bilgiye dayalı, e-hizmetlere odaklanmış dönüşümü hızlandırmak amacıyla veriliyor.

12 Eylül 2010'da Anayasa'nın bazı maddelerini değiştirmek için yapılacak Referandumda

yaklaşık 49 milyon 446 bin seçmen 151 bin sandıkta oy verecek. Ülkemizdeki büyük partilerin her sandıkta bir temsilci bulunduracak şekilde ilçe seçim kurullarında isim bildirmeleri önem taşıyor. Yine bu referandumda 'Yurtdışı Seçmen Kütüğü'ne kayıtlı yaklaşık 2 milyon 556 bin vatandaşımız 25 gümrük kapısında 3 Ağustos 2010'dan itibaren oy vermeye başladı.

Yurtdışındaki seçmenlerin bulundukları yerde oy vermeleri ile ilgili olarak 22 Mart 2008'de Resmi Gazete'de yayımlanan 5749 sayılı yasa çıkarıldı. Daha sonra Anayasa Mahkemesi, İsviçre'nin Cenevre kantonunda ve pek çok Avrupa ülkesinde uygulanan mektupla oy vermeyi iptal etti. Avrupa'da Türk seçmenlerin çoğunlukla bulunduğu ülkeler, oy vermek için seçim sandığı kurulmasını istemiyorlar. Elektronik seçim için, öncelikle vatandaşlarımızın tam adreslerinin bilinmesi gerekiyor. Elektronik seçim, YSK'nın izini ile, seçmen bilgi kâğıdı yerine akıllı kart teknolojileri kullanılarak geliştirilecek yazılım ve donanım cihazları ile mümkün.

YSK: SEÇSİS'in “bilgisayar ve ağ güvenliği”, en üst düzeyde

Özgün bir yazılım olan SEÇSİS'te, “bilgisayar ve ağ güvenliği”ne en üst düzeyde özen gösterildiği, seçimlerin güvenliği ve Türkiye'nin prestijinin olumsuz etkilenmemesi için gerekli tüm önlemlerin alındığı belirtiliyor. İlçe-merkez arasında UYAP üstünden aktarılan YSK verileri, VPN yöntemiyle kriptolanıp VPN tünellerinde taşındığından görüntülenmesi, değiştirilmesi ve bozulması mümkün değil.

Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi “SEÇSİS ” Projesi ve güvenliği konusunda Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı'na (YSK), yaptığımız yazılı başvuruya, YSK Başkanı Ali Em imzası ile gönderilen yanıtta, kurumun www.ysk.gov.tr web sitesinden tüm bilgileri edinebileceğimiz bildirildi. Kurum yetkilileri, ayrıca Havelsan'dan “e-oyverme” sistemlerigeliştirmesiniistedikleri haberlerinin doğru olmadığını, “e-sandık” uygulaması gibi görevleri bulunmadığını ancak yasayla böyle bir görev verilmesi halinde gereğini yapabileceklerini açıkladı.

Kurumun sitesinde edindiğimiz bilgiye göre, Türkiye nüfusunun yüzde 70'ini ilgilendiren SEÇSİS, “seçimle ilgili her türlü veri, bilgi ve belgenin üretildiği ve güvenli bir

şekilde saklandığı bir bilgi sistemi” olarak tanımlanıyor. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Türkiye Bilişim Vakfı (TBV) tarafından düzenlenen 5. eTR Ödülleri'nin “KamudanVatandaşaeHizmetler” kategorisinde 22 Kasım 2007'de birincilik ödülü alan SEÇSİS, yasal dayanağını, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'dan alıyor. SEÇSİS'in amacı ise şöyle açıklanıyor:

“SEÇSİS Projesinin temel amacı; yasalara uygun olarak seçmen vatandaşın eksiksiz belirlenmesi, mükerrer yazımın önlenmesi, listelerin hazırlanması, seçmenin kolay, hızlı oy vermesi, seçimin çabuk sonuçlanması, itirazların en aza indirilmesi, vatandaşlarımızın görev ve sorumluluk bilinci ile siyasi haklarını

yüksek oranda kullanmasını sağlayacak düzenlemeler için gerekli bilginin; toplanması, bilgisayar ortamında doğru, güncel ve tutarlı bir bütün olarak saklanması, seçimlerde bu bilgilerin ve teknolojik olanakların kullanılarak seçim sonuçlarının ilçelerden güvenli ve hızlı bir şekilde merkeze aktaracak, Internet üzerinden kolayca izlenebilecek yapının gerçekleştirilmesidir. Bu uygulama aynı zamanda elektronik seçime geçişin temelini oluşturacaktır.”

Internet'e tümüyle kapalı, verilerin kriptolandığı özel bir ağ

1986'da başlatılan ve 2005'te ilçelerin web tabanlı çevrim-içi çalışmasına imkân veren günümüz teknolojisine uygun yapıya geçirilen SEÇSİS'in, kurum ağına dayalı SEÇSİS Uygulama ve Internet'e dayalı SEÇSİS Portal olarak adlandırılan iki sistem bileşeni var. Internet ortamının içerdiği güvenlik tehditleri göz önünde tutularak, iki sistem birbirinden tümüyle bağımsız bir yapıda tasarlandı. SEÇSİS donanımları, ilçelerdeki istemci kişisel bilgisayar sistemleri, merkezdeki büyük boy

veri tabanı ve uygulama sunucularından oluşan ve “YSK Kurum Ağı” olarak adlandırılan sistem, kurum personelinin başkasının erişimine ve Internet'e tümüyle kapalı, verilerin iletişim sırasında kriptolandığı özel bir ağ ile birbirlerine bağlı olarak çalışıyor.

Java programlama dili ile web tabanlı olarak HAVELSAN A.Ş. ile YSK personelinin ortak

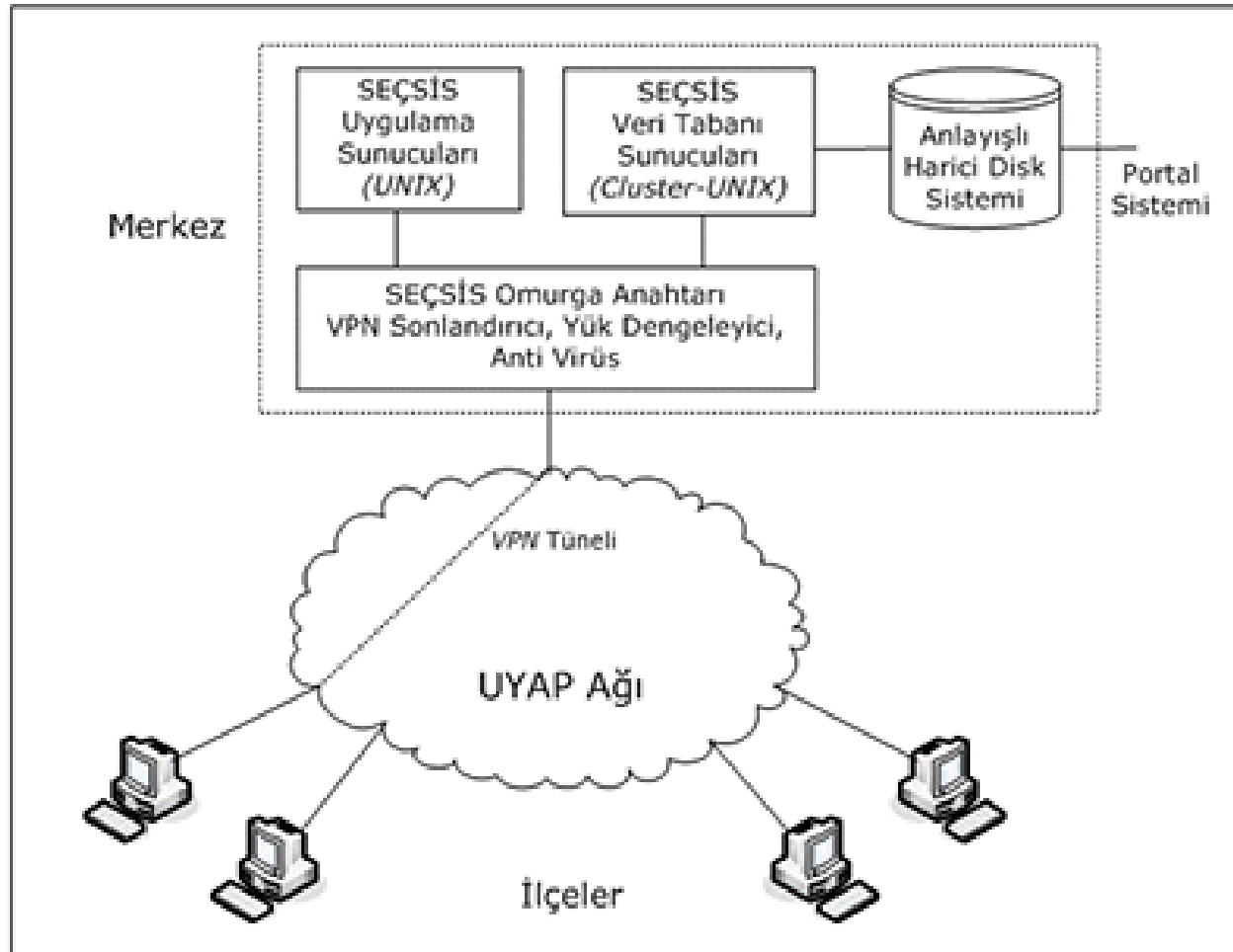

çalışması sonucu Oracle veri tabanı üzerinde çalışan özgün bir yazılım olan SEÇSİS'te, tasarım, gerçekleştirim ve kurulum aşamalarında, "bilgisayar ve ağ güvenliği" konusuna, en üst düzeyde özen gösterildiği, bu bağlamda, bilinen güvenlik tehditlerinin, seçimlerin güvenliği ve seçimler konusunda Türkiye'nin uluslararası prestijini olumsuz yönde etkilememesi için gerekli tüm önlemlerin alındığı belirtiliyor.

İlçelerdeki kişisel bilgisayarlar, merkezdeki sistemlerin basit birer erişim ucu (terminali) olarak işlev görüyor. Merkez ve taşradaki

bilgisayarlarda işletim sistemi olarak MS Windows İşletim Sistemi bulunuyor. Ancak, SEÇSİS Uygulama Yazılımı; seçim iş ve işlemleri, hesaplamalar, rapor üretiminde kullanılıp, MS Windows İşletim Sistemi'nden bağımsız çalışıyor. İlçelerin merkeze bağlandıkları noktada, omurga anahtarı üstünde, kurum içinden gelebilecek saldırılara karşı da, virüs tarama, (firewall) koruma duvarı ve (intrusion detection and protection) saldırı tespit ve koruma sistemleri kullanılıyor.

Çizim-1. SEÇSİS Uygulama Sistemi Donanım Altyapısı

Uygulama sisteminin güvenilirliği

Sistemde saklanan verilerin bütünlüğü (integrity) ve gizliliğinin (privacy) korunması ve sistemin bir bütün olarak kullanılabilirliğinin (availability) sağlanabilmesi için ilk ve en önemli koşul sisteme girişlerin denetim altında tutulmasıdır. SEÇSİS'e girişlerin denetim altında tutulması için alınan en önemli önlem, Kuruma özgü SEÇSİS Uygulama ve halka açık SEÇSİS Portal sistemlerinin birbirinden tümüyle bağımsız bir yapıda olması.

SEÇSİS Uygulama Sistemi, Internet'ten tümüyle bağımsız, özel bir kurum ağına dayalı olarak geliştirildi. İlçe seçim kurullarındaki uç bilgisayarlar, ekonomik nedenlerle, Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı'nı (UYAP) kullanarak merkeze bağlanıyor. Adalet Bakanlığı'nın bir siyasi otoriteye bağlı yapısı, Anayasa'nın seçim işlerini, siyaset dışı yargı denetimine bırakmış olma ilkesi göz önünde tutularak, UYAP üstünden aktarılan YSK verileri, VPN (Virtual Private Network) yöntemiyle kriptolanarak, VPN tünelleri içinden taşınıyor. Bu sayede, YSK verilerinin ilçe-merkez arasında taşınması sırasında görüntülenmesi, değiştirilmesi ve bozulması önleniyor.

SEÇSİS Uygulama Sistemi'nde Internet'e özgü güvenlik tehditleri bu ağ için söz konusu değil. Merkezdeki sunucu bilgisayarlar UNIX/LINUX işletim sistemi altında çalışıyor olsa da, MS Windows XP işletim sistemi altında çalışan ilçelerdeki uç bilgisayarların virüs ve benzeri kötü niyetli yazılımlar taşıyabilme potansiyeli düşünülerek, sistemin ağ girişine, güçlü bir virüs tarama yazılımı da monte edildi. İlçelerden merkeze aktarılan tüm veriler, her olasılığa

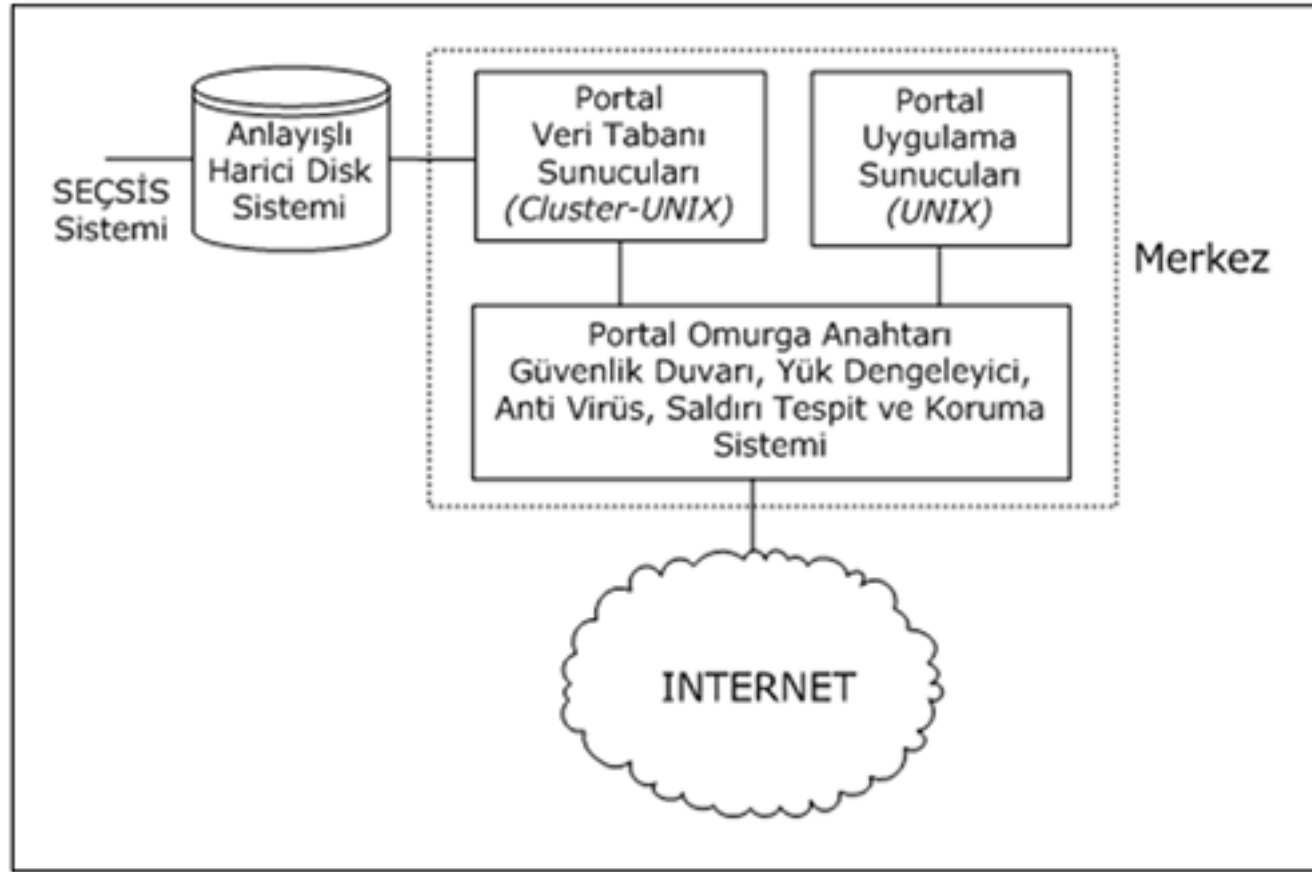
karşı, bu virüs tarayıcıdan geçerek sisteme ulaşabiliyor.

Uygulama sisteminde gerek ilçelerden, gerekse merkezden sisteme giriş yapacak kullanıcıların (Kurum personelinin) her biri, farklı bir kullanıcı adı ve kullanıcı şifresi kullanmak zorunda. Bir kullanıcı adı ile sadece bir bilgisayarda çalışılabilir. Şifreler, personelin unvanları ve yapacakları görevlere göre veriliyor. Şifrelerin başkalarının öğrenilmesine karşı Kurum tarafından ciddi bir şifre yönetimi uygulanıyor, bu bağlamda, sistem, otomatik olarak, kullanıcıları, şifrelerini, dönem dönem değiştirmeye zorluyor.

SEÇSİS Portal'ının güvenilirliği

SEÇSİS Portal Sistemi ise, halka, dolayısıyla Internet'e ve dış saldırılara açık bir sistem. Bu nedenle, Portal, tüm Internet'e açık sistemler

Çizim-2. SEÇSİS Portal Sistemi Donanım Altyapısı

gibi (örneğin bankaların Internet şubeleri gibi), bir dizi ciddi güvenlik düzeneğiyle koruma altına alındı. Bu düzenekler, sırasıyla, saldırı tespit ve koruma (intrusion detection and protection), güvenlik duvarı (firewall) ve virüs koruma (virus protection) sistemleridir.

Saldırı tespit ve koruma sistemi, Portal'ın Internet'e bağlantı noktasında yer alıp, UNIX/LINUX işletim sistemleri altında çalışan Portal Veri Tabanı ve uygulama sunucularına, dış dünyadan sızmaları önüyor. Bunun yanı sıra, Portal'daki veriler, "salt okunur" nitelikte

öngörülerek değiştirilmeleri engellendi. Saldırı tespit sistemi, daha çok Portal'ın bütünlüğü (integrity) ile kullanılabilirliğine (availability) karşı ve izinsiz giriş (unauthorized login) tehditlerine yönelik düşünüldü.

Portal, SEÇSİS Uygulama Sistemi'ne özgü, seçmenve seçim sonuçlarıgibiveritabanlarından üretilen "kopya" veri tabanlarını kullanıyor. Bu verilerin bir biçimde bozulmuş olması SEÇSİS Uygulama Sistemi'nin veri bütünlüğüne yönelik herhangi bir tehdit de oluşturmuyor. Portal, seçmenlere ve kurumlara çeşitli

sorgulamaları yapabilme olanağı sunuyor. Bu amaçla, öngörülen sorgulama seçeneklerinin üstünde, örüntü tanıma yönünden yeterli karmaşıklıkta, resim görünümlü bir damga (karakter) dizgisi de yer alıyor ve kişiler bu dizgide yer alan 7 karakteri ilgili alana girerek sorgulama yapabiliyor. Bu önlem sayesinde, kötü niyetli kişilerin, otomatik tarama yapan yazılımlarla Portal'ın kullanılabilirliğine tehdit oluşturmaları engelleniyor.

Internet'e açık Portal'ın güvenlik bileşenleri sözleşmeleri gereği güvenlik yazılım güncellemesi, YSK Bilgi-İşlem Merkezi'nde, merkezi "Sistem Yönetim Yazılımı" aracılığıyla "sistemli" bir biçimde gerçekleştiriliyor ve böylece ortaya çıkan yeni tehditlere, zamanında önlem alıyor.

İNETD: Sistem gereken bilişim güvenliğine sahip

İnternet Teknolojileri Derneği (INETD) Başkanı Doç. Dr. Mustafa Akgül, SEÇSİS'in tüm sistem altyapısı ve uygulama yazılımlarının, Türk firmaları tarafından, Türkiye'deki yazılımcılarca geliştirildiği ve bu boyuttaki önemdeki bir bilişim sisteminin gerektirdiği bilişim güvenliğine sahip olduğunu bildirdi. Türkiye Bilişim Derneği (TBD), İNETD ve Ankara Barosu'nca 27 Ocak 2009'da "Seçmen Kütükleri: Teknik ve Hukuki Değerlendirme ve Olası Çözüm Arayışları" adlı panel düzenlediklerini anımsatan Akgül, "Sistemin güvenliği, bu alandaki evrensel standartlara uygundur. Sistem, İnternet'e açık değildir. Sisteme dışarıdan herhangi bir saldırıda bulunulamaz. Yetkisiz hiçbir kullanıcı bu sisteme giremez. Sistemdeki her tür işlem

ve veri değişikliği, sistemin günlüklerinde anı anına izlenmektedir" dedi.

YSK'nin bu sistemin ne denli kapsamlı ve güvenilir olduğunu kamuoyuna duyurması, yasal düzenlemeler elveriyorsa siyasi partilerin de bu sisteme yetkili kullanıcılar aracılığıyla erişip seçim sonuçlarını izlemesini (yalnızca görmesini) sağlaması isteyen Akgül, böylece kamuoyunun sistemin güvenilir olmadığına ilişkin söylentilerle yanıltılmasının önüne geçilebileceğini vurguladı.

MHP: e-oynamayı, genel seçimlerde gerekli görmüyoruz

Güvenlik, gizlilik ve izlenebilirliğin yüksek olması nedeniyle genel seçimlerde e-oynamanın tercih edilmemesini isteyen MHP'li Tankut, öncelikle şüpheyne neden olamayacak bir seçmen sayısına ulaşılması, şeffaflığın sağlanması, açık kaynak kodlarının kullanılması, bağımsız bir bilişim heyetinin inceleyip güvenlik testlerini yaptığı bir sistemden yana.

Yoğun geçen Anayasa Referandumu çalışmaları arasında e-seçim konusunda yönelttiğimiz soruları Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adına, Adana Milletvekili Yılmaz Tankut yanıtladı. Teknolojik gelişmeler konusunda MHP'nin "özellikle her türlü yeniliğe, belli şartlar ve yeterli güvenlik tedbirlerinin alınması halinde" her zaman açık olduğunun bilinmesini isteyen Tankut, "e-oyma"nın hiçbir projeye benzemediğine, bağımsız, tarafsız, güvenilir ve hiçbir maddi kazanç gözetilmeden yapılması gereken bu projede oluşabilecek bir hatanın telafisi bulunmadığına işaret ediyor.

SEÇSİS'e bağlı terminallerin, zararlı ve kötü niyetli yazılımlarla "tarafli ve hileli kullanıma açık" olabileceğine dikkat çeken Tankut, "Projeyi gerçekleştirenleri, ticari kaygıları dikkate almadan tüm proje ve bileşenleri, kamuya açılmalı ve incelenmesi sağlanmalı. Güvenlik önlemlerinin alınmasının ardından e-seçim çalışmalarının tartışılması ve uygulanabilirliğinin denemesi gerekiyor" diyor.

Türkiye'de yakın bir gelecekte çok önemli olmayan bazı seçimlerde "e-oyma" sistemin kullanılabileceğini ancak genel seçimlerde seçimin güvenirliliği açısından bu yöntemin tercih edilmemesi gerektiğinin altını çizen

Tankut, açık kaynak kodları kullanılmak şartıyla güvenilebilir bir altyapı oluşturulmasını istiyor.

- Nisan başında basında (e-oy pusulası/ e-sandık) haberleri çıktı. Hem bu konu hem de e-seçim sistemlerinin Türkiye’de uygulanırılığı, mevcut durum ve öncelikle yapılması gerekenler konusunda görüşlerinizi almak istiyoruz. Öncelikle Havelsan Genel Müdürü Faruk Yarman’ın anlattığı projeye ilişkin bilginiz var mı? Proje tam olarak nedir?

Maalesef bu proje hakkında ayrıntılı bilgiye sahip değiliz. Çünkü konu ile ilgili olarak Havelsan Genel Müdürü başkanlığındaki bir heyet, CHP’yi bilgilendirmek için ziyarette bulunmasına rağmen MHP’yi ziyaret etmedi. Ancak Yüksek Seçim Kurulu’nun (YSK) uygulamaya koyduğu SEÇSİS projesi kapsamında yürütülen çalışmaları izliyoruz. Bu proje, diğer hiçbir kamu veya özel sektör projesine benzemiyor. Tamamen bağımsız, tarafsız, güvenilir ve hiçbir maddi kazanç gözetilmeden yapılması gereken bu çalışmada yapılacak bir hatanın telafisi yok. Bir vergi projesi olsa ve yanlış bir hesaplama yapsanız, mükelleflerden özür diler, fazla para aldıysanız geri iade eder veya eksik para aldıysanız bunu talep edebilirsiniz. Ama bu işin özür dilenecek ve geriye dönülecek bir noktası bulunmuyor.

-MHP’nin “e- seçim”konusundaki görüş, çekince ve önerileri nedir?

YSK’nın geliştirip kullandığı SEÇSİS, günümüz teknolojisi sayesinde güvenli bir seçim sistemi altyapısına faydalı olmak ve işlemleri hızlandırmak amacıyla olması gereken bir proje. Tüm bu işlemlerin, eski yöntemlerle manuel yapılmasını düşünmek bile teknolojiye sırt çevirmek olur.

MHP olarak bu projenin gerekliliğine inanmakla birlikte bu projeden dolayı vatandaşların kafalarında hiçbir soru işaretinin kalmaması ve her şeyin şeffaf bir biçimde olması gerekliliğinin önemini vurguluyoruz. Bu projede öncelikle seçmen sayılarının doğruluğu konusunda hiçbir endişe kalmamalı.

Önem verdiğimiz diğer bir konu ise SEÇSİS altyapısının güvenliğidir. İnternet’in yoğun olarak kullanıldığı günümüzde, çok güvenli olduğu iddia edilen askeri kaynaklara dahi erişilebilirken, SEÇSİS altyapısının bundan etkilenmemesi mümkün değil. Her ne kadar SEÇSİS’in İnternet’e açık olmadığı, sisteme dışarıdan bir saldırıda bulunulamayacağı, yetkisiz hiçbir kullanıcının sisteme giremeyeceği

iddia edilse de, günümüzde bu engelleri aşmak çok kolay. Bu sisteme bağlı tüm terminallerin merkezi sisteme giriş yetkisine sahip olduğu ve bu terminallerin değişik zararlı ve kötü niyetli (trojan, adware, phishing) yazılımları ve uzaktan kontrol (remote control) yazılımları ile taraflı ve hileli kullanıma açık olabileceği maalesef acı bir gerçek olabilir.

Dolayısı ile bu projeyi gerçekleştiren özel veya kamu kurumları, ticari kaygıları dikkate almadan, tüm proje ve bileşenleri kamuya açılmalı ve incelenmesi sağlanmalı. Projenin tüm bileşenleri açık kaynak

kodları kullanılarak gelişmeli. Tüm güvenlik önlemlerinin alınmasının ardından e-seçim çalışmalarının tartışılması ve uygulanabilirliğinin denenmesi gerekiyor.

-Türkiye’de e-seçim sistemine örnek olarak gösterilen SEÇSİS’in e-dönüşüm sürecindeki rolü ve konumuna ilişkin görüşlerinizi alabilir miyiz?

E-seçim çalışmalarının yapılabilmesi için SEÇSİS benzeri bir proje zaten olmalı. Böyle bir proje olmadan “e-seçim”i tartışmak dahi mümkün değil. Altyapısı sağlam ve güvenilir olmayan hiçbir projenin sonunun gelmeyeceği düşünülürse, herkes tarafından güvenilirliği ve teknolojik altyapısı kabul edilmiş SEÇSİS

ve benzeri projelerin e-dönüşüm sürecine çok fazla katkı sağlayacağı bir gerçek.

-Türkiye’de “e-oy verme” sisteminin uygulanabilmesi mümkün mü?

Türkiye’de “e-oy verme” sisteminin uygulanabilmesi gelinek teknolojik gelişim dikkate alındığında mümkün. Nitekim “e-oy verme” sistemini, vatandaşın yaptığı seçimin elektronik aygıtlarla toplanıp değerlendirilmesi işlemi olarak tanımlayabiliriz. Bu oylama sistemi, yeterli güvenlik önlemleri alındığı ve endişelere meydan vermeyecek açık bir altyapıda olduğu sürece yakın bir gelecekte birçok seçim çalışmalarında yaygın olarak kullanılabilir.

Sistem, ancak sıkıntı yaratabilecek durumlar giderilir, belirtilen şartlar ve güvenlik sağlanırsa uygulanabilir. Ayrıca ülkemiz coğrafyası ve eğitim düzeyi dikkate alındığında tüm şartlar olgunlaştığı takdirde bile elektronik kabinlerin yanında eski tip klasik kabinlerinde bulunması gerekiyor.

Yurt çapında “e- oy verme” sistemini, özellikle genel seçimlerde yaratacağı sıkıntılar nedeniyle gerekli görmüyoruz. İnternet üzerinden “e- oy verme” işlemlerinin, çok önemli olmayan bazı seçim çalışmalarında kullanılabilmesi mümkün görülmekle birlikte güvenlik, gizlilik ve izlenebilirliğinin yüksek olması gereken genel seçimlerde bu tip oylamaların seçimin güvenilirliği açısından tercih edilmeyeceği de bir gerçek. Oy verenin hangi ortamda olduğu, tehdit veya para alış-verişinde bulunulup bulunulmadığı, zorlama olup-olmadığının belli olmaması nedeniyle bu pek mümkün görünmüyor. Bu sistemde İnternet korsanlarının (hacker) oylamayı etkilediği, kendi düşüncesine göre yönlendirdiği veya değiştirdiği endişesi de üzerinde ciddiyle düşünülmesi gereken bir konu.

-18 Ocak 2010'da “SEÇSİS projesi ile ilgili olarak söz konusu şaibe ve iddiaları

ortadan kaldırabilmek için, uzmanlardan kurulu siyasi parti temsilcilerinin de katılacağı bağımsız bir bilişim heyetine projenin incelenerek güvenlik testlerinin yapılması ne zaman gerçekleştirilecektir?” şeklinde bir önerge verdiğiniz biliyoruz. Bu önergenize bir yanıt alabildiniz mi? SEÇSİS ile ilgili şaibe ve iddialar nedir? Şaibelerin ortadan kalkması için nasıl bir model öneriyorsunuz?

Evet, gönderdiğim yazılı soru önergesine maalesef YSK, kanundan aldığı gücü kullanarak cevap verme veya bilgilendirme yapma ihtiyacını dahi hissetmedi. Ortada dolaşan bu kadar çok iddia ve kamuoyunu meşgul eden bu kadar çok şaibe varken, en ufak bir bilgilendirme dahi yapılmamasının, vatandaşların gözünde şüpheleri daha da arttırdığının farkında olmadıkları düşüncesindeyim. Bu projenin üzerinde çalıştığı bir veri tabanı varken, bunu dahi açıklamamanın kime ne faydası olacak?

SEÇSİS ile ilgili şaibelerin en önemli ayağı seçmen sayıları ile ilgili. İki devlet kurumu olan İçişleri Bakanlığı Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü (NVI) ve Başbakanlığa bağlı Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) “Haneye Göre Nüfus Sayımı” sonuçlarının tutmaması, bu rakamların birbiriyle hiç ilgisinin olmaması, vatandaşlarda şüphe doğmasına neden oluyor.

2002 yılındaki genel seçimlerde seçmen sayısı 41.4 milyon civarında iken, bu sayı 2007 genel seçimlerinde 42.5 milyona çıktı. 2010'da ise seçmen sayısının 49.4 milyon olmasını anlamak ve açıklamak mümkün değil. Bu artışın nedeni, bilinse bile bunun gerekçelerini madde madde vatandaşlarımızla paylaşmak gizlilik (hangi gizlilik ise?) gerekçesiyle maalesef yapılmıyor.

2002'de , 69.8 milyon olan Türkiye nüfusunun, 2010'da TÜİK verisine göre 72.6 milyon olması ve bu sekiz yılda nüfus üç milyon dahi artmazken, seçmen sayısının sekiz milyon artmış olması bir yerlerde yanlış yapıldığının en bariz göstergesi değil de nedir?

Bir oyun dahi seçimleri etkileyebileceği düşüncesi göz önüne alındığında, milyonlarca bir birini tutmayan rakam karşısında endişe duymamak mümkün değil.

Şaibelerin ortadan kalkması en başta sağlıklı ve güvenli, şüpheye neden olamayacak bir seçmen sayısına ulaşmakla başlar. Bu sağlanmadan yapılacak hiçbir çalışma, vatandaşların şüphelerini gidermez; doğru ve güvenli bir sonuç vermez.

Önem verip dikkat çekmek istediğim diğer noktaları ise şöyle sıralayabilirim:

Önergede belirttiğim gibi şeffaflık sağlanmalı, açık kaynak kodları kullanılmalı, uzmanlardan

kurulu ve siyasi parti temsilcilerinin de katılacağı bağımsız bir bilişim heyeti, projeyi inceleyip güvenlik testlerini yapmalı.

“E- oy” sistemlerinin kullanımı sürecinde yaşanabilecek sıkıntılar nelerdir? E-seçim projelerini yürütmek üzere ilgili kurumlarda sistem için gerekli olan yeterli, uygun standart ve güvenlik mekanizması oluşturmak üzere nasıl bir yapılanmaya gidilmeli?

“E- oy verme” oy verme sisteminin kullanılmasında çok sıkıntılar yaşanabilir. Okuma-yazma bilmeyenlerin oranının yüksekliği, eli bilgisayar klavyesine veya kiosk ekranına dokunmamış milyonların olması, yolu ve elektriği bulunmayan köy ve mezraları düşünürsek ne gibi sıkıntı veya sorunların yaşanabileceğini tahmin etmek çok zor olmaz.

Konu ile ilgili tüm kurumlardaki uzmanlar, üniversitelerdeki öğretim üyeleri ve siyasi parti temsilcilerinin katılımıyla, bu alanda yol almış ülkelerin deneyimlerinden de faydalanılarak, açık kaynak kodları kullanılmak şartıyla güvenilebilir bir altyapıyı oluşturmalıyız.

CHP:Seçim sonuçları partilerce sorgulanıp yazılım denetime açılmalı

SEÇSİS'e dışarıdan müdahalenin mümkün olduğunu iddia eden CHP'li Seyhan, “parmak boyama”nın yeniden kullanılmasından yana. Seçim sonuçlarının sandık bazında YSK tarafından anında yayınlanmasını öneren Seyhan, data kayıtlarının TÜBİTAK'ın geliştirdiği zaman damgası ile yapılmasını istiyor.

Dosya sayfalarımız için telefonla ulaşabildiğimiz Cumhuriyet Halk Partisi'nde (CHP) Adana Milletvekili Tacidar Seyhan, yoğun geçen Anayasa Referandumu çalışmaları nedeniyle “e-seçim” konusunda yönelttiğimiz soruları yanıtlamak yerine hazırladığı bir raporu bizimle paylaştı. Seyhan, yazdığı raporda, daha önce Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından düzenlenip nüfus müdürlüğü tarafından yapılandırılan seçmen kütükleri ile genel seçimde kullanılan seçim sonuçlarını sisteme bağlayan bilgisayar yazılımlarını incelediğini, bunları Avrupa'nın en gelişmiş ülkelerindeki uygulamalarla karşılaştırdığını, mevcut uygulamalardaki farklılık ve aksaklıkları kaleme aldığını bildiriyor. “Seçmen kütükleri ve seçim sonuçlarının düzenlendiği bilgisayar yazılımları” hakkındaki rapora göre SEÇSİS'e her an dışarıdan müdahale edilebilmesi teknik olarak mümkün.

“Parmak boyama”nın yeniden kullanılmasını isteyen Seyhan, YSK İnternet sitesinde seçim sonuçlarının sandık bazında anında yayınlanmasını, siyasi partilere sorgulama yetkisi verilmesini ve yazılımın şeffaflaştırılıp siyasi parti ile STK’ların denetimine açılmasını öneriyor.

Seçmen kütükleri ve seçim sonuçlarının düzenlendiği bilgisayar yazılımları

Tacidar Seyhan
CHP Adana Milletvekili

Yüksek Seçim Kurulu (YSK), Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi “SEÇSİS” Projesi’ni kullanıyor. Kimlik numarasıyla oy kullanıldığı için parmakların boyanmasına gerek kalmadı. YSK merkezinde kurulu ana bilgisayara SEÇSİS yazılımı yüklü ve bu ana bilgisayar, tüm il ve ilçe seçim kurullarında kurulu yerel bilgisayarlara bağlı.

Almanya, İtalya, İngiltere, İspanya, Fransa ve Danimarka gibi ülkelerde kullanılan yazılım programları, açık kaynak kodu ile birlikte tüm siyasi parti ve sivil toplum örgütlerinin incelemesine açıldı. Aynı yazılım programının bir kopyası incelenmek üzere siyasi partilere de gönderiliyor. Bu ülkelerde seçim kurulları dışında siyasi partilere de link atılıyor ve bu link aracılığı ile seçim sonuçları saniye saniye izlenebiliyor. Ayrıca siyasi partilerde, seçim kurulunca verilen sorgulama kriterleri dikkate alınarak bir yetkilendirme yapıyor, her kritere

göre anında istatistiksel bilgi, seçim sonuçları ile birlikte görüntülenebiliyor.

Ülkemizde ise, seçim sonuçları ancak birkaç ay sonra sandık numaraları ve seçim bölgelerine göre düzenlenerek siyasi partilere gönderiliyor, sandık toplamalarının genel toplamlara yansımaları ve genel toplama yansıyan diğer aşamalar, parti ve kurumların denetiminden uzak tutuluyor.

Benzer bilgisayar destekli seçim sistemi, George Bush döneminde ABD seçimlerinde de kullanıldı ve bazı bölgelerdeki seçimlerde hile tespit edildi. Yunanistan seçimlerinde de benzer bir yazılım kullanılmak istendi ancak şaibeli olması nedeni ile kullanılmasından vazgeçildi.

SEÇSİS projesinde kullanılan veritabanı (bilgilerin toplandığı yer) yazılımı, Java teknolojisi destekli Oracle. Oracle’in güvenlik açığı seviyesi, kurulduğu işletim sistemine göre değişiyor. SEÇSİS projesinde işletim sistemi olarak, merkezde Unix-Linux ve ilçelerde ise Microsoft ürünü Windows XP yüklü Intel işlemcili bilgisayarlar kullanılıyor. Bilgisayar teknolojisinin niteliği gereği sisteme her an dışarıdan müdahale edilebilmesi teknik olarak mümkün.

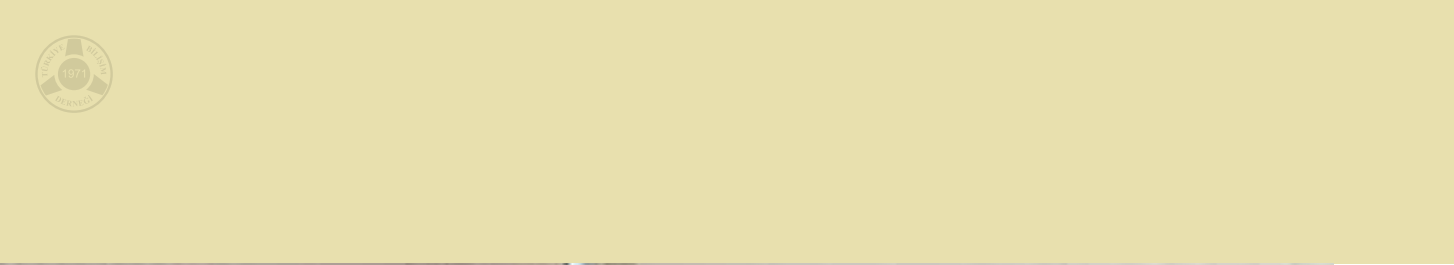
Almanya ve ABD tarafından askeri sırların bu sistemle transfer edildiği yıllar önce tespit edildiğinden, 5-6 yıldan beri Avrupa ülkelerinde ve birçok devlet kurumlarında Microsoft’un kullanımı yasaklandı ve Linux sistemlere geçildi.

Tespitler ve öneriler...

- Soyadına göre sıralanarak muhtarlıklara gönderilen seçmen listelerinde, hane bazında kontrolün yapılamaması önemli bir sorun. Türkiye çapında yapılması şaibelerin oluşmaması için ivedilikle, kişiye bağlı olarak alınan listelerin yerine farklı sorgulama tipleriyle (adrese göre sıralı) seçmen listeleri oluşturulmalı ve partilerin bu verilerin doğruluk kontrollerini yapılabilmesi sağlanmalı.
- Şu anda bazı kişiye bağlı kontroller yapılıyor. Yani kişi kendini girerse ancak evinde başka kişilerin olup olmadığının kontrol edebiliyor. Kontrol kişiye bırakılmış. Rastgele kişiye göre kontrollerin listelerden yapılması da toplu çözüm üretiliyor.
- Parmak boyama sistemi yeniden kullanılmalı.
- YSK’nın İnternet sitesinde seçim sonuçları sandık ve seçmenler bazında ANINDA güncellenip görüntülenebilmeli.
- 2007 seçmen listeleri ile yeni oluşturulan seçmen listeleri, iş analizleri yapılarak bilgi doğruluklarını karşılaştıran listelerle kontrol edilmeli.
- Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanılarak harita üzerinden bölgelere, bölgelerden şehirlere, şehirlerden ilçe ve muhtarlıklara kadar oy kullanılacak tüm yerlerin kesin seçim parametrelerine (il, ilçe, mahalle, köy, sandık no, kayıtlı seçmen sayısı vs.) bir tıkla ulaşılabilmesi. Seçim parametreleri İnternet’ten görüntülenebilmeli ve yetkileri bazında kullanıcılar tarafından gerekli listeler yaratılıp kontrolleri gerçekleştirilmeli.

- Şaibelerden uzak kalabilmek için şu an için yapılabileceklerden biri de; seçimin sandık bazında daha ilk saatlerden itibaren YSK’nın (www.ysk.gov.tr) İnternet sayfasında yayınlanması ve siyasi partilere bağlantılar verilerek anında sorgulama yetkisi sunulmasıdır. Ayrıca yazılım şeffaflaştırılarak siyasi parti ve ilgili sivil toplum örgütlerinin (STK) denetimine açılmalı.
- Yazılım, Havelsan tarafından kriptolandı. Bu kriptolamanın yerli mi yabancı kaynaklı mı yapıldığı ve özellikleri mutlaka açıklanmalı. Kriptonun güvenliği hakkında ciddi endişeler bulunuyor.
- Dataların kayıt işlemi, TÜBİTAK’ın geliştirdiği zaman damgası ile yapılmalı.

AKP Genel Başkan Yardımcısı Reha Denemeç:

60 yıllık seçim birikimimizi niye teknolojiyle taçlandırmayalım?

Siyasi iradenin “e-sandık” uygulamasını kanunlaştırabileceğini bildiren Denemeç, yaklaşık 150 milyon TL’lik bir maliyetle kurulacak sistemle, mahalli seçimlerde bile resmi olmayan kesin sonuçların 2 saat içinde açıklanabileceğine dikkat çekiyor. Denemeç, Türkiye’nin 60 yıllık seçim birikimini teknoloji ile taçlandırıp örnek bir sistem geliştirebileceğine inanıyor.

“Dosya-Kapak” sayfalarımızda yer verdiğimiz “E-seçim” konusunda yoğun geçen Anayasa Referandumu çalışmalarına karşın Adalet ve Kalkınma Partisi’nin (AKP) Ar-Ge’den sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Reha Denemeç, görüş ve değerlendirmelerini aktarmak için bizi AKP Genel Merkezi’nde kabul etti. Görüşmemizde Denemeç, Havelan’ın geliştirdiği “e-oy pusulası” hakkında bilgi verirken seçmen sayısındaki artış, Yüksek Seçim Kurulu’nun (YSK) geliştirip kullandığı SEÇSİS’teki sistemin kimi Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde yasaklandığı ve güvenilirliğinin tartışıldığı iddialarına ilişkin açıklamalarda bulundu.

SEÇSİS’in güvenilirliğini ispatladığını belirten Denemeç, 2009 Yerel Seçimleri’nde yaşanan sistem kilitlenmesini, “bilinçsiz kullanımdan kaynaklanan bir sıkışıklık” olarak açıkladı. Seçimle ilgili her türlü karar verme yetkisine sahip olan YSK’nın, “e-sandık” uygulamasında inisiyatifi alma gereği duymayabileceğine değinen Denemeç, siyasi iradenin devreye girip geniş bir perspektiften bakıp komplo teorilerini bir yana bırakarak konuyu seçim kanununa koyabileceğini bildirdi.

“E-sandık”la, Türkiye’deki en karmaşık seçim olan mahalli idarelerin resmi olmayan kesin

sonuçlarının 2 saat içinde açıklanabileceği, genel seçim veya halk oylamalarının çok daha hızlı paylaşılabileceğine dikkat çeken Denemeç, 150 milyon TL civarında bir maliyetle kurulabilecek sistemle, çağdaş, güvenlik ve güvenilirliği ön plana çıkaran bir teknolojinin kullanılmış olacağını vurguladı.

Teknolojiyi yakından izleyen biri olarak “e-sandık” uygulamasını gerçekleştirememeyi, güvenlik ve güvenilirlik konusunda üretilen komplo teorilerini anlamadığını söyleyen Denemeç, üretilen komplo teorilerini çürütebilecek uygulamalara sahip olduğumuzun altını çizdi. Seçim konusunda önemli bir birikimimiz bulunduğunu anlatan Denemeç, “Niye bu kabiliyeti teknoloji ile taçlandırmayalım? Sistemi daha kullanılır, kolay, hızlı ve güvenilir bir hale getirip dışarıya niye örnek olmayalım?” dedi.

2007 seçimlerinden sonra 2009’da seçmen sayısının yaklaşık 6.5 milyon kişi artmasını, eskiden seçmenlerin ancak kayıt olurlarsa oy kullanabildikleri anımsatıp yeni kullanılan adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde ise 18 yaşına gelenlerin otomatik olarak seçmen kayıtlarına girmesi şeklinde açıklayan Denemeç, SEÇSİS’teki sistemin AB’de yasaklandığı iddialarını ise “Öyle bir şey olduğunu sanmıyorum. İddia sahipleri bunu ispatlamakla mükelleftir” diyerek yanıtladı.

Nisan başında basında (e-oy pusulası/e-sandık) haberleri çıktı. Hem bu konu hem de e-seçim sistemlerinin Türkiye’de uygulanırılığı, mevcut durum ve öncelikle yapılması gerekenler konusunda görüşlerinizi almak istiyoruz. Öncelikle Havelsan Genel Müdürü Faruk Yarman’ın anlattığı projeye ilişkin bilginiz var mı? Projeye ilişkin biraz daha ayrıntı verebilir misiniz?

-Biliyorsunuz seçimlerde klasik sandıklar kullanılıyor. Seçmenler mühürledikleri oy pusulalarını zarfa koyup sandığa atıyorlar, vakti geldiğinde sandıklar açılıyor, oylar sayılıyor, bilgiler manuel olarak listelere kaydediliyor

ve oy pusulaları ilçe seçim kurullarına gönderiliyor. Oradan da birleştirilerek Yüksek Seçim Kurulu’na (YSK) geliyor. Oy vermesürecinde bazı problemler ve sağlıksız sonuçlar çıkabiliyor. Sandık başında sıkıntılı durumlar yaşanabiliyor, oylar sayılırken veya sayımdan sonra sandık tutanaklarının ilçe seçim kurullarında birleştirilmesinde de problemler olabiliyor. Bu problemler yanlışlıkla (insan hatası) olabildiği gibi bilinçli de yapılabiliyor. Yani seçimin güvenliği ve güvenilirliği anlamında bazı problemler ortaya çıkabiliyor ve her şeyden önemlisi, oy verme ve sayım

süreci (özellikle yerel seçimlerde) oldukça uzun bir vakit alıyor.

Bağımsız bir yargı kurumu olan YSK’nın, kendi inisiyatifi ile seçmen kütüklerinin bilgisayar ortamına aktarılması için başlattığı SEÇSİS projesi, “e-seçim” konusunda önemli bir aşamadır. Adalet Bakanlığı’nın güvenlik ve güvenilirliği açısından önemli bir projesi olan Ulusal Yargı Projesi’nin (UYAP) haberleşme altyapısını kullanan SEÇSİS, 2007 seçimlerinde uygulandığı için o seçimin sonuçları hızlı açıklandı.

UYAP’ın mevcut altyapısı kullanılarak bilgilerin güvenilir bir biçimde ilçe seçim kurullarından il seçim kurullarına gönderilmesine gerek

kalmadan YSK sistemine aktarılmasını sağlayan altyapı, seçim sürecini hızlandırdı ve güvenli bir hale getirdi. Ancak seçimin tam anlamıyla daha hızlı ve güvenli olması için sistemde daha yapılacak çok şey var. Ayrıca mevcut sistem, sandık başında olabileceklere ilişkin herhangi bir çözüm getirmiyor. Bunun yanında oy tutanaklarının birleştirilmesi sırasında yine insan unsuru devreye girdiğinden bilinçli veya bilinçsiz olabilecek hataların önüne geçilemiyor. Ama burada şunu söylemekte fayda var. Mükemmel bir sistem yoktur. Mükemmel diye zannettiğiniz klasik sandık sistemi de mükemmel değil aslında. İnsan unsuru devreye girdiği için birtakım yolsuzluklar yapılabiliyor. Seçim sürecinde hızı artırmak ve seçim sürecini daha güvenilir hale getirmek “e-sandık”

sistemi devreye girdiğinde mümkün olabilir. Şu anki teknoloji buna olanak sağlıyor. Sonuçta olabilecek sıkıntıları sıfırlamak mümkün değil ama sıfıra yaklaştırmak mümkün. Bu noktada Havelsan'ın önerdiği e-oy pusulası, mevcut klasik sandık ile e-sandığın bir araya getirilmiş bir modeli. Yine seçmen oyunu kullanırken seçtiği partinin ismini yazdırdığı pusulayı katlayıp sandığın içerisine atıyor. Ancak pusula yazdırılırken aynı zamanda bir elektronik kopyası da oluşturuluyor. Seçim bitip sayım aşamasına gelindiği zaman, eldeki elektronik kopyaları sandıktan çıkanlarla karşılaştırma gibi bir imkân var. Böylece yapılabilecek usulsüzlükler büyük ölçüde ortadan kalkıyor. Geçerli olan tabii ki sandığa atılan pusulalar. Biliyorsunuz her seçimden sonra yakılmış oy pusulaları konusu gündeme geliyor. E-sandık uygulamasında seçmen oy pusulasını aldığı anda kare barkodlar üretilecek. Oy pusulasının geçerli olup olmadığı ve hangi sandığa ait olduğu da kare barkodlar ile belli olacak. Dolayısıyla sandığa atılan ve sayılan pusulanın başka bir sandığa ait olduğuna ilişkin şaibeler olmayacak. Ayrıca seçim sonuçları da otomatik olarak verilecek. Kullanılan oylar, seçmen tarafından hem elle tutulup gözle görülecek (fiziki ortamda) hem de elektronik ortamda tutulacak. Sandıktaki oy pusulaları yetkililer tarafından sayılıp sonuçlar, sandık başkanı ve üyelerin imzaladığı tutanaklarla kayıt altına alınırken ilçe seçim kurullarındaki birleştirme aşamasında tutanaklardaki kare bar kodlar, otomatik okuyucuda okutularak doğrudan YSK'ya gidecek. Böylece bu aşamada da insan unsuru devreden çıkarılıyor, insanların bilinçli-bilinçsiz yaptıkları hatalar önleniyor. Bunun yanında, e-sandıkla, oy sayım süreci çok hızlanacak. Hesaplarımıza göre Türkiye'deki

en karmaşık seçim olan mahalli idareler seçimlerinin resmi olmayan kesin sonuçları, 2 saat içinde açıklanabilecek ki bu, genel seçimler veya halk oylamalarında çok daha hızlı olacak.

-Peki, Türkiye'de "e-sandık" sisteminin uygulanabilmesi mümkün mü?

Türkiye'de demokrasi gittikçe geliyor. Hâlâ birçok eksiklerimiz var ama oldukça mesafe kat edildi ve daha da edilecek. Demokrasinin temel unsurlarından biri de seçimdir. Seçimler zaman ve para bakımından getirdiği maddi yükler nedeniyle çok sık yapılamıyor. İşte böyle bir sisteme (e-sandık) sahip olursanız, (-bu bir altyapıdır sonuçta) seçim uygulamasına çok sık başvurursunuz. Sistem genel ve mahalli seçimlerde, halk oylamalarında hatta parti içi seçimlerde de kullanılabilir. Takribi 150 milyon TL civarında bir maliyetle bu yatırım yapıp sistem kurulabilir. Bu yatırım iki-üç seçimde kendisini amorti edebilir. Her seçime yaklaşık 30-40 milyon TL gidiyor. Bu sistemi kurduğunuzda çağdaş, güvenlik ve güvenilirliği ön plana çıkaran bir teknolojiyi kullanmış olacaksınız.

Türkiye'nin nüfusu 72 milyon. Ama 5 milyon da yurtdışında vatandaşı yaşıyor ve yaklaşık 3 milyonu seçmen. Onların da oy kullanma hakkı var. Ancak pratikte bu haklarını kullanma şansları pek bulunmuyor. Çünkü bunlara sadece Türkiye'ye girerken oy kullanma hakkı veriliyor Aslında böylece onların bir yerde oy kullanma hakkı gasp ediliyor. Biliyorsunuz gümrüklerde çok az oy kullanılıyor (2007 genel seçimlerinde sadece 228 bin kişi). "E-sandık" sistemi, bu sıkıntıyı da ortadan kaldırır.

Havelsan'ın önerdiği "e-sandık" uygulaması, bizim geleneksel, alıştığımız usul ile çağdaş yöntemi birleştiren bir model. Bu, bugün olmazsa yarın mutlaka olacak. Çünkü bundan kaçış yok. Elinizde bu imkân, bu teknoloji var. Teknolojiden korkmamak, bu korkuyu ortadan kaldırmak gerekiyor. Bence seçimin sadece bir düğmeye basılarak yapılmasında da hiçbir sakınca yok. Ama eski, klasik usule alışkın olan insanlar kullandıkları oyu görmek isteyecekleri için Havelsan, iki uygulamayı birleştirdi. Ayrıca, bu tür teknolojiler demokrasiyi daha da yoğun kullanmayı sağlıyor.

Öte yandan Türkiye, 1.5 milyarlık İslam âleminde demokrasi ile yönetilen tek ülke, bölgesinde bir güç. Örnek olarak gösteriliyor, model alınıyor. Türkiye, tam anlamıyla demokrasiyi uygulayan, güvenli ve güvenilir bir altyapıya sahip seçim sistemini vatandaşının hizmetine sunabilen çağdaş bir devlet. Bu görüntünün oluşmasında uygulamadaki bilişim projelerinin çok önemli bir rol oynadığını görüyorum. Teknolojiyi yakından takip eden bir insan olarak, 21.yy'da "e-sandık" sistemi uygulamasını gerçekleştiremememizi, insanların kafasında hâlâ bazı soruların olmasını ve komplo teorileri üretmelerini anlamak mümkün değil. Çünkü o kafalarda üretilen komplo teorilerini çözebilecek uygulamalara sahibiz.

-YSK'nın altyapısı, güvenlik ve güvenilirlik anlamında e-oy verme sisteminin kurulabilmesi için yeterli mi?

--YSK'nın kullandığı SEÇSİS sistemi kendilerinin Havelsan'a geliştirdiği bir sistem ve artık uygulanıyor. Güvenilirliğini ispatladı. 2009 Yerel Seçimleri'nde bir sıkışıklık oldu. Aslında o bilinçsiz kullanımdan kaynaklandı. Olayın

detayını biliyorum. Mevcut sistemin güvenlik önlemleri oraya bağlanacak terminal sayısını belirlemiş. O terminal sayısından daha fazla terminal, sisteme tanıtılmadan bağlandığı için "Korsan giriş oluyor?" diye bir uyarı gelmiş ve sistem, güvenliği sağlamak amacıyla otomatik olarak kendini kilitlemiş. Bu iş teslim edildikten sonra orada böyle bir durum yaşandı. Yoksa terminal sayısı tanıtılmış olsaydı böyle bir problem yaşanmazdı. Orada network anlamında bir problem olduğunu zannetmiyorum.

"E-sandık sandığı" uygulamasını biz, direkt olarak YSK'dan beklersek hata etmiş oluruz. Seçimlerle ilgili her türlü karar verme yetkisine sahip olan YSK, böyle bir inisiyatif alma gereği duymayabilir... Yargıdan böyle bir inisiyatif almasını beklemek bence doğru değil. Yapabilir, yapmasında bir engel yok. Böyle bir öneri ile gelse, "seçim böyle yapılsın" dese, kimse karşı çıkmaz. Ama yapmayabilir, bu adımı atmayabilir. İşte bu nedenle siyasi irade

devreye girmeli. Siyasi irade, bu konuya biraz daha geniş bir perspektiften bakıp YSK'ya da kolaylık sağlamak adına komplo teorilerini bir yana bırakarak (çünkü teknolojide buna imkân yok) "e-sandık"ı, seçim kanununa koyabilir. Yasayla, "e-sandık" uygulamaları, özellikleri, standartları belirlenebilir ve bir süre hem klasik usul hem de yeni model kullanılabilir. Uygulamada, herhangi bir nedenle elektronik sistem bozulduğunda klasik yöntem ile devam edilebileceğine ilişkin esneklikler verilebilir. 50 milyon kadar seçmenin var.

Bunların bir kısmı teknolojiyi kullanır, problem olan yerlerde de geleneksel yöntemlerle seçime devam edilir. Burada önemli olan vatandaşa o güveni verebilmeniz, hızı göstermeniz, çağdaş ve güvenilir olduğunu anlatabilmenizdir. Önceleri seçmen tereddüt edecek ama sonuçta nereye oy verdiğini kendisi de görecek, sandığa atacak, sayılırken başında duracak, kendi verdiği ile ortaya çıkan sayım sonuçlarının bir farkı olmadığını görecek. Burada güvenilirlik ve hız olduğunu da gördüğü zaman bir sıkıntı çıkacağını zannetmiyorum.

Bu arada özellikle YSK'nın seçmen kütüğü altyapısı olan SEÇSİS ile bu altyapıyı da kullanacak olan "e-sandık" konusunu birbirinden tamamen ayırmak lazım. "E-sandık", insanlara güven vermesi açısından sadece tek tuşa basarak göremediğin bir oy değil, aynı zamanda oyunuzun nereye gittiğine dair bir pusulanın verildiği, sayımın hem görerek hem de bir tarayıcıdan geçirilerek elektronik ortamda gerçekleştirildiği bir uygulama. Böylece insanın bilinçli-bilinçsiz ortaya çıkaracağı hataları ortadan kaldırılabilecek, oyların ilçe seçim

kurullarından insan eli değmeden YSK'ya otomatik olarak gönderilmesi sağlanacak.

-Türkiye nüfusunun yüzde 70'ini kapsayan SEÇSİS'te seçim sırasında hangi ilçede ne kadar sandığın kullanılacağı ve hangi sandık tutanaklarının hangi terminaller aracılığıyla YSK'ya gönderileceği önceden belirlenmiyor/tanımlanmıyor mu?

SEÇSİS'teki terminal sayısı, 2009 Yerel Seçimleri 2007 Genel Seçimleri öncesi genel seçime göre hesaplanmış terminal sayılarına göre kurgulanan sistemle 2009'da yerel seçimlere gidildi. Oysa yerel seçimlerde, belediye meclisi, il genel meclisi, belediye başkanı ve büyükşehir belediye başkanlık seçimleri aynı anda yapıldığından iş yükü asgari 3 kat yoğun oluyor. Bu yoğunluktan doğabilecek gecikmeleri önlemek amacıyla sisteme tanıtılmadan daha fazla terminal devreye sokulması nedeniyle bu problem oluştu. Terminal sayısı tam olarak tanıtılmış olsaydı böyle bir problem yaşanmazdı. Orada network anlamında bir problem olduğunu zannetmiyorum.

Böyle bir şeyin bir daha olması pek mümkün değil.

- E-oy verme veya e-sandık sistemini dünyada kullanan ülke var mı?

Daha lokal olarak örneğin ABD'de bazı eyaletlerde kullanılıyor. Brezilya'da daha farklı uygulamalar var. Orada oy pusulasını görmeden sadece elektronik ortamda oy veriliyor. Hindistan'da benzer uygulamalar söz konusu. Ama e-oy sistemini bu şekilde kullanan bir ülke yok. Aslında klasik sistemle elektroniğin bir arada kullanıldığı bir ilk olacak. Artık "Dünyada olmayan bir şeyi mi yapıyoruz?" düşüncesinden sıyrılmamız lazım.

-AKP'nin e-sandık veya e-sandık konusunu gündeme getirmek üzere bir çalışması ya da projesi var mı?

-Böyle bir proje ve çalışmanın 2011 seçimlerine yetişmesi mümkün değil. Yeni seçim kanunu değişikliği sıkışık bir dönemde (Anayasa değişikliği çalışmaları nedeniyle) yapıldığı için

konu gündeme getirilemedi. Ama bu konu ne zaman gündeme gelirse destekleriz. Havelsan'ın geliştirdiği önemli bir prototip aslında. Proje birkaç yerde pilot olarak uygulamaya konulabilir ve sonuçları çok net olarak görülebilir. Bununla bir iki test yapılabilir. Genel seçimde bir ilçe veya bir ilde pilot olarak kullanılabilir. Deneme çalışmalarının ardından güvenlik ve diğer konulardaki sıkıntıları aşacak çözümler getirilerek proje ilk yerel seçimde yüzde 30 oranında, genel seçimde yüzde 50 oranında kullanılır. 6-7 yıl sonra bu seçim sistemi Türkiye'nin tamamında kullanılır hale gelebilir. Bunu şimdi siz kullanmazsanız daha önceleri de olduğu gibi başkaları sizden önce kullanır. Dünyadaki bir gelişmeye de Türk bilim insanlarının katkısı olsun. Süreçleri kolaylaştırıcı özelliği nedeniyle bu demokrasiye de bir katkıdır. Bu sistemin makinelerini başka ülkelere satabilir, kiraya verebilirsiniz. Böyle düşünmek lazım. Niye bir örnek olmayalım? Niye

hep başkalarından alalım, bu kez de başkaları bizden alsın. Bizim seçim sistemimiz aslında yargının şemsiyesi altında, onun sağladığı ortamlar nedeniyle 1950’den beri oturmuş, güvenilir ve demokratik bir sistemdir. 60 yıldır biz bu seçimleri yapıyoruz. Bu konuda bir kabiliyet birikmiş bu ülkede. Niye bu kabiliyeti teknoloji ile taçlandırmayalım? Sistemi daha kullanılır, kolay, hızlı ve güvenilir bir hale getirip dışarıya niye örnek olmayalım?

-SEÇSİS projesindeki sistemin AB’de yasaklandığına ilişkin bir iddia var...

-Öyle bir şey olduğunu sanmıyorum. İddia sahipleri bunu ispatlamakla mükelleftir

-Teknolojinin ve yazılımın dış kaynaklı olması da eleştiriliyor...

-Olur mu? Yazılım, yerli bir yazılım. Sadece birçok ülkede güvenle kullanılan yabancı bir veri tabanı kullanılıyor. Güvenliğin en uç noktada olduğu savunma sanayinde de MİT ve Emniyet’in projelerinde de bu veri tabanları kullanılıyor. Bu veri tabanları size boş olarak veriliyor. Veri tabanlarının içeriğini siz kendiniz dolduruyorsunuz. Her ülkenin kendi veri tabanını üretmesi mümkün değil. Bu teknoloji olarak çok da pahalıya mal olur. En iyisi hangisiyse o veri tabanını kullanırsınız ki bu işletim sistemi değildir.

2007 seçimlerinden sonra seçmen sayısının 2009’da yaklaşık 7 milyonluk artmasına ilişkin de bazı iddialar var...

Seçmen sayısının neden arttığı konusu

aslında çok net. Bunu iddia edenler bence başka niyetleri yoksa bir yerde cehaletlerini ortaya koyuyorlar. “Yaklaşık 1.5 yıllık sürede 6.5 milyonluk artış nasıl yaşandı? ” deniliyor. Bunun nedeni belli. Eskiden seçmenler ancak kayıt olursa oy kullanabiliyordu. Kimseye zorla “seçmen olacaksın” denilemiyordu. Seçmen oy kullanacağını belirtip oy kullanma hakkına sahip oluyordu. O nedenle kayıtlı seçmen sayısı 42 milyon civarındaydı. Şimdi ise adrese dayalı nüfus kayıt sistemi söz konusu. Bu sistemle nüfus, otomatik olarak sayılıyor. Böyle bir teknolojik altyapıyı oturttuğunuz zaman 18 yaşına gelmiş bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı seçmen olarak kayıtlara giriyor. Ayrıca kayıt olmaya gerek kalmıyor. Aradaki fark eskiden kayıt olan seçmen sayısı ile şimdi otomatik olarak kayıt altına alınan seçmen sayısı kadardır. Bunu başka bir yerde aramamak lazım.

Değer Bilenler

Nezih KULEYİN
nezih@semor.com.tr

Alphonse Marie Louis de Prat de Lamartine
1790 - 1869

İki aylık bir aradan sonra tekrar bir araya gelmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Dergimizin iki aydır çıkmıyor olmasının eksikliğini duymadım desem yalan olur. Dergi kendisini gerçekten kabul ettirmiş olsa gerek ağustos ayını ilk haftası yeni dergiye bakmak için internete girdiğimde gerçeği hatırladım. Neyse sonunda tekrar yayın yaşamına geri dönmemizin hep beraber mutluluğunu paylaşıyoruz.

Önce bu yazımın başlığını neden 'değer bilenler' olarak attım ondan söz edeyim. Türk Dil Kurumu Başkanı Şükrü Halûk Akalın Azerbaycan'da gerçekleştirdiğimiz son Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Formu'nda Türk Cumhuriyetlerinin bilişim alanında ortak bir dil kullanması konusunda yaptığı çalışmalardan dolayı Derneğimizin Kurucu Başkanı Sayın Aydın Köksal'a vermiş olduğu onurluğun bendeki yarattığı etkidir.

Yıllar sonra bile olsa böyle bir ödülün hem de birçok Türk Cumhuriyetinin temsilcisi önünde verilmesi gerçekten anlamlıdır. Ayrıca biz Türkler bu konuda çok da iyi bir geçmişe sahip değiliz. Bizde değerlerin gerçekten değerlerinin bilinmesi için bazen çok yıllar geçmesi gerekebilir bazen de en değerli tarihçi, bilim adamı ve sanatçılarımızdan yüzyıllar geçse bile haberimiz dahi olmaz. Az gelişmişlik batağından çıkmak için ne sadece sermaye yeterlidir ne de hammadde kaynakları hatta çok iyi teknik kadronun varlığı bile bazen yeterli değildir. Uygarlık o kadar çok etmenin bir bileşkesidir ki bazen bu etmenlerden önemsemediğiniz bir tanesi sizin bu yarışta kulvar dışında kalmanızdaki belirleyici etmenlerden birisi olabilir.

Ben de az gelişmişlikten kurtulamamamızdaki önemli etmenlerden bir tanesinin yerleşmiş bir insan değeri bilmeme özelliğimizden kaynaklandığını düşünmekteyim. Bu konu ile ilgili bir örneği sizlerle paylaşmak istiyorum.

Alfonse de Lamartine'i bugün ülkemizde lise bitirmiş olup da adını duymamış kişi yok denecek kadar azdır. Bu ünlü Fransız yazarı batıda bu kadar ünlü yapan en önemli eserlerinden bir tanesi de yazdığı Osmanlı Tarihi'dir.

Ama bugün ülkemizde Lise yi bitiren her yüz çocukta bir tanesi bile Hoca Sadettin Efendi'nin kim olduğunu ve yazdığı ünlü eserinin adının ne olduğunu bilmez işin daha da kötüsü Lamartine den başlayıp Caroline Finkel'e kadar Osmanlı tarihi konusunda yazılan tüm tarih kitaplarının ana kaynağının Hoca Sadettin Efendinin yazdığı Tacu-t Tevarih(TarihlerinTacı) adlı eseri olduğunu da bilmez.

Bu kitap hem Osmanlının Duraklama devrinde yazılmış olan en ayrıntılı tarih kitabı hem de Şekspir'le yarışacak kadar mükemmel bir edebiyat eseridir. Tüm dünyadaki tarihçilerin başucu kitabı bizim yayınlarımız arasında hiçbir zaman iyi bir okuyucu kitlesi olan bir kitap olamadığı gibi bazen bir kuşak boyu hiç basılmamıştır.

Bu bir örnek, sanmayın ki onun değerini bilmedik ama başkasının bildik. Onlarında bilemediğimiz için az gelişmişliğin kaderimiz olduğunu sanan bir toplumun değişik bileşenleri olarak yaşamımızı sürdürmeye devam ediyoruz.

Bütün bu nedenlerden dolayı bir olumsuz kültürel birikimi kırmakta büyük yarar sağlayacağını düşündüğüm Prof.Dr. Aydın Köksal'a verile onurluğu her şeyden daha fazla önemsiyorum.

Bilişim 2010

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

'Dijital Okur-Yazarlığın Üstadı'

Prof. Dr. John Hartley

BİLİŞİM 2010'da sizlerle buluşuyor...

Avustralya Araştırma Kurulu akademi üyesi olan Prof. Dr. John Hartley, Avustralya Araştırma Kurulu Yaratıcı Endüstrilerde Mükemmeliyet ve Yenilik Araştırma Merkezi (Australian Research Center Center for Excellence in Creative Industries and Innovation) (<http://www.cci.edu.au>) Araştırma Direktörü ve "Tüketici Yurttaş" Program 3 lideridir. Avustralya Ulusal Üniversitesi ve City University Londra'da da ziyaretçi profesör olarak çalışmaktadır. Queensland Teknoloji Üniversitesi (QUT) Yaratıcı Endüstriler Fakültesi kurucu dekanı olan Hartley, 2009 yılında QUT'nin ilk ayrıcalıklı profesörü unvanı ile ödüllendirildi. John Hartley, daha önce İngiltere'de Cardiff Üniversitesi Gazetecilik, Medya ve Kültürel Çalışmalar Okulu'nun açılış dekanı olarak ve Tom Hopkins Medya Araştırma Merkezi direktörlüğü görevlerini yürüttü. Edith Cowan Üniversitesi, Murdoch Üniversitesi ve Galler Polyteknik Üniversitesi'nde çeşitli görevlerde bulundu. Queensland eğitim sisteminin geliştirilmesi için kurulan eğitim komisyonlarında ve federal boyutta uluslararası eğitim olanaklarının artırılması konusunda bakanlık danışmanı olarak görev yaptı. Halen UNSW'de Gazetecilik ve Medya Araştırma Merkezi'nde, Almanya'da Eğlence Master Takımı ve Kanada'da Kültür, Kimlik ve Eğitim Merkezi'nde uluslararası danışma kurullarındadır. Yirmi kitabı ve iki yüzün üstünde makalesi olan Prof. Dr. John Hartley'nin yakın zamanda yayınlanan kitapları arasında "Television Truths" (Blackwell 2008), TV50: Fifty Years of Australian Television (2006), Creative Industries (ed., Blackwell 2005), A Short History of Cultural Studies (Sage 2003), Reading Television (John Fiske ile birlikte; 25. yıldönümü baskısı, Routledge 2003), Communication, Cultural and Media Studies: The Key Concepts (3. baskı, Routledge 2002), American Cultural Studies (Roberta Pearson ile birlikte, Oxford UP 2000), The Indigenous Public Sphere (A. McKee ile birlikte, Oxford UP 2000), Uses of Television (Routledge 1999) and Popular Reality (Arnold 1996) yer alıyor. Hartley, International Journal of Cultural Studies'in kurucu editörü, Television and New Media, The International Journal of Learning and Media, Creative Industries Journal, Chinese Journal of Communication, Popular Communication, Investigaciones de la Comunicacion, Communication and Critical/Cultural Studies, Cultural Studies Review, Chinese Journal of Cultural Studies (Pekin), Critical Arts (Güney Afrika), Continuum, Journal of Media and Culture (Avustralya) gibi akademik dergilerin akademik kurullarındadır. 2004-2006 yılları arasında İletişim ve Kültürel Çalışmalar biriminin başkanlığını yaptığı Avustralya Sosyal Bilimler Akademisi üyesi, İngiltere'deki Royal Society of Arts'ın yaşamboyu üyesi ve Avustralya Yüzyıl Nişanı sahibidir. John Hartley, 2009 yılında Avustralya Hizmet Nişanı ile ödüllendirildi. 27. Bilişim Kurultayı'nda "Dijital Okur-Yazarlığın Kullanımları: Topluma Yayılan Yaratıcılık ve Yenilik Kültürü" başlıklı konuşması ile izleyenlerle buluşuyor.

Türksat Genel Müdürü Özkan Dalbay: Sektör hızlı bir şekilde, iyi bir eko sistemle çalışmalı

Özellikle e-devlet hizmetlerine yönelik çözümlerin artması ve özgün ürünlerin yurtdışına ihraç edilmesi gerektiğine dikkat çeken Dalbay, Google Maps benzeri hizmet verecek Türksat Globe'un Ekim'de açılacağını duyurdu.

Aslıhan Bozkurt-Türker Gülüm

Eylül sayımız için Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş. (Türksat) Genel Müdürü Özkan Dalbay ile bir söyleşi gerçekleştirdik. Dalbay, KKTC'de e-devlet sistemini Eylül'de kurmaya başlayacaklarını, Suriye'nin tapu işlerini yapacaklarını ve Irak İletişim Bakanlığı'nın bilişim altyapısını kuracaklarını anlattı. İnternet abonesini yılsonunda 300, 2011'de de 600 bine çıkarmayı hedeflediklerini belirten Dalbay, 2011'de 27 ilde Kablo TV hizmeti vereceklerini bildirdi. Ekim veya Kasım'dan itibaren Bt-POTA standardını kendi içlerinde gönüllü olarak uygulayacaklarını, e-devlet uygulamalarında Türksat'ın tetikleyici bir faktör olma vizyonu olduğunu söyleyen Dalbay, bilişim sektörünün hızlı bir şekilde iyi bir eko sistemle çalışması gerektiğini vurguladı. Dalbay, Türksat Globe portalı projesinin Ekim'de açılacağını ve Google Maps gibi hizmet vereceklerini de duyurdu.

-Türkiye’de 18 Aralık 2008’de başlatılan e-Devlet Kapısı uygulaması kapsamında halen kaç hizmet elektronik ortamda sunuluyor. Şu anda e-Devlet Kapısı’ndan verilen kaç hizmet var? Kaç kullanıcınız bulunuyor?

E-Devlet Kapısı, kamuda elektronik ortama verilen mevcut hizmetlerin ortak bir platformda, bir arayüzle, vatandaşla kimlik doğrulama sistemi ile güvenli bir altyapıyla sunulmasıydı. Başlangıçta 19 pilot hizmet planlanmıştı ama e-Kapı, 22 hizmetle açıldı. Şu anda e-Devlet Kapısı’ndan, 194 tane hizmet sunuluyor. 2009 sonunda bir milyon kullanıcı hedeflenmişti. Türkiye’nin e-devlet sürecinde izlediği stratejideki sistemin kurulup tam anlamıyla uygulamaya konulması için öncelikle 4 veri tabanının kurulması gerekiyor. MERNİS ve Adres Veri tabanları kuruldu. Tüzel kişilik ve mülkiyet veri tabanlarının oluşturulmasına devam ediyor.

E-Devlet Kapısı’nda 2009 sonunda bir milyon kullanıcı hedeflenmişti. Bugün itibarıyla 407 bin, kayıtlı kullanıcımız bulunuyor. Kayıtlı kullanıcılar, PTT’den şifre alan, elektronik imzası (e-imza) veya mobil imzası (m-imza) olan ya da Bolu’da pilot uygulaması devam eden ve e-Devlet Kapısı entegrasyonunu yaptığımız akıllı kart “çipli kart” ile e-Kapı’nın hizmetlerinden yararlananlar olmak üzere 4 adet kimlik doğrulama sistemiyle bilgi ve hizmet alıyorlar.

-4 yöntemden hangisi daha yoğun tercih ediliyor?

PTT şifreleriyle e-devlet hizmetlerinden yararlananların sayısı 370, yani kullanıcıların yüzde

90’i. Mobil imzalı kullanıcı sayısı ise 10 bin.

-2009 sonunda “1 milyon kullanıcı” hedefi neden tutturulamadı?

-O dönem kamuda elektronik ortama aktarılmış 22 hizmet vardı. Bu hizmetler o kamu kuruluşlarının kendi portalları veya İnternet sitelerinde de sunuluyordu. Kurumlardan hizmet almak isteyen vatandaş, hizmeti kurumların sitelerinden aldı, e-Devlet Kapısı’nı istenilen düzeyde tercih etmedi. Kullanıcı sayısının artması için öncelikle vatandaşın çok kullandığı hizmetlerin sadece e-Devlet Kapısı’ndan sunulması ve vatandaşın da, kamudan aldığı hizmetleri, elektronik ortamda istemeyi tercih etmesi lazım. Ayrıca vatandaş, kamudan aldığı hizmetleri, elektronik ortamdan almayı tercih etmeli. Ancak bizde kamu hizmetlerinin elektronik ortamda sadece e-devlet kapısından sunulmasına dönük uygulamalar, 2009 sonu ve 2010 başlarından itibaren gündeme geldi. Artık kamu kuruluşları yeni hizmet geliştirdiklerinde elektronik ortamda sadece e-Devlet Kapısı’ndan su-

nuyorlar. Milli Savunma Bakanlığı’nın askerlik hizmetleri, 2009 Ağustosundan beri tamamen e-Kapı’ndan veriliyor. 2010 başında Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) kendi altyapısından sunduğu araç ceza puanı, tescil sorgulama, araç satış bilgi sistemi gibi bazı hizmetleri elektronik ortamda sadece e-Devlet Kapısı’ndan vermeyi kararlaştırdı. Bu tür uygulamalar kullanıcı sayısını artırıyor. Vatandaşın kamu hizmetlerini e-Kapı’dan almayı tercih etmesi için bunun farkındalığının sağlanması (-ki burada bazı eksikliklerimiz var) yanı sıra e-Kapı’yı kullanmasını teşvik edecek veya özendirecek uygulamalar gerekiyor.

-Bu arada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne, e-devlet sistemini kurmak üzere bir protokol imzalandı. Protokol çerçevesinde çalışmalar ne zaman başlayacak? Bu proje kapsamında neler yapacak?

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), çok iyi bir model. Türkiye’de 450 bin kullanıcı

e-devlet uygulamaları düşük bulunurken benzer kullanıcı bir proje, orada nüfusun tamamını kapsayacak boyutta. Ayrıca Türkiye’de uygulamalar parça parça geliştirildiği için bunların ortak bir arayüz ile vatandaşla sunulmasında, entegre edilmesi ve verilerin paylaşılmasında bazı sıkıntılar yaşanıyor, birtakım sorunların çözümü zorlaşıyor. KKTC’de anahtar teslimi bir proje yapıyoruz. Dolayısıyla entegrasyon sorunları ve yürütüm sürecinde sorun yaşanmayacak. Protokol gereği KKTC’de e-Devlet Kapısı’nın kurulup bütün kamu hizmetlerinin elektronik ortama geçirilmesi ve vatandaşla sunulması hedefleniyor.

Sistemi Eylül’de kurmaya başlayacağız. Atacağımız ilk adım, bir plan-takvim çıkarıp öncelikli hizmetleri belirlemek olacak. Zaten yılbaşından beri bu konuda hazırlıklar yapıyoruz. Kıbrıs’ta e-devlet stratejisi için kurulması gereken 4 temel veri tabanı küçük ölçekli olduğundan kısa sürede oluşturulacak ve öncelikli uygulamalar belirlenip sistemde verilecek.

-Öncelikli uygulamalar nedir?

-Kıbrıs’ta vergi, gümrük ve ticaret işlemleri öncelikli uygulamalar. 3-4 yıl içinde Kimlik, Adres, Tüzel Kişilik ve Mülkiyet olmak üzere 4 temel veri tabanı kurulup tüm uygulamalar çalıştırılabilecek.

-e-Devlet Kapısı’nın benzerini kurmayı planladığınız başka ülkeler var mı?

Görüştüğümüz ülkeler var. Örneğin birkaç aydır Suriye ile görüşüyoruz ve epey bir ilerleme sağladık. Libya’nın bir talebi oldu. Bir heyet gönderip çalışmalarımızı anlattık. Türkiye’nin son yıl-

lardaki dış politikasının sunduğu fırsatlar bunlar. Başbakanlık ve diğer kurumlar, bu fırsatlardan yararlanıp geliştirdikleri ilişkilerle uygun ortam yaratıyorlar. O ortamı da bizim gibi kurumlar kullanmaya çalışıyor. Kısa süre içerisinde bir anlaşma imzalayıp Suriye'nin tapu sistemini kuracağız. Türkiye'deki tapu projesini de aldığımız için çok kolay olacak. Zaten, Suriye'nin tapu kayıtlarının bir kısmının (Birinci Dünya Savaşı'na kadar) birer örneği elimizde. O da bize bir avantaj sunuyor.

- Türk Telekom'un özelleşmesinin ardından 21 ildeki Kablo TV altyapısını işletiyorsunuz. Altyapısını yenileyip genişletmek üzere neler yapıldı? Şu anda kaç şehirde Kablo TV altyapısı var ve hizmet kaç aboneye ulaştırılıyor? 2011 hedefiniz nedir? Kablo TV üzerinden İnternet hizmeti de veriyorsunuz. Kablo İnternet'te kaç aboneye ulaştınız? İnternet hizmeti anlamında 2010 ve 2011 yılsonu hedefiniz nedir?

2008-2009'da Kablo TV konusunda önemli çalışmalar yaptık. Kablo TV hizmeti, 2005'te Türksat'a geçti. O dönem 21 ilin tamamında analog yayın verilirken İnternet hizmeti verilmiyordu. 2008 başında bu konuda yatırım yapma kararı aldık ve Mayıs'ta bütün illerde İnternet hizmeti vermeye başladık. Yaptığımız çalışmalarda cihazları, kabloları ve altyapıyı yeniledik. 2008 sonunda digital yayına geçtik. 2009'da sinema kanalları ve diğer hizmetler verildi. 2008 başında 1 milyon 150 bin analog Kablo TV, 30 bin İnternet abonemiz vardı. Şimdi 1 milyon

180 bin analog abonemizin yanında 240 bin digital abonemiz var. Yılsonunda digitalde 320 bin aboneyi hedefliyoruz.

2011'de öncelikle il sayısını artırmayı planlıyoruz. Şu anda halen 2 il üzerinde çalışıyoruz. Eylül'de ihalesine çıkacağız ve projelerini 2011'in ortalarında bitireceğiz. 2011'de 4 il daha hedefliyoruz. Böylece Kablo TV hizmeti verilen il sayısını 27'ye çıkaracağız.

İnternet'te her sene iki katına çıkarma hedefimiz var. Bunu son iki yıldır gerçekleştirdik. 30'dan 70 bine çıkardık ve 2009'u 150 bin ile kapattık. Şimdi İnternet abonesi 220 bine ulaştı yılsonunda 300 bin ulaşırız. 2011'de ise hedefimiz 600 bin.

-Eskiden İnternet'i kullananlar mı sizi seçiyor yoksa yeni aboneleriniz mi var?

Yeni aboneler de, eskiler de var. Kablo TV'nin kablosuz İnternet altyapısı, teknik olarak diğerleriyle karşılaştırıldığında bariz bir şekilde

de farklılık yaratıyor. Uydunet markasıyla sunduğumuz genişbant İnternet erişim hizmetlerine mevcut ADSL abonelerinden geçişler oluyor. Diğer servis sağlayıcılarda çok yüksek olan taahhütlü aboneler ancak taahhütleri bittiği dönemlerde bize geçiyorlar. Yeni aboneliklerimiz de oldukça fazla. Bu durum, yarı yarıya. Bizden giden hemen hemen hiç yok. İptal oranlarımız düşük ve iptallerin yüzde 70'i taşınma nedeniyle yapılıyor. Yaygınlaştırma çalışmalarımızla bu oran da düşecek.

-İptalleri düşürmek için neler yapacaksınız?

Bunun için özellikle Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Denizli gibi büyükşehirlerde yatırımlar yapıyoruz. 2008 yılına kadar, Kablo TV kabloları 2005 sonu itibarıyla neredeyse orada kalmıştı. Türk Telekom'un işletme hakkına sahip olduğu gözlerde kira bedelleri, geliri karşılamıyor. O nedenle o gözlerde kablo döşemek fizibil

değil. İkinci alternatif ise yeni bir göz döşemek. Bunun da maliyeti yüksek. Bunun için belediyelerle bazı çalışmalarımız var. Özellikle abone yoğunluğumuz olan yerlere altyapı götürüyoruz. Daha önce Kablo TV'nin böyle bir iş stratejisi yoktu. 2008'de önce altyapıyı yeniledik, yeni kablo döşedik. Mevcut altyapının yaklaşık yüzde 5'i kadar yeni altyapı yapıldı. 2 milyon 700 bin kurulu kapasitemiz vardı şu anda 3 milyon kurulu kapasiteye ulaştık.

-Bu çalışmalarınızda altyüklenicilerle çalışıyor ve bir ekosistem oluşturuyorsunuz değil mi?

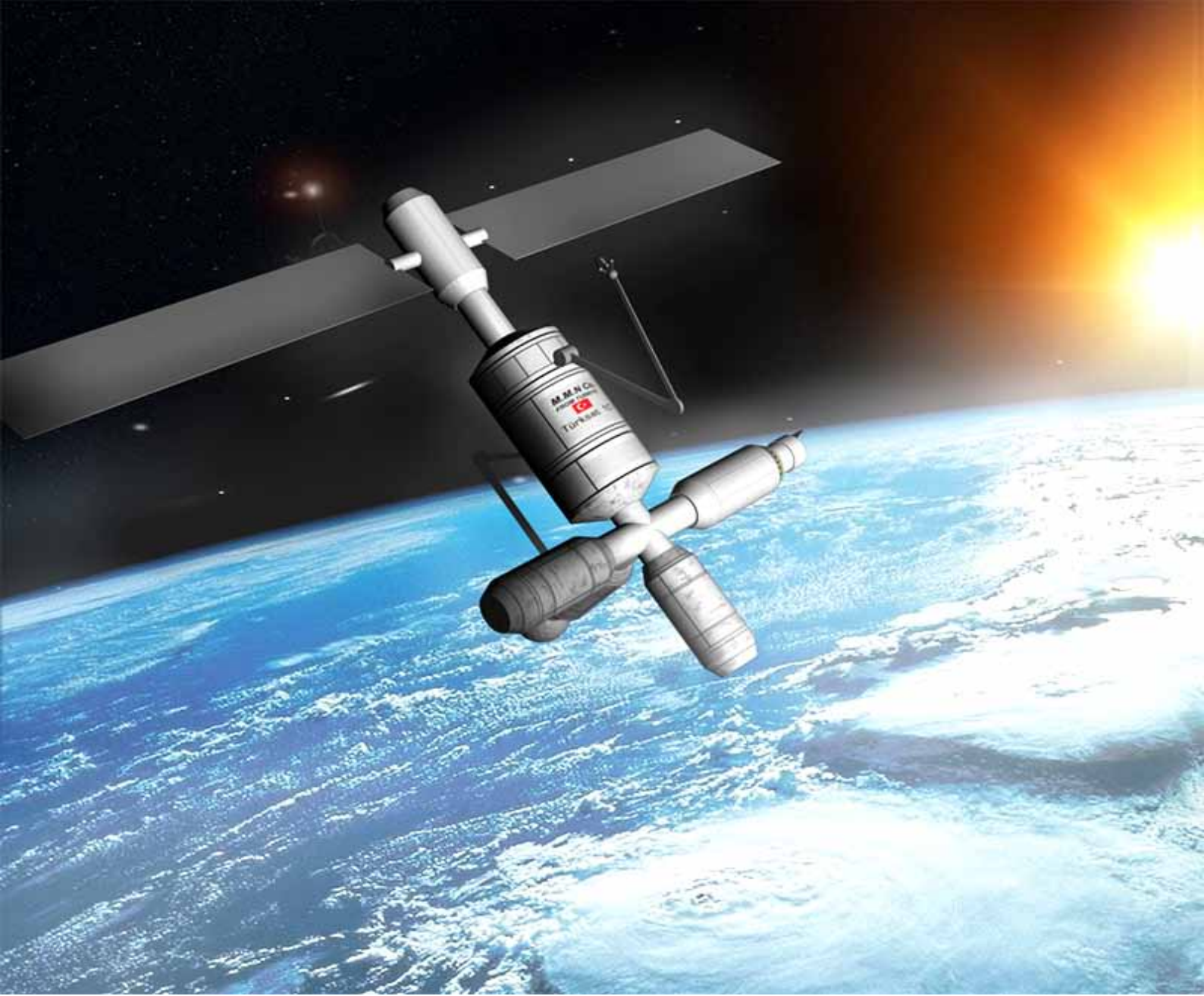
Bu ekosistem, Türk Telekom zamanında kurulmuş. Bizce de uygun bir model, devam edip geliştirdik. Eskiden sadece altyapı kurulurken yaygın bir pazarlama ve satış ağı yoktu. Geçen yıl yaptığımız ihalede, satışa yönlendiren birtakım kurallar da koyduk.

-Kazan-kazan mı?

Aynen öyle. Bu yaklaşımdan da memnunuz. Hedeflerimize ulaşıyor, hatta geçiyoruz. Biz de mutluyuz altyüklenicilerimiz de...Bu iş modelini devam ettireceğiz.

-TÜRKSAT 4A ve 4B uydusu ne zaman fırlatılabilir?

2012'in üçüncü çeyreği idi, ihale süreci uzadı için 2013'ün ilk çeyreği olacak.

-“Milli uydu” konusunda son derece kararlı olduğunuzu Türkiye’nin ilk ulusal haberleşme uydusu Türksat 5-A’yı yapmayı ve üzerine “Türk malı” yazmayı istediğinizi biliyoruz. Türksat 5-A uydusunun çalışmalar ne zaman başladı? Uydu ne zaman uzaya gönderilecek?

Aslında ilk yerli haberleşme uydusu olan 5A’nın ya da Peykom-1’in çalışmaları, Bakanlar Kurulu kararıyla 2005’te başladı. Bu konudaki elle tutulur proje, 2006’nın Nisan ayında başlayan Türksat 3A projesidir. Onunla eğitim aldık, Türksat 4A ve 4B projeleriyle bizzat üretimin içinde yer alarak önemli bir birikim kazanacağız. Proje kapsamında Ar-Ge personel sayısını artırmak üzere yeni eleman istihdam edeceğiz. Halen tasarım çalışmaları devam eden Türksat 5A’yı, 2015 başlarında uzaya göndermeyi planlıyoruz.

-Nerelerini biz yapacağız?

5A’nın özgün tasarımı bize ait olacak. Biliyorsunuz Türkiye’nin, Türksat-4A haberleşme uydusu üzerinde yer almasını planladığı bir transponder (uydu aktarıcılar) geliştirme projesi var. Ay-

rica, TAI’nin de TÜBİTAK desteğiyle yürüttüğü bir alt sistem çalışması var. Bunlar Türksat 5A/Peykom-1 uydusuna konulacak. Uydunun konsirüksiyon bölümünün önemli bir kısmı da Türkiye’de yapılacak. Ama Türkiye’de şu anda uyduda kullanılacak bazı alt sistemlerin, örneğin; solar güneş paneli alt teknolojisi üretimi yapan bir kuruluş yok. Uyduda kullanılacak bir ürün, cihaz ve yazılımın en az 7 yıldır kullanılıyor olması lazım. Diğer bütün ürünleri geri çağırma ve sorunlu parçalarını çıkarıp değiştirme şansınız var ama uydu gittikten sonra böyle bir şansınız yok. Bu nedenle kendisini yeterince ispatlanmış ürünleri kullanmak zorunluluğu var. 5A uydusunun çok büyük bir bölümünde mevcut uydularda kullanılan diğer ülkelerin üretimlerinden de yararlanacağız. Önemli olan özgün tasarım ve entegre edebilecek bir üretim kapasitesine sahip olmak. Süreç başladığında yerli üretim oranı da artacak, belki yüzde 30-40’lara çıkacak.

-Birçok devlet kurumu bilişim ile ilgili projelerini kendileri yapmak yerine doğrudan TÜRK SAT üzerinden yapılması yolunu seçiyor. Bu durum da TÜRK SAT’ı entegratör firma konumuna getiriyor. Bu konuda bazı eleştiriler var. TÜRK SAT bu çalışmalarda alt yükleniciler seçiyor. Bu seçimleri hangi kriterlere göre yapıyor?

Türksat’ın entegratör bir firma olduğu yönünde şikâyetler olduğunu bilmiyorum. Büyüyen bazı projelerde entegratör bir firma gibi davrandığımız doğru, çünkü o düzeye geldik. Türksat, bilişim işine e-Devlet Kapısı’ndan dolayı girdi. 2007’nin başından itibaren tamamen kendi imkânlarımızla projeyi yürüttük ve 2008 Aralık ayında açtık. Çok alt düzeyde altyüklenici kullandığımız projeyi şu an kendi insan kaynak ve tecrübelerimizle yürütüyoruz. E-Devlet Kapısı’nın yanında Türksat, Bilgi Top-

lumu Stratejisi (BTS) eylem planında kendisine verilen görevlerle ilgili belli yatırımlar yaptı. Elektronik Haberleşme Kanunu’na konulan bir madde ile kamuya, hizmetlerini elektronik ortama geçirme hizmetini isterlerse Türksat’tan ihalesiz alma imkânı getirildi. Ama Türksat’tan alma gibi bir zorunluluk yok. E-devlet projelerini gerçekleştirmede Türksat’ı tercih etmek tamamen kamu kuruluşlarının inisiyatifinde. Bazı kamu kuruluşları projelerini bizim yapmamızı istedi. Mesela e-İçişleri projesini üstlendik ve bitti. Tapu Kadastro’nun bekleyen projesini kısa sürede bitireceğiz.

-Hizmet alımlarında bir belgelendirme standardı kullanılıyor mu?

Türksat olarak aldığımız büyük projeleri tamamen kendi insan kaynağı ve altyapımızla yapmıyor, alt yükleniciler kullanıyoruz. Neredeyse tamamına yakınında ihale yapılıyor ve ihale sürecinde alt yüklenicimizi belirliyoruz. Hedefimiz, sağlıklı bir ekosistem oluşturmak ve bunu sürdürülebilir kılmaktır.

Sektör temsilcileriyle en son geçtiğimiz haftalarda yaptığımız toplantıda Türkiye Bilişim Sanyicileri Derneği’nin (TÜBİSAD), bilişim sektörünün sağlıklı gelişimi, hizmet ve servis kalitesini standartlaştırmak için oluşturduğu bilgi teknolojileri hizmetleri belgelendirme standardını (bt POTA) gönüllü olarak uygulama kararı aldık. Ekim veya Kasım’dan itibaren bt-POTA standardını uygulamaya geçireceğiz. Daha önce kamuda bu konuda yasal bir düzenleme çıkması için çalıştık ama TBMM’nin yoğun yasama gündemi nedeniyle olmadı. Türksat bunu kullandığında sonuçları görülecek ve yasal mevzuatın geçmesi de kolaylaşacak.

-TurksatGlobe, kamu kurumları ve özel sektör kuruluşlarına yönelik hangi projeleri yürütüyor? 2011 hedefi nedir?

Uluslararası bir uydu operatörü olan Digital Globe ile 11 Haziran 2007'den yapılan anlaşmayla Türksat, Digital Globe'un Türkiye son kullanıcı dağıtım haklarını aldı. Dünya yörünge-sindeki gözlem ve radar uydularından uzaktan algılama tekniği ile elde edilen bilgi ve görüntülerini işleyip pazarlayan merkez olarak konumlandığımız TürksatGlobe, 2008 ortalarında kadar sadece ilgili ABD görüntü uydusundan görüntüleri alıp-satma şeklinde faaliyet yürütürken 2008 ortalarında şirkette yeni bir stratejik planlama yapılarak organizasyon değişikliğine ve yeniden yapılanmaya gidildi. Bu kapsamda Coğrafi Bilgi Sistemleri birimini oluşturduk. 2008'in Eylülünden itibaren uydu görüntüsünü "al-sat"tan çok daha öte katma değerli hizmetlere yöneldik. Uydu görüntülerine dayalı uzaktan veri işleme, farklılık analizleri gibi bazı projeler yaptık.

Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi altyapısının kurulmasına ilişkin fizibilite çalışmasını bitirip teslim ettik. 2011'de Coğrafi Bilgi Sistemi altyapısının kurulması gündeme gelecek. Bunun için iki yıllık bir süre öngörüldü. Coğrafi verilerin elektronik ortamda kurumlar arasında paylaştırarak çalıştıran projenin küçük bir modelini Ulaştırma Bakanlığı'nda (Karayolları, TCDD, DHMİ, Denizcilik Müsteşarlığı ve PTT olmak üzere 5 kurumda) yaptık ve önümüzdeki haftalarda açacağız. 15'e yakın belediye yönelik projemiz var. Google Earth'ün İnternet'ten online görüntülendiği sistem olan Google Maps gibi Türksat Globe portalı projesini bitirdik. Temmuz'da açacaktık fakat anlaşmada telif haklarına ilişkin iki ülkenin mevzuatı açısından çözemediğimiz kısımlar oldu. Bunlar çözüldü ve önümüzdeki ay (Ekim) açabileceğiz.

-Yani, Türk "Google Earth"ü mü geliyor?

TürksatGlobe geliyor. Özellikle Türkiye ve yakın coğrafyada GoogleMaps'ten daha ileri özellikleri olan bu hizmeti vereceğiz.

-Eylül ayında 27. Ulusal Bilişim Kurultayımız var. Sektöre vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

Tabi, bir mesaj vermek isterim. KKTC ile yaptığımız çalışmadan söz ettik. Bilişim, diğer sektörleri de geliştiren itici bir faktör. Doğru bir vizyonla bilişime yönelen KKTC'nin bu vizyonu desteklemek üzere gerçekleştireceğimiz e-devlet projesinde altyüklenicilerle çalışacağız. Tabii ki Türkiye'deki altyüklenicilerin yanında mümkün olduğu kadar Kıbrıs'ta yerleşik olan bilişim kuruluşlarını da seçeceğiz. Kıbrıs'taki firmaları önceliklendirerek oradaki bilişim sektörünün gelişmesine bir katkı verecek, bilişim konusunda ciddi bir farkındalık yaratacağız. Türkiye için de bilişim itici bir güç. Gelir düzeyi açısından dünyada yapılan sıralamalarda ilk sıraları bilişim ve iletişim teknolojilerinde ileri olan ülkeler alıyor. Türkiye iletişim altyapısıyla şu anda dünyada ön sıralarda, iletişim ürünlerinde de bayağı iyi durumda. Bilişimin de bu süreci destekleyen çapa, derinliğe gelmesi lazım. Peki, bu nasıl olacak? Burada kamu sektörü çok kritik bir öneme sahip. Kamu, hem büyük bir bilişim tüketicisi hem de diğer kurumların bilişim tüketicisi olmasına yol açıyor.

Özellikle e-devlet hizmetlerine yönelik çözümlerin artmasını bekliyorum. Sektörün büyümesi ve özgün ürünlerini yurtdışına ürünlerini ihraç etmesi lazım. Şu anda Türkiye, e-devlet uygulamalarında dünyada belli başlı projelere sahip ülkeler arasında yer alıyor. UYAP gibi projeler artmalı. Bilişim sektörü hızlı bir şekilde, iyi bir

eko sistemle çalışmalı.

E-devlet uygulamaları konusunda Türksat olarak tetikleyici bir faktör olma vizyonumuz var, katkı vermeye devam edeceğiz. Ayrıca kamu sermayesine sahip olmamızın avantajları var. O avantajları kullanıyoruz. Irak'ta bir anlaşma yaptık ama hükümet kurulumundan kaynaklanan 8 aydır yaşanan belirsizlik nedeniyle hayata geçiremedik. Irak İletişim Bakanlığı ile yaptığımız anlaşma çerçevesinde bakanlığın bilişim altyapısını kuracağız. Benzer bir projeyi Suriye teklif ediyor. Bu ülkelere veya bölgeye avantajımızı kullanarak girdiğimizde altyüklenicilerimizde de başka iş fırsatları doğacak, farklı kamu veya özel sektör kuruluşlarıyla yeni iş fırsatları yakalayabilecekler. Dolayısıyla, "pazarı açma" misyonu üstleneceğiz arkamızdan bilişim sektörü gelecek. Yurtiçinde de bilişim sektörünü büyütecek kamu bilişim projeleri ile bekleyen, hayata geçmeyen projelerin geçmesi yönünde çaba sarf etmeye devam edeceğiz.

-Türk Cumhuriyetleri ile ilgili bir çalışmanız var mı?

Azerbaycan ile yürüttüğümüz bazı çalışmalar var ama çok ilerleme gösteremedi. Şu anda özellikle Suriye, Irak, Libya belki bazı Körfez ülkeleri ile çalışmalarımız olacak.

-Türkiye bu noktada bölgede bir güven ülkesi mi?

Türkiye, Türk Cumhuriyetleri, komşularımız, Orta Doğu ve Afrika ülkelerinde ciddi bir güven oluşturmuş durumda. Şu anda bazı projeleri hayata geçirme aşamasındayız. Önümüzdeki birkaç yıl sonra çok büyük projeleri ve imkânları kullanıyor olacağız. Önemli olan bir ülkeye girmek, iş yapma kültürünü öğrenmek ve bir ilişki geliştirebilmek.

Kopyala, yapıştır

STS, ÜDS, YGS, TUS, JANA, JANU, TCS, KPDS, ALS, TODAİE, ALES, YÖS, YDUS, LYS, PMYO, DGS, YÇS, KPSS, Kaymakamlık, İç Denetçi, İcra, Tıpta Yeterlik (THD, TNDER, TOTBİD, TROD, TÜD), MHUY, İdari Yargı, Adli Yargı. Bunlar, sınavların simgesi olmuş ÖSYM'nin 2010 yılı programındaki 37 sınavın adları ve kısa adları.

Simge

İ. İlker Tabak*
ilker.tabak@bilisim.com.tr

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) işlevi ve kuruluşundan beri sağladığı yararları Sayın Aydın Köksal, "Hacettepe Yılları, Cumhuriyet'in 44. Yılında Açan Bir Devrim Çiçeği" adlı kitabında aşağıdaki satırlarla anlatmıştır:

"... Kamu sektörümüz için gerçekleştirdiğimiz bütün bu uygulamalar arasında, kamu yönetiminin saydamlaşmasına ve bilgisayarın sağlayabileceği yararların geniş halk yığınlarınca, biz bilişimcilerin varlığıyla birlikte, ilk kez geniş çapta anlaşılmasına yol açan proje, kuşkusuz Üniversiteler arası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme İş'i olmuştur.

"Ülusun bütün gençlerini ve onların ailelerini doğrudan ilgilendiren böyle bir işte kullandığımız bilgisayar sözcüğü, o zamana değin siyah-beyaz camda, mahallelerdeki zengin evlerinde ve kahvehanelerde gösterilen Amerikan yapımı "Uzay Yolu" TV dizisinde durmadan geçen bilgisayar sözcüğünden, halk katında çok daha etkili oldu!

"Bu proje, sistem tasarımıındaki titizlik, gösterilen zaman duyarlılığı, hizmetlerde sağlanan güvenlik, yazılımın güvenilirliği gibi bakımlardan, bu tür geniş kapsamlı düzenlemelerde daha önce Türkiye'de benzeri yaşanmamış bir başarı olarak alkışlandı. Üniversitelerin en genci sayılan Hacettepe Üniversitesi'ne kamuoyu önünde çok büyük bir prestij kazandırdı.

"Sınav 24 ilimizde ve Kıbrıs'ta Lefkoşe'de, Avrupa'da Bonn-Köln'de, Amerika'da New York'ta 5 Temmuz 1974 günü, her birinin adım adım ne yapacakları, yönergelerle belirlenmiş yaklaşık otuz bin kişinin görevlendirilmesiyle, hiçbir sorunla karşılaşmadan uygulandı; halkta Hacettepe Üniversitesi'ne karşı büyük bir güven uyandı. Böyle bir sistemde artık ne "torpil", ne "adam kayırma" olamazdı. Sınav organizasyonunda, en küçük ayrıntıya değin her şeyin öngörülmüş olması herkese pes dedirtmişti. Bunu pek çok kişinin değerlendirme notlarından okuduğumuzu hâlâ anımsarım; bu büyük projeyi iki ayda tasarlayıp gerçekleştirebilen arkadaşlarımin ve bu yolda bizi destekleyen bütün Hacettepelilerin kulaklarını çınlatırım."

ÖSYM yalnızca sınav yapan bir kurum olmakla kalmamış, bilgisayarın toplum tarafından benimsenmesini sağlamış ve bilişim sistemlerine olan güvenin bir simgesi olmuştur.

Yaptığı sınav ve yerleştirme işlemleri ile milyonlarca kişinin yaşamına yön veren ÖSYM, bugünlerde KPSS sorularının sızdırılması ya da sınavda kopya çekilmesi savıyla gündemde. KPSS’de 320 adayın tüm soruları doğru yanıtlanması, bunların bir

kısımının eş, kardeş, akraba, arkadaş ilişkisi içinde olması, bu kurumu ve 37 yıldır kuruma hizmet veren şimdiki başkanı değerli hocamız Ünal Yarımağan’ı da yıpratmaktadır.

Kimdir, Prof. Dr. Ünal Yarımağan? Değerli meslektaşım ve arkadaşım Melek Bar Elmas kendi bloğunda anlatmış: (<http://melekbarelmas.com/2010/08/25/unal-yarimagan-kimdir/>)

“... Ünal Yarımağan’la, Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Mühendisliği’ne girdiğim yıl yani 1977’de tanıştım. O zaman kendisi Bölüm Başkanı Aydın Köksal’la birlikte bölümün temel direklerinden birisiydi. İlk tanıştığımız günü net olarak hatırlamıyorum. Çünkü kendisini o kadar çok sevdim ki sanki doğduğumdan bu yana tanıyormuşum gibi hissettim hep.

O gün bugündür de ne zaman zor teknik bir soruyla karşılaşsam, ne zaman Ankara’ya yolum düşse kendisiyle görüşmek isterim. Ve sanki öğrenci-öğretmen ilişkisinden çok, usta-çırak, dayı-yeğen gibi hissedirim ilişkimizi.

Öncelikle insan gibi insan olduğunu ve insanları çok sevdiğini, kimseyi kırmak üzmemek istemediğini, hele hele insanlar hakkında ileri geri konuşmaktan nefret ettiğini bilirim.

Bakın kendisine yumurta atanları, ağzından salya akıtarak öfke kusanları o nasıl yorumluyor ?

‘Ben herşeyin olabileceğini düşünüyorum, aksi ispat edilmedikçe. Ben soru kitaplarını okuduğumda gözlerimi yaşartan ifadeler de oldu. Bu çocukların içinde sınav sırasında kendi kendini motive edenler var. Mesela ‘ha gayret’ diye yazmış, ‘ah bir öğretmen olsam’ yazmış. Belli ki yanıp tutuşuyor. Böyle bir aday bu heyecanla yıl boyu çalıştıysa başarılı da olur.’ (Sabah Gazetesi Röportajı)

Bunu okuyanlar Ünal Yarımağan net konuşmuyor, hatta kopya çekenleri savunuyor diye düşünüyor. Oysa ben insan seven, insanları mesnetsiz suçlamaktan korkan, biricik hocamı görüyorum.

Altında yüzlerce adamı varken, ‘inceleyin ve bana rapor edin’ diyecek konumdayken, ‘aman ha haksızlık olmasın’ diye gözlüklerini takıp, tek tek kitapçıkları inceleyen hocamı gözümde canlandırabiliyorum.”

Sayın M. B. Elmas yazısının devamında Ünal Yarımağan’ın bilim insanı kimliğini anlatıyor:

“ÖSYM Başkanı Prof. Dr. Ünal Yarımağan hakkında yazmaya başlamamın nedenini anlatmıştım, anlatmaya devam ediyorum.

Ünal Hoca, pek çok çocuğun rüyalarını süsleyen Galatasaray Lisesi’nden, 1962 yılında mezun olmuştur. Ardından Fransa Lyon’daki INSA’nın Elektronik Mühendisliği bölümünden Master derecesiyle mezun olmuştur. Yanlış hatırlamıyorsam, okulunu birincilikle bitirmiştir.

1970 yılında başlayan Hacettepe Üniversitesi’ndeki akademik hayatı, 2009 yılında emekli oluncaya kadar aktif olarak devam etmiştir.

Uzmanlaştığı alanlar; Mantıksal tasarım, Özdevinirler Kuramı ve Biçimsel Diller ile Veri Tabanı’dır. 1974 yılında yazdığı Fortran IV kitabı, sanırım programlama dilleri alanındaki ilk Türkçe kaynaktır.

Bunların dışında aşağıdaki kitapları da yazmıştır;

- ÖZDEVİNİRLER (Otomatlar) KURAMI ve BİÇİMSEL DİLLER (2003)
- Sayısal Devrelerde MANTIKSAL TASARIM (2002)
- VERİ TABANI SİSTEMLERİ (2000)

Çok teknik oldu biliyorum. Bilgisayarların sadece kullanıcısı iseniz, arkasındaki bilgi çokluğunu ve çeşitliliğini, uzmanlaşmanın ne kadar zor olduğunu, görmeniz zor. Şimdi bana ‘eee’ diye soracaksınız. En iyisi kendimden bir örnek vereyim.

Bilimsel programlamada çok kullanılan Fortran Dili’ni Ünal Hoca’dan öğrendim. Halen de pek çok mühendislik bölümünde Fortran öğretilen ve kullanılan bir dildir.

Ünal Hoca derslerde konuyu ezberletmekten çok, bu bilgiyi niçin öğrettiğini ve ileride nasıl kullanabileceğimizi anlatırdı. Öğrenciyken ‘bu kadar çok bilgiye ihtiyacımız var mı ?’ diye düşünürdüm. Sonradan kendisine epey dua ettim. İyi ki bunları anlatmış diye...

1985 yılında, İstanbul Metrosu güzergah çalışmaları yeni başlamıştı. Güzergah Projesi’nin yapım işini de Doğan Harita almıştı. Şirketin sahibi, büyük abimin (Hasan BAR) okuldan çok samimi arkadaşıydı: Şükrü Coşkun.

Bir gün bana geldi. Metronun güzergah hesaplarını elle yapmalarının neredeyse olanaksız olduğunu, bunun için bilgisayar aldıklarını, ama hesapları yapacak programlarının (yazılımlarının) olmadığını anlattı.

Ben de mezun olduktan sonra Fortran’ı hiç kullanmamışım. Açtım Ünal Hoca’nın ders notlarını ve kitabını, şöyle bir karıştırdım. ‘Olur yaparız’ dedim.

Üç hafta süren, hummalı bir çalışmanın sonucunda programı yazdım.

Elimizde Aksaray-Topkapı arasının koordinatları var. Teknik arkadaşlar koordinatları bilgisayara girdi. Program yarım saat çalıştıktan sonra, Metro’nun geçmesi gereken optimum koordinatları yazıcıdan dökmeye başladı. O anda tüm Doğan Harita’da çalışanların, nasıl sevinç çılgılığı attığını anlatamam. Olanaksız başarıydık.

Yanlış anlaşılmasın. Bu programdan para kazanmadım. Dostlarıma yardım etme isteği, İstanbul’un en büyük altyapı projelerinden birine destek verme heyecanı ve nasıl yapabilirim merakıydı, beni bu işe yönlendiren.

Yani bugün hepimizin seve seve bindiği İstanbul Metrosu var ya, işte onun nereden nasıl geçeceğini hesaplayan program; Ünal Yarımağan’ın çok başarılı bir bilim insanı olması ve öğrencilerine bildiklerinin tümünü aktarması sonucu ortaya çıktı. Metro’nun temellerinde Ünal Yarımağan’ın bilim aşkı olduğunu, ne siz ne de Ünal Hoca bilir. Bunu sadece ben, abim ve Doğan Harita bilir.

Kimbilir daha kaç projede, Ünal Yarımağan’ın bilmediği izleri var ?

Ünal Yarımağan katıksız bir bilim insanıdır. Ve bilginin, aynen sevgi gibi, paylaştıkça büyüdüğünü bilir.

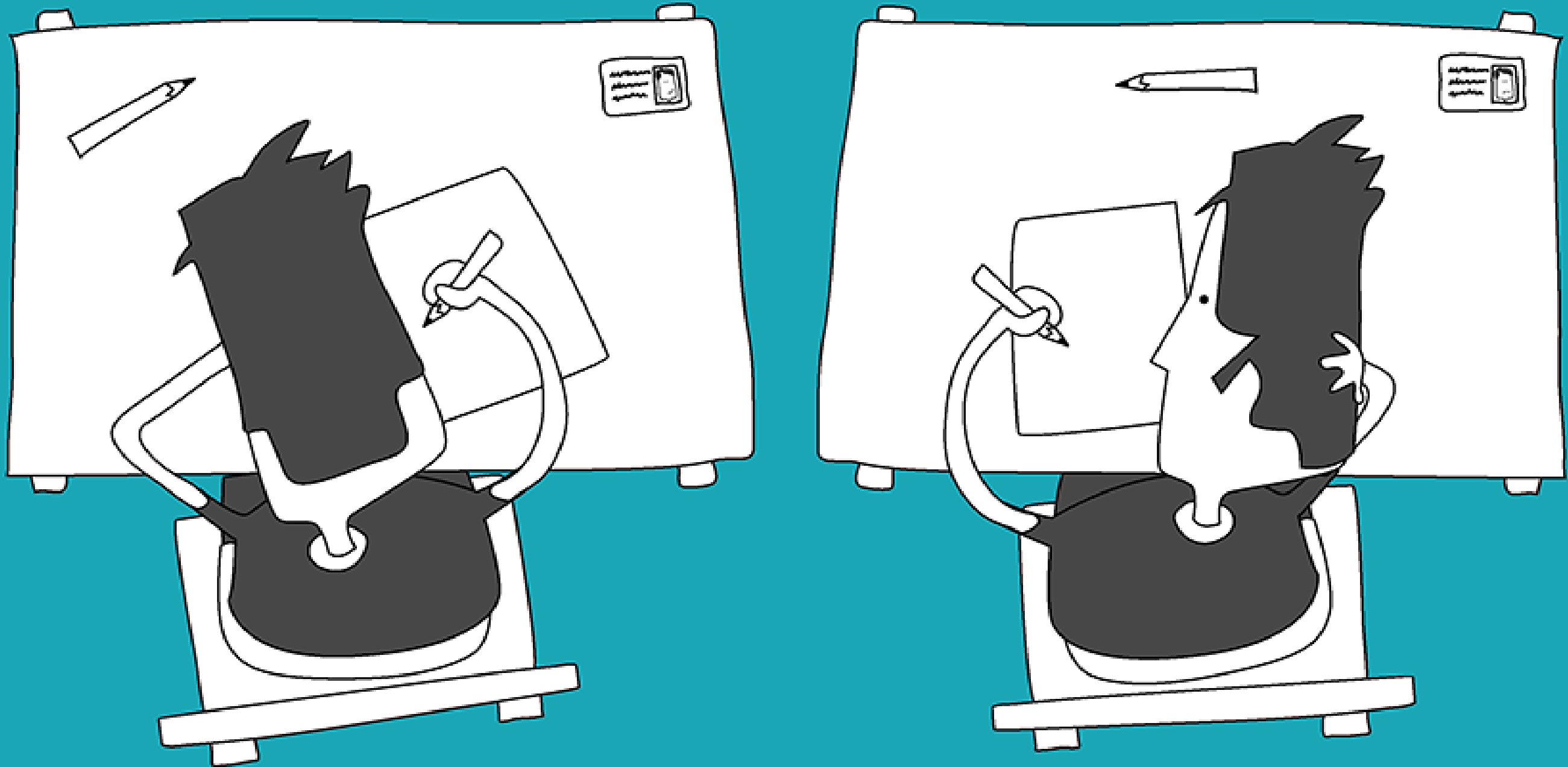
Ünal Yarımağan’a İADE-İ İTİBAR yapılan, yani hak ettiği SAYGI gösterilene kadar yazmaya devam edeceğim.”

Benzer biçimde ilköğretim ikinci kademedeki Seviye Belirleme Sınavı'nda da tüm soruları doğru yanıtlayan öğrenciler olmuştur. Her sınıftan bir milyonun üzerinde öğrencinin sınava girdiği SBS'de 6. sınıflarda 780, 7. sınıflar arasında 928 ve 8. sınıflar arasında 1544 öğrenci tüm soruları doğru yanıtlayarak tam puan almıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan bu sınavlarda elde edilen başarılar normal karşılanmıştır.

Ülkemizin bilişim teknikbilimi ile kalkınmasını istemeyenlerin kopya yoluyla yapıştırdığı kara lekeler ile ÖSYM gibi başarılı bir sistemi yıpratarak yerli bilişim ve yazılım endüstrisi mi hedef alınmaktadır?

Ankara, 28.08.2010

(*) Bs. Müh., Bilişim Ltd. Paz. ve Satış Md.
TBD Merkez Yönetim Kurulu Üyesi

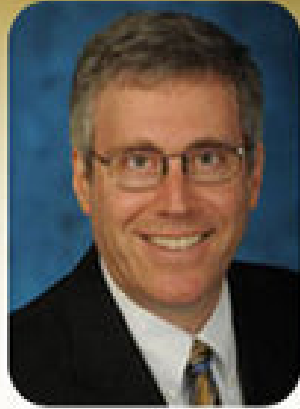

Bilişim 2010

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

Beyaz Saray Teknoloji Danışmanı

Prof. Peter L. Levin

Bilişim 2010'da Sizlerle..

Doktora derecesini Carnegie Mellon Üniversitesi Elektronik ve Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamış olan Prof. Levin'in yazılım sistemleri ve sanal güvenlik konularında 50'den fazla makalesi bulunmaktadır. Prof. Levin Doktora sonrası çalışmalar yapmak üzere Münih Teknik Üniversitesi'ne gitti. Boston Üniversitesi'nde Mühendislik Fakültesi Dekanlığı görevlerinde bulundu. Levin aynı zamanda Stanford Üniversitesi'nde profesörlük görevine de devam etmektedir. Prof. Levin Bill Clinton yönetiminin Beyaz Saray Yönetim ve Bütçe Ofisinde (Office of Management and Budget at White House) başkan Clinton'un başkanlık döneminde özel asistanı olarak görev yapmış, G.H.W. Bush döneminde ise Ulusal Bilim Vakfı'nın Başkanlık Nezdinde Genç Araştırmacısı (National Science Foundation Presidential Young Investigator) olarak çalışmıştır. Beyaz Saray bünyesindeki Bilim ve Teknoloji Politikaları ofisinde uzman danışman olarak görevlendirilmiştir. Şu anda Bakanlığın Obama döneminde Beyaz Saray tarafından başlatılan Açık Devlet (Open Government Initiative at White House) <http://www.whitehouse.gov/open> İnisiyatifi yöneticiliği görevini de yürüten Levin'in bu çalışmaları Beyaz Saray tarafından katılımcılık, işbirliği ve şeffaflık konularında örnek girişim olarak seçilmiştir. Profesör Peter L. Levin 2009 yılında Amerika Birleşik Devletleri Department of Veterans Affairs In United States (Gazi İşleri Bakanlığı Senior Advisor to the Secretary, and Chief Technology Officer (Bilgi İşlem Ofisi Başkanlığı ve Bakan Baş Danışmanlığı) görevine getirilmiştir. Bu görevin hemen öncesinde Astaro AG Ağ Güvenliği Şirketi'nin yöneticiliğini yapmıştır. Profesör Levin, Beyaz Saray tarafından başlatılan Açık Devlet (Open Government Initiative at White House) <http://www.whitehouse.gov/open> İnisiyatifi'ndeki görevine devam etmenin yanı sıra birçok konferans ve çeşitli üniversitelerde dersler vermektedir.

İdefix Genel Müdürü Mehmet İnhan:

2018'de e-kitap satışları basılı kitap satışlarını yakalayacak!

Yayın dünyası son yıllarda yeni bir teknoloji ile karşı karşıya: Elektronik kitap yani e-kitap. E-kitap, elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanmış olan kitaplara verilen ad. Basılı kitapların tüm özelliklerini taşımasıyla birlikte görüntü ve ses unsurlarını da içerebilen etkileşimli bir yapıya sahip. Son günlerde e-kitapların gelişimi ve yararlarıyla ilgili pek çok tartışma var.

Biz de bu konuda ülkemizde en çok yol almış e-kitap platformlarından İdefix' in Genel Müdürü Mehmet İnhan' la e-kitabın dünü, bugünü ve yarını üzerine bir e-söyleşi yaptık...

Makbule Çubuk

Makbule Çubuk: Merhaba Mehmet Bey, Idefix'in yayın hayatımızda önemi gittikçe artıyor. Idefix' in nasıl kurulduğunu bize anlatır mısınız?

Mehmet İnhan: Idefix, Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri – EBİ A.Ş.'nin ilk internet markası olarak 1999 yılında faaliyete geçti. O yıllarda internet üzerinden kitap e-ticareti yurtdışındaki amazon.com örneğiyle biliniyordu ancak Türkiye'de, özellikle de yayıncılık sektöründe yadırganmış hatta kuşkuyla karşılanmış bir iş modeliydi. Bugün artık yayıncılık sektörünün önemli bir satış kanalı olarak kendini kanıtlamış bir faaliyet alanıdır. Faaliyete geçtikten bir süre sonra kitap dışında, giderek elektronik tüketim

ürünleri de pazarlamaya başlayan Idefix, daha sonra kitap ve kültür ürünleri aralığında uzmanlaşmanın daha doğru olacağına karar vererek bu alanda kendini geliştirmeyi seçmiştir.

M.Çubuk: Idefix e-kitap için hangi teknolojik altyapı/üstyapı çalışmalarını yaptınız?

M.İnhan: Amazon'un e-kitap cihazı Kindle' ı çıkartması ve e-kitap satışlarının 2009 yılında hızlı bir artış göstermeye başlaması ile biz de Idefix' de e-kitap dükkânımızı açmak üzere çalışmaya başladık. 2009 Temmuz ayında Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfına ardından da Tübitak' a projemizi sunduk ve

projemiz Ar-Ge desteği kapsamında kabul edildi. Proje, yayıncıların e-kitaplarını sisteme yükleyebilecekleri, e-kitapların şifrelenerek PC, mobil cihazlar gibi farklı cihaz türlerine iletebileceği, bunun yanı sıra başka e-ticaret sitelerine de dağıtılabileceği bir platformu kapsıyor. Elbette bu sunucu tarafında kapsamlı bir mimarinin yanı sıra DRM (Digital Rights Management) yani telif hakları yönetimi tabir edilen şifreleme teknolojisinin kullanımı ve farklı türden cihazların taleplerine yanıt verecek servis yazılımlarının geliştirilmesi anlamına geliyordu. Halen projenin ilk fazını tamamlayarak e-ticaret platformunu faaliyete geçirdik. Bu yıl içerisinde ithalatçıların getirdikleri e-ink okuyucu cihazlar sistemimiz tarafından destekleniyor ancak yeni nesil tablet PC'ler, özellikle iPad' e yönelik olarak da geliştirme faaliyetimiz devam etmektedir. Amaç Idefix üyesinin web' de birikerek büyüyen e-kitaplığına her tür cihazdan istediği zaman ulaşarak e-kitap okuyabilmesini sağlamak. Bu tabii ki sadece bizim hazırlığımıza bağlı değil. Önemli olan yayıncıların da hak sahipleriyle e-kitap sözleşmelerini tamamlayarak eserleri yayınlatabilecek duruma gelmelerine bağlı. Bu doğaldır ki belli bir zaman alacak.

M.Çubuk: Basılı kitapla e-kitap arasındaki farklar nelerdir?

M.İnhan: E-kitap'ta kâğıt ve matbaa maliyeti, baskı adedi, raf ömrü, dağıtım darboğazları, nakliye süresi, baskının tükenmesi gibi konular ortadan kalkıyor. Yayıncı, eserin e-kitap nüshasını hazırlayıp bize gönderdiği andan itibaren kitap satışa açılıyor ve dünyanın her yerinden anında erişilir hale geliyor. Üstelik herhangi bir adet sınırlaması olmadan. En temel fark tabii ki bu. Bugün veri tabanımızda 140,000 kitap başlığı kayıtlı ve bunların %40'ının baskısı tükendiği için ekonomik olarak gelir yaratamaz durumdadır. Yayıncılar yeni baskı riskine ve

maliyetine giremiyorlar oysa bu kitaplara talep hiç bitmiyor. E-kitap için böyle bir durum söz konusu olmayacak.

M.Çubuk: Bugün, e-kitap satışları sektörün yüzde kaçını oluşturuyor ve satışlar öngördüğünüz şekilde ilerliyor mu?

M.İnhan: Henüz 4 ay olduğu için şu anda bir oranlama yapmak doğru değil. Şimdiye kadar 60 kadar yayıncı dijital yayıncılık faaliyetine yeni başladı ve satıştaki kitap adedi ancak 500 kadar. Şu anda ellerindeki eserleri hem hukuken hem de teknik olarak e-kitap olarak yayınlamaya hazırlık yapıyorlar. Tüm sözleşmelerin dijital yayıncılığı da içerecek şekilde yenilenmesi gerekiyor. Buna yabancı yazarları ve hak sahiplerini de katın. Yayıncıların oldukça yoğun bir işi var daha. Bizim açımızdan bu kadar kitapla bile ilk aylardaki satış adedinin 3000'i geçmesi başlangıç için çok sevindirici. Yılsonuna kadar 2000 eserin e-kitaplaşacağını tahmin ediyoruz ancak 140,000'e daha çok yol olduğunu unutmamak lazım. Amerika'da e-kitap satış oranı, 30 milyar dolarlık kitap pazarında hala %1 ancak yıllık artış hızı çok yüksek. 2018 yılına doğru basılı kitapla başa baş geleceği tahmin ediliyor. Türkiye'de de önümüzdeki yıllarda iş hacminde yüksek oranda artış bekliyoruz doğal olarak.

En azından bu sefer matbaa gibi geç kalmadık.

M.Çubuk: Türkiye'deki e kitap satışları dünya ile aynı oranda mı artıyor? Sizce bunun nedenleri neler olabilir?

M.İnhan: ABD'de son 4 yılda yayıncılık sektörünü iştirakciyaşağı yukarı sabit kalmışken e-kitap iş hacmindeki artış hızı %600'ü geçiyor. Sadece son yıl içerisinde artış hızı %180. Üstelik bu rakamlar ağırlıklı olarak Amazon etkisiyle, son bir yıldır Barnes&Noble'dan sonra Apple' da e-kitap piyasasına girerek bu rakamları

daha da yukarı fırlatacaktır. Türkiye kervana henüz Nisan ayında katıldı, o yüzden önce belirttiğim gibi kıyaslama yapacak bir istatistik birikmiş değil. En azından bu sefer matbaa gibi geç kalmadık ve iki yıl farkla adım attık diye sevinebiliriz.

M.Çubuk: Yayınevlerinin e-kitaba bakışı hakkında ne düşünüyorsunuz?

M.İnhan: Yayınevleriyle on yıldan uzun süredir karşılıklı güvene dayalı bir iş ortaklığımız var. Projemize başlama kararı verdiğimiz andan itibaren yayıncılarla vizyonumuzu paylaştık. Gerek hukuki gerek mali konularda bu dönüşümü koordine etmek için çaba gösterdik. Zaten vizyonumuz ne Amazon'un yaptığı gibi spesifik bir cihaz, ne de fiyat dayatmak yönünde oldu. Ne de sektörde tek dağıtımçı olmak gibi bir isteğimiz var. Fiyatı yayıncılar belirliyor, biz de her türlü cihaza dağıtım yapabilecek hale gelmek için çalışıyoruz. On yıldır hangi şartlarda çalıştıysak aynı şartlarda çalışıp hizmetimizle tercih edilmek istiyoruz. Bunu gören ve zaten bizi iyi tanıyan yayıncılar hemen sürece katılarak bu dönüşümün gerekliliklerini anlamaya ve adapte olmaya çalışıyorlar. Biz de onlara elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz. Örneğin şu anda e-kitap formatına dönüştürme hizmetini ücretsiz olarak biz veriyoruz, onların teknik ekiplerini e-kitap dizgisi konusunda yönlendiriyoruz. Bunun yanı sıra, e-kitabın internet ortamında pazarlanmasına yönelik özgün neler yapılabilir, iPad gibi daha multimedya ortamlarda dergicilik, çizgi roman gibi spesifik yayıncılık türlerinde neler yapılabilir birlikte kafa yoruyoruz.

Bir kısım yayınevinin yaklaşımı ise oldukça muhafazakâr oldu. Şimdilik beklemeyi, ne olacağını görmeyi veya kendileri bir şeyler yapmayı tercih edenler var. Bunu da doğal karşılıyorum. On yıl önce e-ticaret ilk çıktığında

da birçok yayınevi bunu biz de yaparız diyerek kendi sitesinde satış yapmaya çalıştı ancak her rol giderek daha çok uzmanlaşma gerektiriyor. Bugün 30'a yakın yayınevinin kendi e-ticaret siteleri var ancak bunu kendileri değil gene onların kurumsal siteleri içinde biz yapıyoruz. Arkada çalışan sistem Idefix olduğu gibi lojistiğini de biz sağlıyoruz. Herkes kendi uzmanlık alanında yoğunlaşırsa en verimli işbirliği çözümü bulunmuş oluyor.

M.Çubuk: Elektronik satış aynı zamanda birçok kişisel okuyucu bilgisinin tutulması anlamına da geliyor. Gelecekte kişiye özel kayıtların artmasıyla bir güvenlik sorunu yaşanabilir mi?

M.İnhan: Bizim 600,000'den fazla üyemiz var. Ancak bunların sadece kitap satın alma bilgileri var bizde. Bu bilgiyi sadece onlara ilgilerini çekebilecek başka kitaplar önermek için kullanabiliriz ki bunu zaten yapıyoruz. Bir de facebook uygulamamız var, kullanıcılar hangi kitapları okuduklarını, hangilerini okumakta olduklarını, hangilerini okumak istediklerini arkadaşlarıyla paylaşıyorlar. Bunun dışında güvenlik sorunu yaratacak herhangi bir bilgi bizde yok. Satın alma aşamasındaki kredi kartı bilgilerini o aşamada bizim müdahalemizin tamamen dışında şifreli ortamda bankaların sistemleriyle paylaşıyorlar. Bankaların ödeme sistemlerinin artık çok gelişmiş olduğunu kabul etmek lazım. Kaldı ki bizim sistemlerimiz de ayrıca uluslararası kuruluşlarca periyodik olarak denetleniyor. E-ticaret yapabilmenin standart şartları bunlar. Korsan düşünüldüğünde e-kitap mevcut durumdan bin kat daha güvenli...

M.Çubuk: Günümüzde yayınevlerinin en büyük sorunlarından biri korsan kitaplar. E-kitapla bu sorun daha kolay aşılabılır mı?

M.İnhan: Çok basit bir örnek vereceğim. Bugün yayınevleri, üretim aşamasında eserlerin basılması için elektronik bir dizgi dosyası hazırlayarak matbaaya gönderiyorlar. Olduğu gibi açık şekilde. Matbaadan basılarak çıkan eser orijinal haliyle okuyucuya kadar gidiyor. Arada eserin kopyalanmasını sağlayacak yüzlerce olanak olduğu gibi, bir kitabın tarayıcıdan geçirilip OCR teknolojisiyle metne dönüştürülüp paylaşılması da çok kolay. Hal böyleyken e-kitabın güvenlik sorunu oluşturacağı kaygısı çok yersiz çünkü e-kitap kişiye ve cihaza özgü şifrelenmiş olarak kapatılıp sadece o cihazda okunabilecek şekilde iletiliyor. O nedenle, mevcut durumdan bin kat daha güvenli bir ortamdan bahsediyoruz. Buna karşın hiçbir şifreleme teknolojisi %100 güvenli değil. Bunu da herkes biliyor. En etkili güvenlik bence şudur: Eğer elinizdeki bir cihazla bulunduğunuz yerde bir kitabı bir tıkla anında okumaya başlama lüksü için sizden istenen bedel kolaylıkla karşılayabileceğiniz kadarsa, hiçbir kuvvet sizi bu lüksten vazgeçip kalkıp da şifre kırma zahmetlerine sokamaz. O parayı gönül rahatlığıyla helal eder keyfinize bakarsınız. Öte yandan şifre kırmayı zevk edinen birisi zaten o parayı vermeyeceği gibi kimse de buna engel olamaz. Önemli olan büyük çoğunluğun tercih edeceği bir kolaylığı yaratabilmektir.

M.Çubuk: E-kitap okuma deneyimini zenginleştirecek yenilik ve geliştirme faaliyetleriniz var mı?

M.İnhan: Evet, özellikle tablet bilgisayarların renk, hız ve etkileşim özellikleri dikkate alınırsa, dergi okuma, çocuk kitapları, çizgi romanlar gibi özel okuma deneyimlerinin bu açıdan gelişmeye çok açık olduğunu düşünüyorum ve bu alanda da geliştirme faaliyetimiz var.

M.Çubuk: E-kitap maliyetlerinin düşük olması, istenilen kitaba dakikalar içerisinde ulaşılabilmesi, taşıma kolaylığının bulunması ve birçok medya ortamından okunabilirliğinin olması Türkiye'de kitap okuma oranını artırabilir mi?

M.İnhan: Bence artırır. Bugün Anadolu'nun birçok yerinde kitapçılara kitap etkin bir şekilde ulaşmıyor. E-kitap ayrıca daha ucuz. İnternet ortamından ulaşıyorsunuz, rafta görme şansınız olmayan, varlığından haberdar olma şansınız bile olmayan bir kitaba ulaştığınız anda bir satın alma kararıyla okumaya başlayabiliyorsunuz. Üstelik Idefix' deki kitaplığınız her zaman, her yerden ve istediğiniz cihazdan ulaşabileceğiniz şekilde sürekli aynı yerde duruyor.

Bundan sonrası daha ucuz ve rahat kullanımlı cihazların gelişmesine bakar diye düşünüyorum.

M.Çubuk: Idefix'in Amazon gibi e-okuyucularda piyasa tekeli olmak gibi bir düşüncesi yok gibi duruyor. Sattığı e-kitaplar birçok medya ortamında okunabiliyor. E-kitap cihazları hakkında bir şeyler söylemek ister misiniz?

Mehmet İnhan: Amazon'un hem cihaz tekeli hem de sabit fiyata dayanan modeli sadece iki yıl sürebildi. Apple fiyatlandırmayı yayıncıya bırakan iş modeliyle etkili rekabete girdi bile. Kindle emsalleri şimdi Çin'den her boy ve renkte piyasaya giriyor. Biz ise daha baştan fiyatlandırma inisiyatifi yayıncıya bırakıp herhangi bir cihaza bağlanmadan sadece verimli bir dağıtımçı olmayı hedefledik. Idefix'de satılan cihazların hiçbirini biz ithal etmiyoruz. Hangisi daha iyiye müşteri onu ödüllendirsin. Bizim derdimiz hepsine e-kitap dağıtabilmek. Bu tekelleşme korkusu sıklıkla dile getiriliyor. Bunun nasıl olacağını ben de merak ediyorum. Şu anda başka oyuncuların piyasaya girmesini engelleyecek hiçbir şey yok. Teknoloji çağında tekelleşmenin kalıcı olabileceğini hiç düşünmüyorum. Müşterinin tercihi oluyorsa da bu tekelleşme değil rekabet üstünlüğüdür.

Cihazlarla ilgili olarak bence iPad ve tablet cihazlarla bir hareketlenme olacak. Doğal olarak tercih edilecekler. Ancak bir süre sonra e-ink ekranların büyük gelişme kaydedeceğini ve bu cihazların da şaşırtıcı gelişmeler göstereceğine inanıyorum. Hazırlıklarımızı yapıp heyecanla bekliyoruz.

M.Çubuk: Çok teşekkür ederim.

E-kitabın kısa tarihi

Kitapçı raflarında gezip, teker teker sayfaları çevirmek, sayfa dokusunu hissederek sayfaların kokusunu almak, basılı kitap okumayı vazgeçilmez kılmasına rağmen, maliyetlerinin düşük olması, istenilen kitaba dakikalar içerisinde ulaşılabilmesi, taşıma kolaylığının bulunması ve birçok medya ortamında okunabilirliğinin olması e-kitabın basılı kitaba karşı avantajlarını oluşturuyor.

Son yıllarda hayatımıza girmiş gibi gözükse de aslında e-kitabın alt yapı çalışmaları 1971'lere, Gutenberg Projesi (Project Gutenberg)'ne kadar uzanmaktadır. Proje, kültürel eserleri dijital ortama aktarmak, arşivlemek ve dağıtmak amacıyla gönüllüler tarafından yürütülen çalışmaya dayanmaktadır ve dünyanın en eski dijital kütüphanesidir.

Donanım teknik el kitapları ve diğer özellikli konular için hazırlanan ve sınırlı sayıdaki okuyucuya hitap eden el kitapları e-kitapların ilk örnekleri olarak kabul edilebilir. 1990'lara gelindiğinde internetin yaygınlaşması, dosya transferlerinin dolayısıyla e-kitapların paylaşımını daha da arttı.

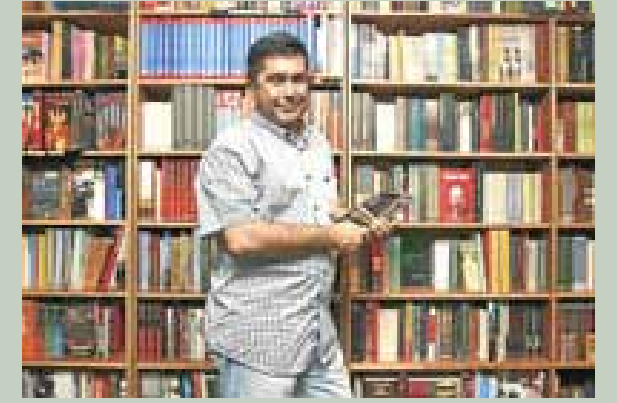
Uzun bir süre e-kitapların DRM (Digital Rights Management)'a bağlı olmadan özellikle pdf

formatında internet üzerinden paylaşımı sürdü. Ticari olarak bir pazar oluşturması ise online kitap perakendecisi Amazon'un çıkardığı "Kindle" e-kitap okuyucu ile gerçekleşti.

Çeşitli standartlarda e-kitap dosya formatının bulunmasına rağmen en yaygın kabul gören Adobe firmasının pdf formatı ve Microsoft'un geliştirdiği ve Microsoft Reader ile okunan lit formatıdır. E-kitaplar bilgisayarlar, e-okuyucular ve çeşitli mobil cihazlarla okunabilir bir durumdadır.

Türkiye'de ise, Türkiye'nin en eski online kitapçısı Idefix'in girişimi, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı ve TÜBİTAK'ın desteği ve 25 yayınevinin işbirliği ile erişilebilir hale gelmiştir. Cihazların Türkçeye uyumluluğunun sağlanması, yazar, yayınevi ve okur haklarının korunması için gerekli altyapı hazırlıklarının tamamlanmasının ardından 14 Nisan 2010 itibari ile Türk okurları e-kitap teknolojisiyle tanışma fırsatı buldu.

Türkiye'de ilk e-kitabın Van'dan satın alınmış olması, bugüne kadar pazar olmadığı için büyükşehirler dışında dağıtımı yapılmayan eserlerin Türkiye'nin her yerindeki okurlarla buluşmasını olanaklı hale getirmesi açısından sevindirici ve umut verici bir durum.

(*) Mehmet İnhan 1958 Milano doğumlu, Boğaziçi Üniversitesi Elektrik/Elektronik lisans (1980), Ekonomi lisansüstü (1984) derecelerinden sonra Viyana Teknik Üniversitesi Ekonometri ve Planlama Matematiği bölümünde doktora yaptı (1988). Avusturya'da Vienna Institute of Advanced Studies, The OPEC Fund for International Development gibi kuruluşlarda çalıştıktan sonra Türkiye'ye döndü (1990). Bir süre STFA Holding Planlama bölümünde çalıştıktan sonra IT sektöründe özellikle e-learning alanında çalıştı. Helicopter Multimedia'nın kurucu ortağı (1993) ve Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Teknolojileri Merkezi öğr.gör. olarak pre-internet döneminin ilk multimedia eğitim projelerini geliştirdi. İlteç İletişim ve Reklam firmasında kurduğu (1996) interaktif sistemler bölümünde özellikle Arçelik gibi firmalar için endüstriye yönelik hizmet içi interaktif eğitim projeleri yanı sıra, Eğitim Gönüllüleri Vakfı gibi kuruluşlar için örgün eğitim platformları üzerine çalıştı. Ortağı olduğu yönetim danışmanlığı ve eğitim firmasıyla farklı sektörlerden firmalara yönelik danışmanlık ve eğitim projelerinin yanı sıra bankacılığa yönelik e-learning uygulamaları geliştirdi. (2000). 2001-2004 yılları arasında, endüstriyel otomasyon alanında faaliyet gösteren Eliar Elektronik firmasında yöneticilik yaptı. Arge çalışmaları Tübitak Teknoloji Serbest Bölgesinde yürütülen Eliar, ilk linux tabanlı endüstriyel kontrol cihazıyla 2003 yılı TÜBİTAK/TÜSİAD Teknoloji Ödülünü aldı. Mehmet İnhan EBI'ye katılmadan önce SAHA Kurumsal Yönetim ve Kredi Derecelendirme firmasında yönetici ortak olarak çalışmaktaydı. Mehmet İnhan ayrıca 1992 yılından beri aralıklarla Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümünde part-time öğretim görevlisi. olarak ders vermektedir. Evli ve 3 kız babasıdır.

Celal, 1961, Ankara doğumlu. Ankara Ergenekon İlkokulu'nu (2. Mimar Kemal ilkokulu), Ankara Gülhane Ortaokulu'nu İstanbul Göztepe Aryamerh Lisesi'ni bitirdi. ODTÜ Petrol Mühendisliği Bölümü'nde ve İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda öğrenim gördükten sonra çeşitli yayınevlerinde ve dergilerde (Karacan, Güneş gibi) redaktörlük ve yazı işleri müdürlüğü yaptı. İmge/Ayrım (1984), Yeryüzü Konukları (1984) Poetika (1985), Fanatik (1989) ve Sombahar (1990 - 1996) şiir ve edebiyat dergilerinin yazı kurullarında yer aldı.

İlk deneme yazısı ("Yol Ayrımı") ODTÜ Edebiyat Kulübü Bülteni'nin de (1979), ilk şiiri ("İnanç ve aşka Dair") Oluşum dergisinde (1981) yayınlandı. Oluşum, Varlık, Türk Dili, Sanat Olayı, Gösteri, Öküz ve E gibi birçok edebiyat dergisinde, Güneş, Evrensel, ÖzgürGündem, YeniYüzyıl, Cumhuriyet

Bu ay, üç soru üç cevap köşemize edebiyat ve kitap adına önemli çalışmaları bulunan yazar, şair Metin Celal'i konuk ettik. Celal ile e-kitabın okuyucu üzerindeki etkisi, yeni çıkardığı "Fazladan bir hayat" adlı kitabı ve Cumhuriyet Gazetesi'nde yaptığı kitap eleştirmenliği hakkında konuştuk.

Kitap, Radikal Kitap gibi gazetelerde şiir ve yazıları yer aldı. Halen Cumhuriyet Kitap'ta her hafta "Okuduğum Kitaplar" başlığıyla yazıyor ve Parantez Yayınları'nın yöneticisi ve Özgür Edebiyat dergisinin yayın yönetmeni.

Eserleri:

Şiir: Adım Ölüm (1986), Kendi Kendini Tatmin (1989), Konformist (1993), Küçük Hayat Bağları (1999), Herkes Kendine Yabancı (İlk üç kitap bir arada, 1999)

Roman: Ne Güzel Çocuklardık Biz (Roman, 2000), Gitmek Zamanı (2003), Seni Sevdiğimi Biliyorsun (2005)

Eleştiri: Yeni Türk Şiiri (1999). Şiir Ustalardan Öğrenilir (2007)

Çeviri: Bir Küçük Bulut (James Joyce, 1984) Antoloji ve sözlük; Çocuk İsimleri Sözlüğü (1996), Cumhuriyet Dönemi Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi (1997), 199 Şairden 199 Şiir (Eray Canberk'le birlikte, 1998), Çağdaş Türk Edebiyatı Öykü Antolojisi (1998), Çocuk Şiirleri Antolojisi (1998), Atatürk Şiirleri Antolojisi (1998), Çağdaş Türk Edebiyatından Aşk Şiirleri Antolojisi (2001).

Arzu Kılıç
arzu.kilic@tbd.org.tr

Yazın ve sıcak havanın son günlerini yaşadığımız bu günlerde size Metin Celal'in "Yazın Sonu" adlı şiirini armağan ediyorum.

Keyifle okumanız dileğiyle...

YAZIN SONU

sararır mevsim, terk etmeye hazırlanır
yorgunluk basar, çöküveririz bulduğumuz ilk yere
bir sıcaklık ararız, kaçarken yakalayacağımız
ürpersek de çıplak vücutlarımızı sunacağımız cılız gün ışığı
geride kalır kumlara serilip tükettiğimiz zaman
o uyuşukluk halinde yakınlaşan tenler
üşürüz, yine de bırakmak istemeyiz sahili
havlulara sarınıp son kez yattığımız öğle uykuları
başımızı annemizin omzuna koyup kurduğumuz düşler
belki de budur özlemle ardından baktığımız
bırakıp giden aşk, ıslaklığı kaçamak öpücüklerin
kararır ve yiter gökyüzü ile birlikte
serin bir rüzgâra dönüşür, yağmura
yalnızlığımızı giyiniriz süzerek anı olan sevgilimizi
yolcu ederiz; bir melek olsun, bahara gelsin dileğiyle
kanatlarını da götürür giderken, tüm neşemizle birlikte
artık sadece kendimizi sarar kollarımız
sahil hazırlanır ıssızlığa, sonbahara, kışa
el sallarırdımdan düşün son damlalarıyla

[12.09.2004]

<http://www.metincelal.com/>

“Klasik kitap okuyucusu teknolojiyle savaşmamalı”

“E-kitap”ın geleceğin yayıncılık formatı olacağını düşünen Celal, okullarda okuma alışkanlıklarını artırıcı eğitimler yapılmazsa, genç ve çocukların bu alışkanlıklarından uzaklaşabileceğini vurguladı.

Arzu Kılıç: Günümüzde, teknolojinin hayatımızı kolaylaştırmasıyla birlikte her şeyin başına “e” harfi ekler olduk. Birçok kişi, kâğıdı hissetmeden, ona dokunmadan kitap okuyamayacağını iddia ediyor. Sizce, “e-kitap”ın okuyucu üzerindeki etkisi nedir?

Metin Celal: İnsan doğası itibariyle muhafazakârdır. Her yenilik önce tepki ile karşılaşır. Şimdi bir geçiş dönemi yaşıyoruz. Herkes nasıl radyoya, televizyona ve bilgisayara alıştıysa “e-kitap” a da alışacak. “E-kitap”ın geleceğin yayıncılık formatı olacağını düşünüyorum.

Klasik kitap okuyucusunun teknolojiyle savaşmaması onu kendi gereksinimleri yönünde kullanması gerekir. “E-kitap”la baskısı olan ve olmayan tüm kitaplara dünyanın neresinde olursa olsun oturduğunuz yerden bir tıkla ulaşmak mümkün. İstedığınız kitabı “e-kitap” formatında temin ettikten sonra da mutlaka bilgisayarda ya da “e-kitap” okuyucuda okuyacaksınız diye bir şey söz konusu değil. İsterseniz kâğıda basarsınız, isterseniz ciltletip kütüphaneye koyarsınız, o okuyucunun bileceği bir şey.

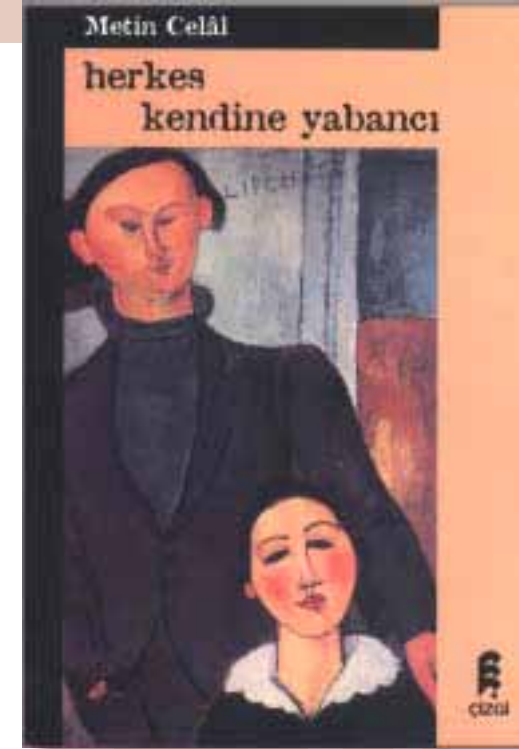
“E-kitap”ın hedef okuyucusu günümüz gençliği

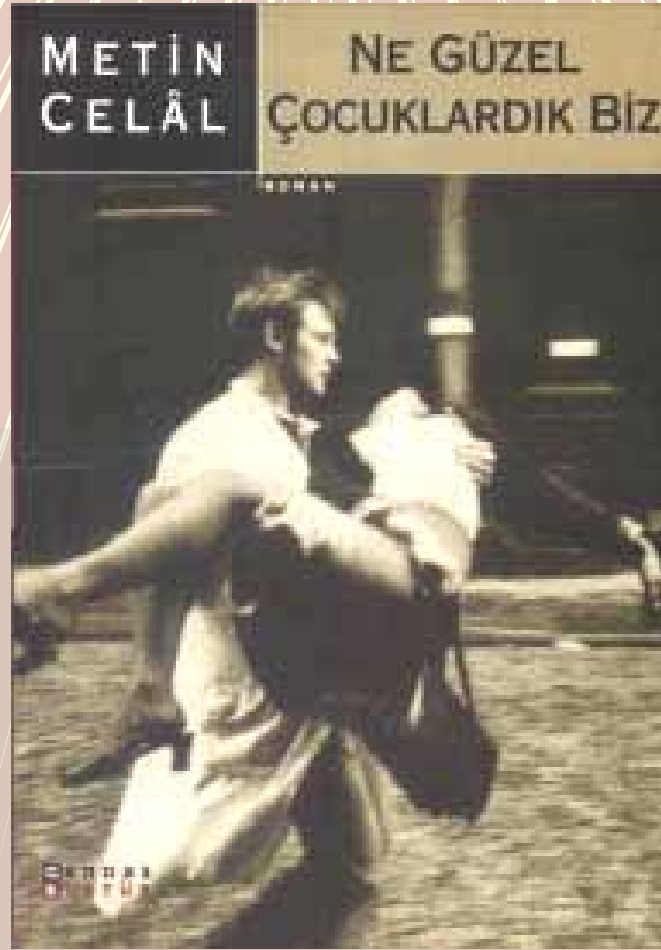
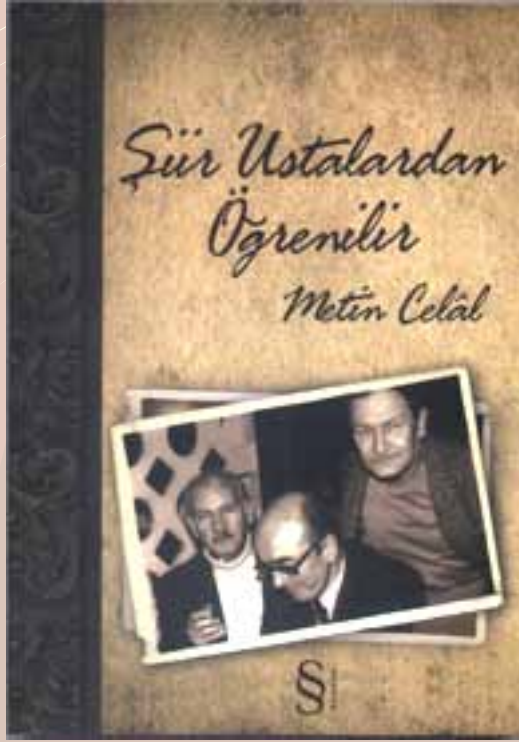
ve çocuklarıdır. Çünkü onlar bilgisayarla, İnternet’le doğdu. Belki de birçoğu dersler dışında hiç kâğıda dokunmadan zamanlarını geçiriyor. E-kütüphane uygulamalarının okurun ve özellikle öğrencinin kitaba ulaşmasını kolaylaştıracak bir yöntem olduğunu düşünüyorum.

Kitaba kolay ulaşmak da tabii ki okuma alışkanlığını olumlu etkiler. Ama okullarda okuma alışkanlığını artırıcı eğitim yapılmadığı müddetçe çocukların okuma alışkanlığından uzaklaşması kaçınılmaz. Sadece testlere dayalı ve sürekli sınavlar yaparak öğrenciyi eğittiğini sanan bir eğitim sisteminde “e-kitap” da olsa, kâğıda basılı kitap da olsa çocukların kendi arzularıyla kitap okuyacaklarını sanmıyorum.

A.Kılıç: “Fazladan Bir Hayat” adlı kitabınızda içinde yaşadığımız, değerlerini yitirerek günden güne bozulan toplumda, hepimize çok tanıdık gelebilecek “fazladan” hayatları anlatıyorsunuz. Küçük şeyler peşinde koşarak hayatımızı anlamsızlaştırıyor muyuz, kötülüğü nasıl içselleştiriyoruz?

M. Celal: Fazladan Bir Hayat’ın kahramanı hayatını hiç çalışmadan, başkalarının sırtından

geçirmek arzusunda ve bunu da çoğunlukla başarıyor. Belirli bir mesleği yok. İlgi alanları, yoğunlaştığı konular da yüzeysel. Kulaktan dolma bilgilerle idare ediyor. Kafasını daha çok insanlardan nasıl yararlanacağı, babasından nasıl daha fazla para sızdıracağı gibi konulara yoruyor.

Başlangıçta sorumsuz, gelecek kaygısı olmayan, gününü gün etmeye çalışan bir tip. Başına açtığı bir iş sonucunda hayatının akışı değişmiş, genç yaşta hapse düşmüş. Sanıyorum hapiste de hayata bakışı tamamen değişmiş ya da netleşmiş. Özgürlüğüne kavuşunca da başına talihli olayların geldiği küçük kentinde

yaşayamayacağını anlayıp kapağı İstanbul'a atmış.

Karanlık geçmişini, kötü anılarını belleğinden tamamen silmiş. İnsanlara yamanarak, en çok da babasını sömürüp ondan sızdırdığı paralarla yaşamını sürdürmüştü. Gamsız hayatının akışını babasının ölüm döşeğinde olduğu haberini alması değiştiriyor. Bir daha dönmek üzere ayrıldığı şehrine dönüyor. Çünkü işin ucunda geleceğini garantiye almasını sağlayacak bir miras var ve bu fırsatı kaçırmak istemiyor. Daha otogardan eve gitmek üzere bindiği takside şehrin çok küçük olduğunu fark ediyor. Belleğine hiç hatırlamamak kararıyla

gömdüğü anılarını hatırlamak, tamamen unutulmaya terk ettiği insanlarla yüzleşmek zorunda kalacağını anlıyor. Başta ilk sevgilisi olmak üzere çevresindeki tüm kadınlarla ilişkisi onlardan çıkar sağlama üzerine kurulu. Sonuçta da birçok çıkarlar sağlıyor, insanları istismar ediyor, birbirine düşürüyor.

A.Kılıç: Cumhuriyet Gazetesi'nde kitap eleştirileri yazıyorsunuz. Kitapları eleştirirken her zaman tarafsız olabilmek mümkün mü?

M. Celal: Tarafsız olmak gibi bir endişem yok. Eleştirmek, taraf olmaktır. Bir kitabı değerlendirirken ben de taraflı davranıyorum,

bu kaçınılmaz. Ben esas olarak edebiyat eserleri hakkında görüşlerimi yazıyorum. O nedenle de okuduğum eserleri estetik kıstaslarla değerlendirmeye çalışıyorum. İlk sorduğum soru da "Edebiyat eseri mi, değil mi?". Bu soruya olumlu cevap verebilirim diğerleri ekleniyor. Çünkü estetik değerler herkes için ortaktır. Ama yazı benim imzama yayınlandığı için estetik değerler dışına çıkmamak koşuluyla bireysel bakış açımın da yansımaları isterim. O kitaptan ne anladığımı, neresini beğendiğimi, neresini beğenmediğimi anlatmaya, görüşlerimi paylaşmaya çalışırım.

Bilişim 2010

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

Bilişim 2010'da

"Çevrimiçi Riskler ve Olanakları"

22-25 Eylül 2010'da Ankara Rixos Grand Otel'de gerçekleştirilecek. **Bilişim 2010** etkinliğinde, "**Çevrimiçi Riskler ve Olanakları**" konusu ele alınacak. 23 Eylül 2010 Perşembe günü yapılacak olan panelde yeni medya ortamında, özellikle web 2.0 da çevrimiçi riskler ve olanaklar kuramsal ve kavramsal düzlemde tartışmaya açılarak, EU KIDS ONLINE projesi kapsamında Türkiye'de yürütülmekte olan araştırma ön bulguları ile konuyla ilgili çeşitli somut örnekler sergilenecek.

Sosyal Dönüşüm

Mutlu Binark
"Çevrimiçi Ortamlarda Riskler"
başlıklı sunumunda
çevrimiçi risklerin nasıl
sınıflandırılabileceği,

Günseli Bayraktutan-Sütçü
"Çevrimiçi Ortamlarda
Olanaklar" başlıklı
sunumunda çevrimiçi
olanakları,

İsmail Hakkı Polat
"Yeni Medya'da Çevrimiçi
olanaklar/fırsatlar" başlıklı
sunumunda, yeni medyanın
sosyal, kültürel, ekonomik ve
siyasal etkilerine değinerek ve
bu etkiler sonucu ortaya çıkan
çeşitli olanak ve fırsatları,

Kürşat Çağıltay
EU KIDS ONLINE Projesinin
Türkiye ön bulgularını
tartışmaya sunacak.

Ankara'da bilişim uygulamalarının
merkez üssü:

Adalet Bakanlığı BİDB

Aslıhan Bozkurt
aslihanbozkurt@tbd.org.tr

Her türlü yargısal ve idari faaliyetlerin elektronik ortamda yürütülmesini sağlayan UYAP, yurtdışına ihraç edilme aşamasına geldi. Proje kapsamındaki bilgi ve belgeler, doğru ve tutarlı, değişmez ve güvenli bir şekilde saklanırken yetkisiz erişimlere izin verilmiyor.

Kamu ve özel sektördeki bilgi işlem merkezlerini (BİM) tanıttığımız bu sayfalarda bu kez Adalet Bakanlığı Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'na (BİDB) yer veriyoruz. Başkanlık, temel ve çerçeve proje olarak, e-devlet sisteminin en önemli parçası olan e-adalet için Adalet Bakanlığı'nın temelini 11 yıl önce attığı Ulusal Yargı Ağı Projesi'ni (UYAP) yürütüyor. Proje kapsamında savcılık, hukuk mahkemeleri, ceza mahkemeleri, icra ve iflas daireleri, ceza ve tevkif evleri, adli tıp, idare mahkemeleri, idari kaynaklar, personel işlemleri; finans ve bütçe işlemleri ana modüller olup, bu ana modüller adı altında yüzlerce alt modül bulunuyor.

Yedi katmanlı güvenlikle korunduğu bilinen UYAP, 2004, 2005, 2008 ve 2009 yıllarında e-tr ödülü aldı. 2009'da yenilikçi bilişim projelerinin ödüllendirildiği Bilgisayar Dünyası Onur Programı'nda aldığı altın madalya ile finale kalan tek e-Adalet projesi

olan UYAP yine geçen yıl İsveç'e'nin Malmö kentinde gerçekleştirilen Avrupa e-Devlet Ödülleri'nde 'Halk ödülü' kategorisinde birinciliği kazandı.

211 kişinin fiilen çalıştığı müstakil bilgi işlem binasına sahip olan Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'nın çalışmaları hakkında başkan hâkim Ali Kaya ile görüştük. Ülkemizde yargı birimlerinin yaklaşık yüzde 100'ünde işletimde olan UYAP ile merkezi bir bilgi sistemi kurulduğunu anlatan Kaya, UYAP kapsamındaki birimlerin tüm bilgi ve belgelerinin, doğru ve tutarlı, değişmez ve güvenli bir şekilde merkezi bir yerde güvenli elektronik ortamda saklandığını ve yetkisiz erişimlere izin verilmediğini vurguluyor. UYAP'ın bundan sonraki en önemli ve ana hedefinin yurtdışına açılım olarak özetleyen ve projenin şu anda yurtdışına ihraç edilme aşamasına geldiğini bildiren Kaya, artık Türkiye'nin bilişim alanındaki ürünler konusunda dışa bağımlılıktan kurtulması ve fabrikalarında kendi ürünlerini üretme ve ihraç etmelerinin zamanının geldiğine inanıyor.

-Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'nın kısa bir tarihini alabilir miyiz? Ne zaman kuruldu, bugüne kadar ne gibi yapısal gelişme ve değişiklikler yaşadı? Bakanlıktaki konumu nedir?

Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı (BİDB), 1999 yılında Adalet Bakanlığı bünyesinde kuruldu. İlk kurulduğunda Adalet Bakanlığı ana binasında tahsis edilen iki odada 3 personel ile faaliyet gösteren Başkanlık, şu an 211 kişinin fiilen çalıştığı ve bir o kadar kişi kapasiteli müstakil bilgi işlem binasına sahip olmak ile kamuda bir ilki yaşıyor. Yine ilk kurulduğunda donanım, yazılım ve idari şube adı altında üç şubesi bulunan Başkanlığın merkez biriminde şu anda on adet şube bulunuyor. Bunlar sırasıyla, Donanım, Bakım ve Destek; Uygulama ve Geliştirme; İdari ve Teknik İşler; İnsan Kaynakları ve Halkla İlişkiler; Mevzuat ve Bilgi Bankası; Sistem Yönetimi; Eğitim; Proje Yönetimi; Bilgi Güvenliği ile Bilişim Ağları şube müdürlüklerinden oluşuyor.

Başkanlığımızın Bakanlıktaki konumu için 15 Mayıs 2001 tarih ve 4674 Sayılı Kanun'un 7. maddesi ile eklenen 1992 Sayılı Kanun'un 22/A maddesine bakmak gerekiyor. Bu maddelerden anlaşılacağı üzere; Adalet Bakanlık Merkez Teşkilatı birimi olan Başkanlığa, bilgi işlem sistem(ler)ini kurmak, işletmek, bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, bunlara ait hizmetleri ilgili birimlerle birlikte yürütmek; bilgi işlem projeleri ile ilgili olarak Bakanlık birimleri arasında koordinasyonu ve işbirliğini sağlamak konumu veriliyor. Diğer taraftan, bilgi, belge ve iş akışı düzenini kurmak, buna yönelik yazılımları üretmek veya sağlamak, bilgi işlem müdürlükleri ile birlikte mahkemeler ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak bilgi işlem sisteminin etkin ve verimli

bir şekilde çalışmasını sağlamak konumu da Başkanlığımıza ait. Bilişim teknolojileri söz konusu olunca, kurumların üretkenliği ve verimliliğini arttırmak için geliştirilen; ölçeklenebilir, çoklu kullanıcı ve iş odaklı sistemler olan "Yönetim Bilişim Sistemleri" gündeme geldi. Adalet hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülmesi için, yönetim bilişim sistemlerinin örneklerinden biri olan Ulusal Yargı Ağı Projesi'nin (UYAP) BİDB tarafından uygulamaya geçirilmesi kararı verildi. Adalet Bakanlığı BİDB, Ankara da bilişim uygulamalarının merkez üssü olarak tüm Türkiye'ye hizmet veriyor.

-BİM'deki donanım/yazılım ve görevli elemanlara ilişkin bilgi verir misiniz?

Başkanlığımız merkez ve taşra teşkilatı şeklinde yapılandırıldı. Başkanlığımızın merkez yapılanması başkan, başkan yardımcıları, şubelerden sorumlu tetkik hâkimleri, şube müdürleri, mühendisler, programcılar, alan uzmanları, teknik ve idari personeller şeklindedir. Yazılımların üretilmesi aşamasında hâkimler, alan uzmanları, programcı ve mühendisler koordineli olarak çalışıyorlar. Taşrada ise; 35 il Cumhuriyet Başsavcılıkları bünyesinde bilgi işlem müdürlüğü ve bu müdürlüklere bağlı olarak görev yapmak üzere Ağır Ceza Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Bölge İdare Mahkemesi Başkanlıklarında 56 bilgi işlem şefliği ve 66 bilgi işlem bürosu kuruldu. Bu birimlerde 679 teknik personel ile 341

uzman kullanıcı saha destek elemanı olarak fiilen görev yapıyor. 134 Ağır Ceza Merkezinde en az bir Cumhuriyet Savcısı ile 25 Bölge İdare Mahkemesinde en az bir hâkim taşra bilgi işlem birimlerine nezaret etmek üzere görevlendirilmiş bulunuyor.

-Bakanlığın BİM'i olarak hangi projeleri yürütüyor, bakanlığın yürütmekle yükümlü olduğu çalışmalara nasıl bir katkı veriyorsunuz?

Başkanlığımız temel ve çerçeve proje olarak UYAP bilişim sistemini ve bu çerçeve altında pek çok alt sistem ve projeyi yürütüyor. Bu kapsamda savcılık, hukuk mahkemeleri, ceza mahkemeleri, icra ve iflas daireleri, ceza ve tevkif evleri, adli tıp, idare mahkemeleri, idari kaynaklar, personel işlemleri; finans ve bütçe işlemleri ana modüller olup, bu ana modüller adı altında yüzlerce alt modül bulunuyor. Bu ana modüller ve alt modüllerde geliştirilen uygulamaların ayrı projeler olarak değerlendirilmesi mümkün olduğu halde biz tüm bu projeleri UYAP bilişim sistemi bünyesinde yürütüyoruz. Örneğin savcılık, ceza, hukuk ve icra modülleri ile POLNET arasında yapılan entegrasyon ile gerçekleştirilen online araç takyidat projesi kapsamında elektronik ortamda takyidat konulan araç sayısı 2 milyonu geçti. Bakanlık birimlerinin günlük rutin faaliyetleri UYAP bilişim sistemi dâhilinde yapılıyor. Bu kapsamda kullanıcıların karşılaştıkları her türlü yazılımsal ve donanımsal sorunları saha destek elemanlarımız tarafından karşılanıyor. Bunun haricinde Bakanlık merkez ve taşra birimlerinin ihtiyaç duydukları her türlü yeni yazılımların analiz, kodlama, eğitim ve uygulama işlemleri de Başkanlığımızca gerçekleştiriliyor. UYAP bünyesinde yer alan birimlerin ihtiyaç

duydukları veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca ihtiyaç duyulan bilgilerin yazışma yapılmaksızın alınabilmesini sağlamak için ilgili kurumlarla görüşmeler yapmak ve gerekli yazılımları hazırlamak, idamesini sağlamak görevi Başkanlığımıza ait. Ayrıca Adalet Bakanlığı Türkçe ve İngilizce İnternet, portal ve intranet sitelerinin tasarım, kodlama, güncelleme ve idamesi ile bağlı merkez ve taşra birimlerine bu konuda ihtiyaç duydukları eğitim ve teknik desteğin verilmesi de Başkanlığımızca yapılıyor.

-UYAP ne zaman başlatıldı, hangi aşamalardan geçti, ne zaman aktif olarak hizmete girdi? Projenin hedefi nedir? Proje kapsamında ne gibi çalışmalar yürütüldü? Sistemin çalışma model ve biçimi, kapsamı ve verilen hizmetleri kısaca anlatabilir misiniz?

UYAP Bilişim Sistemi, 2000'de iki aşamalı olarak başlatıldı. 2001'de Adalet Bakanlığı merkez birimlerinin otomasyonunu sağlayan UYAP I projesi tamamlandı. 2005'te adli ve idari yargı birimleri, adli tıplar, ceza ve tevkif evlerinin otomasyonunu kapsayan UYAP II tamamlanarak faaliyete geçirildi. Yargıtay da UYAP yazılımlarını kendisine uyarlayarak sistem içerisinde yer aldı. Bugün itibarıyla UYAP ülkemizde yargı birimlerinin yaklaşık yüzde 100'ünde işletimde olup, her türlü yargısal ve idari faaliyetler bu sistemle elektronik ortamda yürütülüyor. UYAP ile merkezi bir bilgi sistemi kuruldu ve bu sistemde yargı ve yargı destek birimleri arasında fonksiyonel tam entegrasyon sağlandı.

Elektronik imza (e-imza) altyapısına uygun olarak geliştirilen UYAP'ta bu yapının sonucu olarak yargı ve idari birimlerin tüm bilgi ve belgeleri, doğru ve tutarlı, değişmez ve güvenli bir şekilde merkezi bir yerde güvenli elektronik

ortamda saklanırken yetkisiz erişimlere izin verilmiyor.

UYAP'ın tam entegrasyonu ve merkezi elektronik ortamda tutulan arşivi sayesinde, doğru ve tutarlı bilgi, mevzuatın tanıdığı yetkiler çerçevesinde başta hâkim ve savcılar ile yargı personeli olmak üzere tüm kullanıcıların paylaşımına sunuluyor. Kullanıcılar bu bilgilere ihtiyaç duyduklarında, hızlı ve kolayca ulaşabiliyor, keza, yargı birimleri de aralarında her türlü bilgi ve belge alış verişini elektronik ortamda ve anlık denebilecek kısa sürelerde gerçekleştirebiliyorlar. Bilgi ve belgeler merkezi sistemde tutulduğundan ve ihtiyacı olan her birimin kullanımına açıldığından sisteme mükerrer veri girişi de engelleniyor. Öte yandan UYAP kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bilgi sistemleriyle entegrasyon çalışmaları yapıldı ve yapılmaya devam ediyor. Bu çerçevede entegrasyon sağlanan Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü-Adli Sicil Bilgi Sistemi'nden sabıka kayıtları, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü-MERNİS'ten nüfus kayıtları ve Adres Kayıt Sistemi'nden adres kayıtları, Emniyet Genel Müdürlüğü-POLNET'ten ehliyet kayıtları, Merkez Bankası'ndan döviz kurları, sistem üzerinden otomatik olarak alınabiliyor. Yargı birimlerince araçların trafik sicil kayıtlarına "Hak Mahrumiyeti" ekleme ve kaldırma işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi ve araç hak mahrumiyeti ve sakınca bilgilerinin elektronik ortamda paylaşılması için Emniyet Genel Müdürlüğü-Araç Kayıt Sistemi ile entegrasyona ilişkin protokol, 21 Ocak 2009'da imzalanarak yürürlüğe girdi.

UYAP ile İçişleri Bakanlığı-KİHBİ sistemi arasında sağlanan entegrasyon sonucu, kolluk kuvvetleri tarafından UYAP üzerinden aranan (hakkında yakalama emri ya da tutuklama kararı

bulunan) kişilerin sorgusu yapılabiliyor. PTT ile sağlanan entegrasyon sonucu tebligatların akıbetleri, hangi postacıda olduğuna varıncaya kadar UYAP sistemi üzerinden takip edilebiliyor. UYAP ile Yargıtay Bilgi Sistemi arasında gerçekleştirilen entegrasyon ile temyiz edilen dosyaların sistem üzerinden Yargıtay'a gönderilmesi ve geri dönüşü sağlanıyor. Yargıtay'ın UYAP Sistem Merkezi'ni, Yüksek Seçim Kurulu'nun (SEÇSİS) ise UYAP bilişim ağı altyapısını kullanabilmesi sağlandı.

UYAP uygulamaları içerisinde yargının hızlanması için mahkemelerde ve Cumhuriyet savcılıklarında iş yoğunluğu, yasa değişikliği ve benzeri hususlardan kaynaklanan maddi hata ve usul hatalarının asgari seviyeye indirilebilmesi için tüm süreçlerde öneri ve uyarılarda bulunacak "Karar Destek (Uyarı) Sistemi" geliştirildi. Sistemde 1.300 civarında uyarı (duruşmanın gizli yapılması gerektiği, sanığın öldüğü, sanık hakkında başka yerde aynı suçtan dosyanın varlığı gibi) bulunurken bunların artırılması ya da azaltılması mümkün. Söz konusu uyarılar, yargı bağımsızlığı ilkesi nedeniyle hâkim ve Cumhuriyet savcıları için bağlayıcı değil. Bir başka deyişle hâkim ve Cumhuriyet savcısı uyarıyı dikkate alıp almamakta serbest.

Yine UYAP kapsamında e-imza altyapısına uygun olarak çalışan, fonksiyonel kapsamdaki uygulamalara girdi olarak gelen veya bu uygulamalar dâhilinde üretilen tüm evrakların elektronik ortamda yönetimini, onay işlemlerinin gerçekleştirilmesini, arşivlenmesini sağlayan "Doküman Yönetim Sistemi (DYS)" geliştirildi. Ve, UYAP kapsamında bulunan "Avukat Bilgi Sistemi(Avukat Portalı)"(http://avukat.uyap.gov.tr/portal_giris.html) ve "Vatandaş Bilgi Sistemi (Vatandaş Portalı)" (http://vatandas.uyap.gov.tr/portal_giris.html) aracılığıyla avukatlar ve

vatandaşlara da İnternet üzerinden on-line yargı hizmeti sunuluyor. Avukatlar, İnternet'ten yetkileri dâhilinde sistemdeki vekâleti bulunan dava dosyalarını (vekâleti bulunmayan dava dosyalarını da ilgili hâkiminden onay alarak) inceleyebiliyor, bu dosyalardan suret alabiliyor; e e-imza ile sistemdeki dava dosyalarına evrak katabiliyor, yeni dava dosyası açabiliyor ve on-line harç ödeyebiliyor.

Vatandaşlar ise İnternet aracılığıyla T.C. kimlik numaralarını kullanarak UYAP kapsamında adli ve idari yargı birimlerinde görülmekte olan dava dosyalarının belli başlı safahat bilgilerini (dava konusunu, değerini, taraflarını, duruşma günlerini, dosyanın hangi aşamada olduğunu, karar verilip verilmediğini, Yargıtay'dan dönüp dönmediğini gibi) görebiliyorlar. Ancak bu sistemde bilgi güvenliği bakımından vatandaşlara dosyadaki hiçbir belge açılmıyor. İşte bu nedenle, vatandaşların avukatlarda olduğu gibi İnternet'ten e-imza ya da mobil imza ile UYAP Vatandaş Portalı'na bağlanarak yeni dava dosyası açabilmeleri, harç ödeyebilmeleri, yetkileri dâhilinde sistemdeki dava dosyalarını ayrıntılarıyla inceleyebilmeleri, dava dosyalarına evrak katabilmeleri ve bu dosyalardan suret alabilmeleri için 2009 yılı Ocak ayında UYAP Vatandaş Portalı'na e-imza ile erişim çalışmaları tamamlanarak vatandaşların kullanımına açıldı, ayrıca e-Devlet kapısı ile de entegrasyonu sağlandı.

UYAP SMS Bilgi Sistemi (<http://www.sms.uyap.gov.tr/>) ile de dava dosyaları ve icra takibi bilgileri de dâhil olmak üzere sistemde yapılan işlemler ile ilgili uyarı, veri ve duyurular, kısa mesaj (SMS) aracılığı ile kullanıcılara sunulabiliyor. Ayrıca soruşturma ve dava dosyalarındaki taraflara yargı birimlerine gelmeleri için tebligat gerektiren durumlarda UYAP SMS Bilgi Sistemi kullanılarak UYAP ekranlarından SMS gönderilebiliyor. Söz konusu SMS'e rağmen avukat ya da vatandaş mahkemeye gelmezse bilinen usulde tebligat

çıkarılıyor. Ancak uygulamada vatandaşların yüzde 80'i aşan oranda bu SMS'lere uyarak mahkemeye geldikleri görüldü. Bu çerçevede vatandaşların SMS'lere uyarak mahkemeye gelmeleri sayesinde tebligat ücretlerinden önemli oranda tasarruf sağlandığını ve yargı sürecinin de hızlandığını söylemek mümkün.

Sistemden faydalanmak için vatandaşlarımızın, TÜRKCELL AVEA veya VODAFONE'dan kendi adlarına kayıtlı telefonlarından "TCKİMLİKNO ABONE" yazıp 4060'a mesaj göndermeleri gerekiyor. Her bir mesaj ilgisinin kendisi ile ilgili bilgi almak için adliye gitmesi için harcayacağı emek, zaman ve paradan tasarruf anlamına geliyor.

UYAP SMS Bilgi Sistemi; mahkemeler, Cumhuriyet savcılıkları ve icra daireleri vb. adli birimlerce gerçekleştirilen ve taraflara iletilmesi gereken bilgi, veri ve duyuruların,

GSM operatörleri aracılığıyla avukat ve ilgili kişilere SMS yolu ile sunulmasını sağlıyor. Bu sistem sayesinde, adli makamlardaki yetkililer, UYAP portalları üzerinden işlemlerini onayladıkları anda otomatik olarak ilgili kişilere SMS gönderiliyor.

Proje çerçevesinde geliştirilen "Bilgi Bankası" ve kişisel bilgisayarlara kurulabilecek "UYAP Mevzuat Programı" sayesinde tüm mevzuat ve içtihatlar en güncel haliyle hâkim ve savcılarımız ile diğer yargı personelimize ve hatta vatandaşlarımıza bilgi olarak sunuluyor. (<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/>). UYAP ile hâkim ve savcılar ile tüm yargı personeline birer adet "@adalet.gov.tr" uzantılı e-posta adresi tahsis edildi. Bunun yanında hâkim ve savcılar ile yargı personelinin hukuksal, mesleki, kültürel vb. konularda bilgi alış-verişinde bulunabilmeleri

amacıyla oluşturulan "Serbest Kürsü (Sanal Tartışma)" iletişim platformu (<http://tartisma.adalet.gov.tr/>) hizmete sunuldu. Kullanıcılara 7/24 İnternet erişim imkânı da veriliyor.

- UYAP'ta kullanılan donanım ve yazılım hakkında bilgi verir misiniz?

UYAP'ta kullanılan donanımlar: UYAP kapsamında 33.819 masaüstü ve 11.904 dizüstü bilgisayar, 18.556 lazer yazıcı, 2.800 laptop yazıcı, 6140 kesintisiz güç kaynağı, 90 merkezi kesintisiz güç kaynağı, 5.600 tarayıcı alındı; 49.800 bilgisayar data hattı, 96.556 bilgisayar elektrik hattı çekildi.

UYAP'ta kullanılan yazılım yapısı: UYAP'taki veritabanına yazma okuma işlemlerinden tutunda kullanıcı arayüzlerinde kullanılan bir gride, menülere kadar hepsi framework denilen katmanlı yapıda tanımlandı. Yazılımcılar burada tanımlı sınıfları kullanarak uygulamaları oluşturuyor. Bu nedenle UYAP için yazılan tüm modülleri, bir bütün halinde çalışır ve benzer bir görünüme sahip. Görsel kısım Java Aplet server tarafı da J2ee dir. Oracle veri tabanı kullanılıyor. Kullanıcılar kendisiyle alakalı uygulamalarına, e-postalarına v.b. yetkileri doğrultusunda ulaştığı ortak arayüz, Portaldır. Sesli görüntülü kayıt ve video konferans sistemi: Bu proje kapsamında; 133 Ağır Ceza Merkezinde 225 mahkemenin duruşma salonunda ve Sincan Cezaevi Kampüsü'nde gerçekleşen duruşmaların sesli ve görüntülü olarak kayıt altına alınması ve mahkemeler ve cezaevleri arasında eş zamanlı iletişim ile canlı görüşme imkânının sağlanması amacıyla teknik altyapı kuruldu.

UYAP'ın uygulamaya girmesiyle birlikte bakanlığın hangi hizmetlerinde ne gibi avantajlar (zaman, maliyet ve iş gücü açısından) sağlandı?

- Projenin bundan sonraki hedefi nedir?

UYAP'ın bundan sonraki en önemli ve ana hedefi yurt dışına açılım olarak özetlenebilir. Nitekim UYAP şu anda yurt dışına ihraç edilme aşamasına gelmiştir. Adalet Bakanlığı çok kısa bir sürede yargıda bilişimden faydalanma konusunda   a da  devletler seviyesini yakalamaktan   te onları a mı  bulunmaktadır. Avrupa Birliği hukuk sistemlerinde elektronik adalet uygulamaları konusunda yapılan mukayeseli araştırmalar sonucunda, UYAP ile ülkemizin, yargıda bilişim teknolojilerinin kullanımı alanında   a da  devletlerden eksiğinin değil fazlasının olduğu anlaşılmıştır (<http://www.uyap.gov.tr/edergi/sayi1/e-dergi/d2.htm>). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Bilgi    lem Dairesi Başkanı John Hunter'ın da dediği gibi; "UYAP   lke çapında kullanılan adalet sistemleri içinde dünyada en geli mi lerden birisi olmak özelliğindedir ve diğer ülkelerin mahkemeleri için iyi bir uygulama   rne i niteliği taşımaktadır"(JohnHunter, report, <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2008/kasim08/uzman.htm>).

UYAP ile e-devletten mobil devlete (m-devlet) geçilmesi için adımlar atıldı. Bundan sonra da

UYAP mobil uygulama çalışmalarına devam edilecek. Biz   lkemizin bu konudaki gelişmeleri doğrultusunda her türlü yeniliğe hazır olacağız. UYAP'ın en önemli hedeflerinden birisi de halen kamu kurum ve kuruluşlarıyla devam eden entegrasyonların artırılarak yargının hızına hız katmak olacak.

Ba kanlı ınızın uluslar arası kurumlarla iletişimi/ortak yürüttüğü projeler var mı?

Ulu   nder Atatürk'ün   a da  medeniyetler seviyesine çıkma ideali ve bu yöndeki direktiflerini yerine getirme yolunda UYAP önemli bir rol oynayarak ülkemizi diğer devletlere örnek bir konuma getirdi. Zira pek çok   lke UYAP sistemini kendi ülkelerine transfer edebilmek için birlikte çalışma talebinde bulunuyor. Bunlara; Suriye, İran, Azerbaycan, Kosova, Makedonya, Polonya, Gürcistan   rnek gösterilebilir. Ayrıca Bosna Hersek Cumhuriyeti yargı sistemine UYAP'nin bazı modülleri ihraç edildi ve bu   lkeyargı bilişim uzmanlarına eğitim verilerek Bosna yargısına destekte bulundu. Yine Almanya ve İngiltere gibi gelişmiş ülkeler de UYAP kapsamında ülkemizle işbirliğinde bulunma yönünde   a rı yapıyorlar.

Türk yargısı bilişimden faydalanma anlamında diğer ülkelere destek verebilecek aşamaya geldi. Başkanlığımız bu bağlamda UYAP'ın yurtdışına tanıtımı ve istekli ülkelere transferi konusunda şimdiye kadar pek çok faaliyette bulundu. Hangi ülkelerle ne tür faaliyetlerde bulunduğuna dair bilgiye <http://www.bidb.adalet.gov.tr/duyuru/world.html> internet adresinden erişilebilir.

Son olarak Avrupa Birliği destekli Bilgi ve   leti im Teknolojileri Politika Destek Programı (ICT PSP) kapsamında 16 Avrupa ülkesinin yargı bilişim sistemlerinin entegrasyonu projesine Başkanlığımız da dâhil oldu. Bu proje genel olarak ulusal yargı sistemleri arasında karşılıklı işlem yapabilmeyi, yargısal doküman, karar ve bilgilerin değiş tokuşunu amaçlıyor. Bunun yanında   ye ülkelerin aktiviteleri arasında yatay olarak karşılıklı işlem yapabilmeyi sağlama, yargı i in güvenli bir network kurma, e-k kimlik yönetimi sağlamayı (  rne in avukat, mahkeme, hâkimler i in) hedefleniyor. Projeyle yargısal süreçleri basitleştireceği gibi yargılama masraf ve süreleri de vatandaşlar ve yargı lehine kısıtılacak.

UYAP; yargı sistemine adalet, hız, doğruluk, tutarlılık, şeffaflık, etkinlik ve verimlilik getiren; zaman, maliyet ve işgücünden tasarruf sağlayan, usulsüzlük ve yolsuzlukları önleyen avantajlar getirdi. Bunları ana başlıklarla açıklamak gerekirse şöyle sıralayabiliriz:

- *Yargıda etkinlik ve verimlilik sağlandı.
- *Yargıda doğruluk ve tutarlılık gerçekleştirildi.
- *Yargı, hız kazandı.
- *Yargıda   effaflık sağlanarak yolsuzluk ve usulsüzlüklerin önüne geçildi
- *Avukatların tüm işlemlerine hız ve kolaylık getirildi.
- *Vatandaşların evlerine kadar hizmet götürülüyor.
- *UYAP SMS Bilgi Sistemi ile yargıdaki işlemlere yeni bir soluk ve vizyon getirildi.
- *Yargıda maliyetten, emekten ve zamandan büyük oranda tasarruf sağlandı.

Bakanlığın çalışmalarında teknolojiyen yararlanması ne gibi değişiklikler/kolaylıklar getirdi?

a. Yargı birimleri arasında yazışmaların, talimat, dosya gönderme veya alma ve adli tıp raporu işlemlerinin UYAP sistemi üzerinden yapılmasıyla emek, kırtasiye ve posta masraflarından tasarruf sağlanırken bunların postada ya da bilgi ve belge alış verişinde bulunan birimlerde kaybolması gibi istenmeyen sonuçlar ortadan kaldırıldı. Hâkim, savcı ve personelin fiziki yazışma için harcayacakları emeği başka işlerde kullanabilmeleri ve postada geçecek süreden tasarruf sağlanmasıyla yargıya hız kazandırıldı.

b. UYAP iç ve dış birimlerle entegrasyonu sağlayarak, idarî ve yargısal süreçte mükerrer yapılan işlemlerle gereksiz uygulamaları, ara süreçleri ortadan kaldırdı, hız ve kolaylıklar getirdi. İş yoğunluğu azaltıldı, personel açığından kaynaklanan sıkıntılar en aza indirildi, posta ve kırtasiye gibi masraflardan tasarruf sağlandı.

c. UYAP'tan önce kısıtlı parametrelere göre alınan rapor ve istatistik verilerin toplanması, tüm yargı birimleriyle yapılan ve aylarca süren yazışmalarla mümkünken (üstelik bunlarda tutarlılık ve doğruluk sağlamak çok zor iken) UYAP'ta çok değişik parametrelere göre doğru ve tutarlı bilgilere dayalı rapor ve istatistik verileri çok kısa denebilecek sürelerde alınabiliyor. Bu rapor ve istatistiklerin yorumlanması ile sorunların daha doğru tespiti ve isabetli kararlar verilebilmesi mümkün.

d. UYAP'ın Doküman Yönetim Sistemi (DYS) ile elektronik ortamda yazışma ve gelen-giden evrak ve iş akışlarının takibi kolayca yapılabildiğinden ve evrak versiyonları saklanabildiğinden bir evrak üzerinde kimin, ne zaman ve ne yaptığı, bu işlemi ne kadar sürede yaptığı, bu süre zarfında ilgilinin üzerindeki iş yükünün ne olduğu gibi hususlar ve varsa

ihmaller kolaylıkla tespit edilebiliyor. Böylece etkin bir yönetim ve denetim sağlanıyor. Elektronik ortamda saklanan evraklar, kolayca bulunabiliyor ve mevzuatın tanıdığı yetki çerçevesinde kolayca erişilebiliyor.

e. Sistemde gerçekleştirilen iş akışı, belge ve formlar açısından ülke genelini kapsayan standart ve tutarlılık sağlanıyor ve sistemde bulunan önceden hazırlanmış şablonlarla işlem süreleri kısaltılıyor. UYAP veri tabanı ile entegre bir şekilde çalışan UYAP Editör sayesinde soruşturma ve davalarda müzekkere, tensip ve duruşma zaptı, karar, tebligat ve benzeri belgeler, sistemde bulunan ve önceden hazırlanan standart şablonlar, yine sistemde bulunan gerekli bilgilerin otomatik getirilmesi nedeniyle kolayca, standart ve hızlı bir şekilde hazırlanabiliyor.

f. UYAP Bilgi Bankası ve UYAP Mevzuat Programı sayesinde hâkim ve savcılarımız ile diğer yargı personelimiz tüm mevzuata, içtihatlarla ve kendilerine sık sık lazım olan diğer bilgilere en güncel haliyle mekândan ve zamandan bağımsız olarak istedikleri anda ulaşabiliyorlar. Böylece hâkim ve savcılar ile personel, güncel mevzuata ve içtihatlarla erişmedeki sıkıntı ve külfetlerden kurtarılıyor ve bu bilgilere ulaşmak için harcanan emek ve masraftan tasarruf sağlanıyor. Ayrıca güncel mevzuata ve içtihatlarla ulaşamama nedeniyle kararların bozulmasının önüne geçiliyor.

g. UYAP'ta hâkim ve savcılarımız ile adliyelerdeki tüm kadroların süratli ve sağlıklı bir biçimde takibi yapılarak personel hareketleri izlenebiliyor, izin, rapor, yetki ve disiplin gibi özlük işlemleri pratik ve etkin bir şekilde elektronik ortamda yapılabiliyor.

h. Bakanlığımız merkez teşkilâtı ile taşra arasındaki her türlü yazışma (personel yapılması gereken tebligatlar, özlük haklarına ilişkin bildirimler, duyurular, genelgeler, mütalaalar, ayrılış ve başlayış yazıları, komisyonlar ve başsavcılıklar arasındaki tüm

yazışmalar, vb.) elektronik ortamda UYAP programları ile gerçekleştiriliyor.

i. Sistemde teftiş ve denetim etkin bir şekilde yapılıyor. Adliyelerin yapılan teftiş işlemleri esnasında, UYAP ortamındaki elektronik verilerin kullanılması ve istenen tüm rapor ve sorgulamaların çok kısa sürelerde gerçekleşmesiyle adalet müfettişlerinin çalışma zamanlarında büyük tasarruf, daha doğru ve tutarlı bilgilere ulaşma ve böylece denetimlerinde etkinlik sağlandı. Ayrıca merkezden taşradaki bir adliyenin denetlenebilmesi mümkün hale geldi. Bu şekilde denetimde zaman ve mekân sınırları kaldırılarak istenilen yerin istenilen zamanda kolayca denetlenebilmesi ile etkin bir denetim mekanizması kuruldu. Dolayısıyla yolsuzluk ve usulsüzlüklerin tespiti kolaylaştı, bu durumu bilenler için caydırıcı bir mekanizma oldu.

j. UYAP'ta hâkim ve savcılarımız ile diğer yargı personelimize elektronik posta (e-mail), serbest kürsü (sanal tartışma) ve İnternet kullanımı imkânları getirilerek hızlı bir iletişim sağlandı, bu suretle sorunların yargı camiası içerisinde tartışılması, bilgi, tecrübe ve fikir paylaşımları ile kısa sürede çözümler bulunması mümkün hale geldi.

k. Projede yargı birimlerinin karar vermesini destekleyecek altsistemler düzeyinde sorgulamalar yapabilecekleri ve karar alımına yönelik bilgiler sunabilen, metin biçimindeki dokümanlar içinden tam metin arama (full text search) yetenekleri bulunuyor. Bu özellik bilgi ve belgelere kolay erişimi sağlıyor.

l. UYAP'ta sağlanan rapor alma ve sorgulama imkânları ile aranan bilgi ya da dosya elektronik doküman arşivinden kolaylıkla bulunabilmektedir.

BİM'lerin e-Dönüşüm Türkiye Projesi'ndeki rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin hedefi, 27

Şubat 2003 tarihli 2003/12 sayılı genelgede ortaya konuldu. Bu hedefleri gerçekleştirmek üzere, söz konusu projenin koordinasyonu, izlenmesi, değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi ile ilgili olarak Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı görevlendirildi. İlgili genelge uyarınca tüm kamu kurum ve kuruluşları, bu görevin ifasında DPT ile yakın işbirliği halinde çalışacak ve Müsteşarlık tarafından talep edilecek her türlü bilgi ve belgeleri gecikmeksizin iletecekler. Her ne kadar burada ana sorumluluk ve koordinasyon DPT'ye verilmiş gözükse de tüm kamu kurum ve kuruluşları nezdinde kurulan BİM'lerin kendi bünyeleri ve iç işleyişlerinde ortaya konan bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde kurumsal rol ve sorumluluğa sahip oldukları çok açık. Projede öngörülen hedeflerin yerine getirilmesi yanında kamuda mükerrer yatırımların ve kaynak israfının önlenmesi için BİM ler,

kendi aralarında da işbirliği ve koordinasyon içerisinde bulunmalı. Yani her kamu kurum ve kuruluşu e-dönüşüm Türkiye Projesi kapsamında kendi bünyesinde geliştirdiği elektronik hizmetleri ve her türlü faaliyet ve ürünü diğerleri ile paylaşmalı, birbirinden haberdar olmalı. Diğer bir deyişle e-dönüşüm Türkiye sürecinde tüm kamu birimleri, hedefe aynı kararlılık ve seviyede birbiri ile entegre vaziyette yürümelidir.

Bu anlamda Bakanlığımız kendi geliştirdiği Doküman Yönetim Sistemi ve UYAP kelime işlemcisini dileyen kamu kurumlarına lisans bedeli istemeksizin veriyor. Gümrük Müsteşarlığı, SGK gibi kurumlarda bu çalışmalar başladı. Bu paylaşım kamuda hedeflenen elektronik bilgi ve belge akışının benzer ve ortak bir platform üzerinden gerçekleştirilmesine de fayda sağlayacak.

-Bilişim sektörüne vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

21. yüzyılın devletleri, hızla artan kamusal talepleri karşılamak, hızlı, verimli ve güvenilir şekilde çalışabilmek için, bilgi ve haberleşme teknolojileri ile tam entegre bir yapı içinde, dinamik bilgi tabanlı çözümlerden azami oranda faydalanmak zorunda. Günümüzde vatandaşa sunulan hizmetin hızı, güvenilirliği ve performansı da, bilişim teknolojilerinin ne kadar efektif kullanıldığı ile orantılı hale geldi. Bilişim çağında bilişim göstergeleri artık ülkelerin gelişme seviyesini gösteriyor. Ülkemizin bilişim alanında geldiği nokta küçümsenemez ise de daha alınacak çok yolumuz var.

Tüm bilişim sektöründeki çalışanların, insanlarımıza ve değerlerimize güvenerek, kurucumuz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyet seviyesine çıkmak için ellerinde geleni yapmaları gerekiyor. Ülkemizin bilişim alanındaki ürünler konusunda dışa bağımlılıktan kurtulmalı. Artık kendi

fabrikalarımızın kendi ürünlerimizi üretme ve ihraç etmelerinin zamanı geldi.

2004, 2005, 2008 ve 2009 yıllarında Türk yargısında gerçekleştirdiği önemli gelişmelerden ötürü e-tr ödülleriyle layık görülen UYAP, 2008 yılında ise Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen Kristal Terazi yarışmasında özel ödüle layık görüldü. 2009'da Washington'da yapılan ve dünya çapında üstün başarıya ulaşmış yenilikçi bilişim projelerinin ödüllendirildiği Bilgisayar Dünyası Onur Programı'nda (The Computerworld Honors Program) "Seçkin (Laureate)" onuruna layık görülerek altın madalya alan UYAP, e-devlet alanında dünya çapında başarılı projeler arasında finale kalan en iyi beş proje içerisinde tek e-Adalet projesi olma başarısını gösterdi. İsveç'in Malmö şehrinde gerçekleştirilen Avrupa e-Devlet Bakanlar Konferansı kapsamında düzenlenen Avrupa e-Devlet Ödüllerinde UYAP SMS Bilgi Sistemi Halk ödülü kategorisinde birinciliği kazandı. (<http://www.uyap.gov.tr/>)

UYAP'ın başarı faktörleri arasında en önemlisinin takım çalışması ve bu takımda yer alan insanların her türlü zorluğa göğüs gererek ülkeye bir şeyler kazandırma heyecanının olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle; eğer bir bilişim projesinde tüm zorluklara göğüs gererek kararlı bir duruş sergilenirse, proje faydalanıcılarına yapılmak istenilen işin onların yararına olduğu samimiyet ve inançla anlatılabilirse, proje yönetiminde yazılım geliştirmecilerden son kullanıcılara projede yer alan tüm şahıslar arasında takım ruhu sağlanabilirse; yazılımsal ve donanımsal tercihlerde teknik personel ve idareciler arasındaki uyum ile doğru kararlar alınabilirse; projenin her aşamasında tüm paydaşların fikirlerine önem verilirse ve en önemlisi proje ekibinde proje sürecinde heyecan ve motivasyonun devamı temin edilebilirse başarılı olmamak gibi bir ihtimal düşünülemez.

Avrupa bize yetmez!

3G'de Avrupa'yı geride bıraktık.

Neden 4G kurup Amerika'yı geride bırakmayalım?

Günümüzde mobil internet hızlı bir şekilde yaygınlaşıyor. Özellikle 3G teknolojisi mobil internetin önünü açtı. Ülkemize 3G oldukça geç geldi. Uzun süre 3G'nin gelmesini bekledik. Görünen o ki beklediğimize değmiş. 3G ülkemizde çoğu Avrupa ülkesinden daha hızlı çalışıyor. Özellikle Turkcell 3G konusunda çok başarılı. Bu sene Türkiye'deki yaz tatilimde 3G hızlarını detaylıca test imkanı buldum. Sonuçlar beni gerçekten çok şaşırttı.

Yurtdışında hızlar felaket

Hollanda'da 3G bağlantıda en fazla 100-150Kb hızlarına ulaşırken, Turkcell ile çok rahat 2Mbit hızlarını gördüm. Bu veriler Turkcell'in reklamlarını doğrular nitelikte.

Ülkemizde operatörler 3G konusunda yurtdışı rakiplerine göre avantajlı bir şekilde işe başladılar. Bunun en büyük nedeni ellerinde çok uzun bir zaman olmasıydı. Lisanslar beklenirken operatörler boş durmadılar ve 3G konusunda teknik altyapılarını hazırladılar. Her şeyden önemlisi de yurtdışındaki diğer operatörlerin uygulamalarını izlediler.

Avrupa'da 3G hızlarının düşük olmasının nedenlerinden biri çoğu operatörün bu hizmeti limitsiz olarak vermesi. Data kotası bulunmadığı için 3G ağlarında büyük bir yoğunluk oluyor. Türkiye'de ise uygulama kotaya bağlı. Bu ilk başta can sıkıcı olarak gözükse de, kullanımda avantajlarını ortaya koyuyor. Hızlı bir bağlantı kotasız yavaş bir bağlantıdan bin kat daha iyi. Sonuçta limitsiz kotanız olup 100Kb'a mahkum kalınca bu limitsiz kota bir anlam ifade etmiyor. Bu yüzden kota yaklaşımı konusunda operatörleri kutlamak lazım.

Kota dışında, operatörlerin yurtdışı internet bağlantılarını da geniş tuttuklarını unutmamak lazım. Bu sayede kullanıcılar istenilen hızlara ulaşabiliyorlar.

3G'de hız ve altyapı iyi ama servisler konusunda Avrupa'nın hala çok gerisindeyiz. Türkiye'de operatörler özellikle 3G üzerinden internet

Eylem Cülcüoğlu
eylemc@gmail.com

erişimine odaklanmış durumda. Bunu tüm reklamlarda da görüyoruz. Oysa 3G sadece internet demek değil. 3G üzerinden çok fazla hizmet verilebilir. Görüntülü chat odalarından tutun da on-demand-video'ya kadar bir çok servis seçeneği var. Operatörler 3G üzerinden televizyon hizmeti verseler de henüz servis konusunda çok fazla bir çeşitlilik yok.

Biz Avrupa'da 3G ile yatıp 3G ile kalkarken Amerika mobil internet konusunda daha hızlı hareket ediyor. Ülkede şu an 4G devreye girdi ve Verizon başta olmak üzere operatörler 4G hizmetine başladı. Wimax altyapısını kullanan 4G, 3G'den çok daha yüksek hızlar sunuyor. Fiber ile yarışan bu hızlar 4G'yi daha da cazip hale getiriyor. 4G'nin geniş bant internete rakip olacağı tahmin ediliyor.

Zaman 4G zamanı

Ülkemizde ise henüz 4G konusunda somut bir çalışma bulunmuyor. Belki de bunu en büyük nedenlerinden birisi 3G'ye daha yeni geçmiş olmamız. Yalnız 3G gecikti diye 4G'de de geç kalmak zorunda değiliz!

Türkiye'de özel sektör her zaman devletin çok önünde hareket ediyor. Devlet bürokrasisi yüzünden geç gelen 3G'de, operatörler devletin aksine çok güzel bir sınav verdiler. Operatörlere lisanslar kolay ve hızlı bir şekilde sunulursa diğer yeni teknolojiler de başarılı bir şekilde hayata geçecektir. 3G'de yaşanan başarı 4G'de neden yakalanmasın? Avrupa'daki operatörleri geride bırakan Türkiye'nin yeni rakibi neden ABD olmasın?

“Cehennem”e hazır mısınız?

Arzu Kılıç
arzu.kilic@tbd.org.tr

Araf ve Cennet filmlerinin yönetmeni Biray Dalkıran’dan yeni bir film: “Cehennem”

Yönetmen Biray Dalkıran ile 1 Ekim’de vizyona girecek yeni filmi “Cehennem” hakkında bir söyleşi gerçekleştirdik. Yeni filmi hakkında ser verip sır vermeyen Dalkıran, “Cehennem”in konusu, üç boyutlu film (3Dimension-3D) çekmenin zorlukları ve projeleri hakkında bilgi verdi.

Biray Dalkıran, 1976’da İstanbul’da doğdu. Lisans ve Yüksek lisans eğitimini Beykent Üniversitesi Sinema T.V. Bölümü’nde tamamladı. Şu anda Marmara Üniversitesi Radyo T.V. Bölümü’nde Doktora eğitimine devam ediyor. Öğrencilik dönemlerinde yaptığı kısa filmlerle Altın Portakal (Mansiyon), San-Fransisco, Ziff 2001, Afo, Avşa, Ankara,vb... film festivalleri gibi birçok festivallere katıldı ve ödüllerle döndü.

Dalkıran, iki adet uzun metrajlı sinema filminin yönetmen ve yapımcılığını yaptı. Bunlardan ilki olan “Araf”, korku türünde olup Türkiye’de hatırı sayılır bir gişe başarısı kazandı. Aynı film Amerikan şirketi “Path Finder Pictures” tarafından Amerika’ya ve dünyaya “The Abortion” (Kürtaj) adı altında dağıtıldı. Bu özelliğe sahip ilk Türk korku filmi oldu. Bunun yanı sıra Antalya Altın Portakal Film Festivali’ne kabul edilen ve yarışma kategorisinde yer alan ilk ve tek korku filmi olmasıyla akıllarda kaldı. Arkasından çektiği “Cennet”, Macaristan, Çin, Amerika, İtalya, İsrail ve yurdumuzdaki birçok festivale katıldı ve ödüller aldı. 2008 yılında aksiyon ve dram dozu çok yüksek bir dizi olan Gazi’nin 7.,8.,9.,10. ve 11. bölümlerini yönetti.

Dalkıran, 2008’de çektiği “Son Balo Vals ve Zeybek” canlandırma belgeseliyle Mustafa Kemal Atatürk’ün ölümünden önce katıldığı son baloyu beyaz perdeye taşıdı. Belgesel, dünyanın birçok ülkesinde hem festivallere katıldı hem de konu ve çekim teknikleri açısından büyük beğeni topladı. İnternet’e koyulduğu ilk gün, 200 binden fazla insanın izlediği bir belgesel oldu. Hâlâ önemli günlerde tüm kanallarda gösterilmeye ve DVD olarak dergiler tarafından verilmeye devam ediyor.

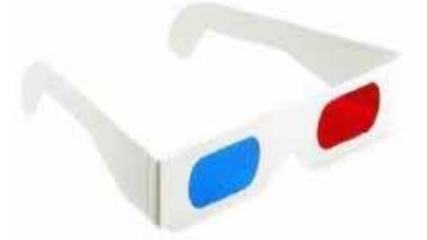
Dalkıran’ın yönetmenliğini yaptığı diğer belgeseller ise şöyle: 9. Uluslararası İzmir Kısa Film Festivali, Ulusal Belgesel Finalisti, 2008. 6. Pam Kısa Film Festivali, Yarışma Film, 2008. Ve ODTÜ Kısa Film Festival, Yarışma Film, 2008.

Reklam kökenli olan Biray Dalkıran’ın yönetmenliğini yaptığı reklam filmleri ve video kliplerinden bazıları ise şunlar: Brilliant Perde, Roman, Philip Morris (Türkü Sigarası-Kurumsal Kimlik), Petek Dinçöz (Kolay Değil), Alpay&Işın Karaca (Sessiz Kalma), Harun Kolçak (Yanımda Kal).

“3 boyut ile çekim yapmak, cehennem”

Projelerinde farklı konu ve
teknikleri kullanmaktan
çekinmeyen Dalkıran, yeni bir şey
ve yeni bir şekilde söylenmeyecekse
susmak gerektiğini düşünüyor.

Arzu Kılıç: Cehennem, Türkiye’de ilk üç boyutlu (3D) sinema filmi olma yönüyle oldukça dikkat çekiyor. Oyunculuğunu Ogün Kaptanoğlu, Tuğba Melis Türk, Serhan Süsler’in paylaştığı filmin konusu nedir?

Biray Dalkıran: Ailesi tarafından öldürülen bir çocuğun intikam almak için geri dönmesi. Sürprizler barındırdığı için fazla bilgi veremiyorum.

A.Kılıç: Cehennem filmi Türkiye’de çekilmiş en pahalı yapımlardan biri. Filmin bütçesinden, kullanılan teknolojiden, yapım ve çekim sürecinden bahseder misiniz?

B. Dalkıran: Bütçeyi tam olarak kestiremiyorum çünkü işlemler devam ettiği için hâlâ ödemeler devam ediyor. Dünyada da bizden önce sadece 9 ülke 3D film çekmişti. Biz, 10. ülke olduk. Bu yüzden bütçe ve çıkan zorlukların tahmin edilmesi zor. Çekim sürecinin zorluklarını anlatmak için kameranın ağırlığını vermem yeterli, 56 kilo. Normal film çekmek dışında bilmediğiniz bir teknolojiyle film çektiğiniz için tamamen bir “no how” la karşı karşıyasınız ve zorluklar değil de 3D ile çekim yapmak tam bir cehennem.😊

A.Kılıç: Korku türünde olan filmin afişinde “Sen sekar nedir bilir misin, insanın derisini kavurur, müdessir 27-29” yazıyor. Bunun anlamı nedir?

B.Dalkıran: Filmde anlatılıyor.

bilmiyorum. Ama kendi adıma söyleyeyim benim filmlerimin gişeleri hep olumlu olduğundan sanırım benim türümü Türk halkı seviyor. Bu da bana şeref veriyor.

A.Kılıç: Yönetmenliğini yaptınız korku filmlerinden (Araf, Cennet) bazıları çok sıra dışı ve dini temellere dayalı. Bunun özel bir nedeni var mı? Neden korku filmi?

A.Kılıç: 1 Ekim 2010'da vizyona girecek olan filmde izleyiciyi neler bekliyor ve oyuncuya vermek istediğiniz mesaj nedir?

B.Dalkıran: Mesaj vermek dışında ana düşüncesi demek daha doğru. Çünkü korku türü entertainment (eğlence) sınıfına girdiği için iyi vakit geçirmeyi vaat eden bir türdür. "Ceza sana döner" filmin en kısa özetidir.

A.Kılıç: Yönetmenliğini yaptığınız filmlerin konularını nasıl belirliyorsunuz, anladığım kadarıyla farklı çekim teknikleriniz var.

B.Dalkıran: Zaten yeni bir şey söylemeyeceksen ve yeni bir şekilde söylemeyeceksen susman gerektiğine inanan bir insanım. O yüzden farklı konular ve farklı teknikler beni, ben yapar.

A.Kılıç: Türk izleyicisinin korku filmlerine bakış açısını nasıl değerlendiriyorsunuz? Gerilimi ve korkuyu seviyor muyuz?

B.Dalkıran: Türk insanının o kadar çok derdi var ki korku filmlerini sevip sevmediklerini

B.Dalkıran: Dini temeller bence sıra dışı değildir. Hayatın kendisidir ki ben hayatın kendisini değişik bir bakış açısıyla ve teknikle anlatıyorum.

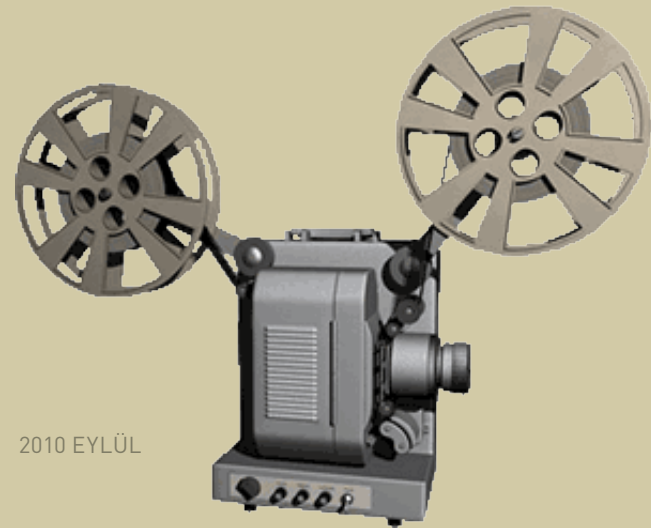
A.Kılıç: Sinema eleştirmenlerinin eserlerinize karşı tutumlarını ve izleyicilerin yorumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

B.Dalkıran: Olumlularda var olumsuzlar da. Zaten eğer bir insanı herkes severse, sorun vardır.

A.Kılıç: Son olarak, 2008'de çektiğiniz "Son Balo: Vals ve Zeybek" canlandırma belgeseliyle Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden önce katıldığı son baloyu beyaz perdeye taşıdınız. Bu çalışma sizi heyecanlandırdı mı, neler hissettiniz? Bundan sonra Atatürk konulu film/belgesel gibi çalışmalarınızın devamı gelecek mi?

B.Dalkıran: Atatürk konulu herhangi bir şey yapmak beni daima heyecanlandırır. Düşünmek bile heyecan veriyor. Ama bu konu hakkında kendimi belli bir birikime ve imkâna sahip hissedene kadar bekleme taraftarıyım. Ama bir gün yine değişik bir şekilde anlatmak isterim.

www.biraydalkıran.com
www.biray.net

sen sekar nedir bilir misin?
insanın derisini kavurur
(Midesir 27/29)

CEHENNEM

BİR BİRAY DALKIRAN FILMİ 3D

Türkiye'nin ilk 3 Boyutlu Filmi

www.cehennem3dfilm.com - www.hell3dfilm.com

YARIŞ YENİDEN BAŞLADI!

Bilişim Yıldızları 2010'da da yarışıyor!
Siz Hangi Bilişim Yıldızları'ndansınız?

23 Ağustos 2010, İstanbul – www.bilisimyildizlari.com

Geçen sene ilki gerçekleştirilen Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması, yeniden başladı. Her sene daha iyisini gerçekleştirme kararlığındaki etkinliğimiz, sizden gelen önerileri de dikkate alarak 2010 yılında kendisini daha da geliştirmiştir.

Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması, internet üzerinde dönüşüm sağlamış, iş yapısını internet ortamına taşımış farklı web tabanlı projelerin ve kurumların daha iyi tanıtılmasını, örnek çözümleri iş dünyasıyla tanıştırmayı ve e-dönüşüme olan ilginin artmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Konusunda uzman ve tecrübeli danışman ve jürilerinin önderliğinde gerçekleştirilen Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması ile Türkiye'de oluşturulan başarılı internet e-dönüşüm çalışmalarına 13 farklı kategoride ödül verilecek. Bilişim Teknolojileri Kurulu, DTM e-Ticaret Genel Koordinatörlüğü, TBV, TUBİSAD, YASAD, TEDER, MOBİSAD, TBGD Getron ve İRM gibi birçok kurum ve kuruluşun desteklediği e-dönüşüm yarışmasında, her kategoride ilk üçe girenler belirlenerek sertifikaları verilirken, 1. olan en iyi e-Dönüşüm Yıldızları 26 Kasım'da gerçekleştirilecek törenle ödülleri alacaklar.

2009 yılında yarışma

İlk yılında **Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması** büyük bir başarı kazandı ve ne kadar prestijli bir yarışma olduğunu kanıtladı. 2009 yılında gerçekleştirilen yarışmaya 287 aday adayı başvuru yaptı,

web sitemiz 42 değişik ilden, 10,000 üstünde ziyaret edildi ve yaklaşık 3000 kişi halk oylamasına katıldı.

Katılımcı profili oldukça üst düzeyde gerçekleşti. Ulusal firmalar kadar, çok uluslu firmalar da yarışmaya katıldılar, ödüller aldılar. 2009 yılı adaylarının, %77'si özel kurum ve kuruluşlardan olup, %37'sinin bilanço büyüklüğü 100 Milyon TL üstündedir.

2009 Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması ödülleri, çok prestijli 5 Yıldızlı bir otelde 400 seçkin davetlinin yer aldığı bir tören ile sahiplerini buldu.

Yarışma herkese açık

Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması'na, bilişim yapısını internet platformuyla bütünleştirmiş projelere sahip tüm web sitesi sahibi firma, kurum ya da kişiler ve onların yetkili kıldıkları her ajans katılabiliyor.

Başvurular yarışmanın resmi web sitesinden başladı

Üyeliklerin ve yarışmaya katılım başvuruların yoğun olarak başladığı Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması'na başvurular, www.bilisimyildizlari.com resmi web sitesinde yer alan başvuru alanından yapılabiliyor. Başvurusu yapılan sitenin, yılın bir bölümünde kullanımda olmuş olması

İNTERNET E-DÖNÜŞÜM ÖDÜLLERİ

gerekliliğin yanı sıra, başvuru yapmadan önce www.bilisyildizlari.com yarışma web sitesine üye olup bir kullanıcı hesabı oluşturması gerekiyor.

Bilişim Yıldızları'na 13 ayrı kategoride başvuru yapılabilir

Adaylar, Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması'na istedikleri kategoriden başvurabilirler. Başvuru öncesi mutlaka her kategori hakkında iletilen bilgiler incelenip söz konusu site için en uygun kategoriden başvurması önerilmektedir.

- o e-finance
- o e-egitim
- o e-tr
- o e-iletisim
- o e-ticaret
- o e-hizmet
- o e-saglik
- o e-ik
- o e-haber
- o e-genç
- o e-mobile
- o e-kent/e-sehir
- o e-blog

Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması'nda, jüri değerlendirmesinin yanı sıra, halk oylaması da değerlendirmeye katılmaktadır. Böylece etkinliğe, her seviyeden, daha büyük bir internet kullanıcısının aktif olarak katılması sağlanmaktadır.

Bilişim Yıldızları e-Dönüşüm Yarışması'nda aşağıdaki 13 farklı kategoride ödül verilmektedir. Her kategoride ilk üçe girenler belirlenerek sertifikaları verilirken, 1. olan en iyi e-dönüşüm çözümü ödül töreninde ödülünü almaktadır. Ayrıca halk oylamasında en yüksek oylamayı alan halkın birincisi, en yaratıcı, en etkileyici, en iyi engelli vatandaş destekçisi ödülleri de verilecek.

Yarışmaya başvurular 24 Ekim 2010 tarihine kadar devam edecek. 2 elemeli Jüri değerlendirmesi 20 Kasım 2010 tarihinde tamamlanacak, ancak halk oylaması ödül töreninden 1 gün öncesi, 19 Kasım 2010 tarihine kadar sürecek. 26 Kasım 2010 tarihinde ödülleri tören ile her biri Bilişim Yıldızı olan sahiplerini bulacak.

Yarışma ile ilgili her türlü bilgi ve başvurularınız için www.bilisyildizlari.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

İNTERNET E-DÖNÜŞÜM ÖDÜLLERİ

Sheffield'da bir Türk öğrenci ve uzaktan eğitim...

Dr. Serdar Biroğul
Muğla Üniversitesi
sbirogul@mu.edu.tr

Bu kez yolum İngiltere'nin Sheffield şehrine doğru... Gazi Üniversitesi'nden lisans eğitiminden öğrencim olan Rıdvan Ata'nın, Manchester Üniversitesi'nde yüksek lisansını bitirmiş ve Sheffield Üniversitesi'nde doktora başlamış olduğunu öğrendim. Kendisini uzun bir zamandan sonra görmek ve onunla eskileri konuşmak çok güzeldi. Bir zamanlar öğretmen-öğrenci ilişkisi artık yerini arkadaşlık ilişkisine bırakmıştı. Ata, Türkiye'de üniversite eğitimi elektrik eğitimi üzerine tamamlamış olmasına karşın burada İngiltere'de yüksek lisansını uzaktan eğitim konusunda yapmış. Doktora eğitiminde ise tamamen eğitimin teknolojik olarak verilmesi ve derslerin bilgisayar ile desteklenmesi konusuna yönelmiş durumda. Ata ile Türkiye, İngiltere ve eğitim üzerine görüştük.

-Rıdvan, bu kadar yıl sonra seni İngiltere'de görmek garip bir duygu yarattı içimde. Buradaki öğrencilik hayatından biraz bahseder misin?

Evet, benim için de güzel, hoş bir sürpriz oldu tekrar sizi görmek. Bundan birkaç yıl öncesine kadar öğrencinizdim ancak şu an akademisyen olma yolunda olan bir araştırmacı olarak yanınızda bulunmak değişik bir duygu. Buradaki öğrencilik hayatını tam olarak anlatabilmek için belki birkaç sayfa ayırmak gerekir ancak kısaca bahsedeyim. İngiltere'deki dördüncü yılım. Bu

dört yıllık süreçte çok yeni şeyler öğrendim, bilmediğim kültürlerle tanıştım. İlk geldiğim günler adapte olmada çok zorlanmıştım ancak bunu bir gün söyleyeceğimi hiç düşünmemiştim ama yağmurlu kasvetli havasına rağmen buralara alıştım artık. İngiltere'deki öğrencilik hayatı, Türkiye'den çok farklı diyebilirim. Eğitim sistemi öğrenciyi çok fazla sıkmadan tamamıyla araştırmaya, öğrenmeye ve kendi düşünceleriyle harmanlayıp sunmaya teşvik ediyor. Sizden beklenen alanınızda söz sahibi olacak şekilde konunuza hâkim olmanız ve yeni bilgiler üretmeniz ya da mevcut problemlere çözüm önerisi getirmeniz. Burada danışman hoca ile (supervisor) 2 haftalık periyotlar halinde düzenli olarak görüşmelerimiz oluyor. Görüşmelerimizde yapmış olduğumuz projeye yönelik çalışmalar üzerine konuşuyoruz. Bir sonraki buluşmada yapılması gerekenlere karar verip ayrılıyor. 6 aylık periyotlar halinde projenin hangi aşamada olduğuyla alakalı raporlar sunuyoruz. Şayet planlanan süreçten geri kalınmış ise ona göre önlemler

alınıyor. Bunun dışında yıl içerisinde doktora öğrencilerine yönelik değişik seminerler veriliyor. Bu seminerlerde proje ile alakalı sunum yapma imkânlarımız da oluyor. Ayrıca alanımızla alakalı uluslararası seviyede düzenlenen konferanslara katılmamız ve hakemli dergileri takip etmemiz bizden bekleniyor. Kısaca günlerim bu şekilde geçmekte diyebilirim.

-Haftanın 4 günü Sheffield, 3 gününü ise Manchester'de geçiriyorsun. Zor bir durum değil mi?

Açıkçası önceleri zorlanmıştım ancak artık alışmış durumdayım. Ulaşım imkânı çok kolay ve günün her saatinde ulaşım aracı bulabiliyorsunuz. Ayrıca, yüksek lisansımı Manchester Üniversitesi'nde yaptığım için buranın imkânlarından hâlâ faydalanabiliyorum. Bunun araştırmama zenginlik kattığını düşünüyorum. Çünkü bazen bir üniversitede bulamadığım bir kaynağı diğerinde bulma

durumu söz konusu olabiliyor. Ayrıca İngiltere'de ilk geldiğim şehirdir Manchester. Öyle hemen kolayca bırakılamıyor

-Buradaki yüksek lisans ve doktora eğitim sistemi hakkında ne diyeceksin?

İngiltere'de yüksek lisans süresi 1, doktora süresi 3 yıldır. Bu size ilk etapta şaşırtıcı gelebilir ancak inanın yeterli bir süre. Yüksek lisans döneminde 8 tane ders aldık ve bizden her bir dersle alakalı kapsamlı bir araştırma yapmamız istendi. Ayrıca konuyla alakalı kritiğini yapmamız istenen çok sayıda makale ve kitap verildi. Tabi bunun dışında sunumlar ve grup çalışmaları da oldu. Yaz döneminde bizden seçmiş olduğumuz konuyla alakalı bir proje yapmanız bekleniyor. Zor ve meşakkatli bir süreçti diyebilirim. Ancak hocalarımın yardımlarını ve desteklerini unutamam. Doktora da ise ders almıyorsunuz. Sadece araştırma yaparken işlerinizi kolaylaştıracak seminerler veriliyor. Tamamıyla sizin ve hocalarınızın birlikte yürüttüğü bir proje var ve o proje üzerine yoğunlaşıyorsunuz. Doktora da öncelikle sizden beklenen şey alanınıza çok iyi hâkim olmanız. Bu yüzden projenizle alakalı güncel makaleleri, kitapları, süreli yayınları takip etmeniz gerekiyor. İlk yıl, 6 aylık periyotlar halinde projenizle alakalı ilerleme raporları hazırlıyorsunuz sunum yapıyorsunuz ve ilk yıl raporu hazırlayıp sözlü sınava giriyorsunuz. Bu aşama projenizin kaderini tayin eden bir asama. Sene sonunda yıl içerisindeki çalışmalarınıza bakılarak araştırmaya devam edip etmeyeceğinize karar veriliyor. Türkiye'deki doktora yeterlilik sınavı gibi diyebilirim. Şayet olumlu görülürse

araştırmaya devam ediyorsunuz, tezinizi yazıyorsunuz, projenizi sonlandırıyor ve 'viva' olarak adlandırılan bitirme sınavınıza giriyorsunuz. Şayet sınavı da başarılı bir şekilde geçerseniz doktor ünvanı alabiliyorsunuz. Tabi bu benim bahsettiğim süreç sosyal alanlar için geçerli. Fen alanlarında süreç daha farklı olabilir.

-Aynı şehirde ve aynı üniversitede olduğunuz diğer Türk öğrencilerle görüşüyor musun?

İngiltere'de üniversitelerde doktora yapan öğrenciler arasında oluşturulan ve aktif olarak kullanılan bir network ağı var. Bu sayede bütün üniversitelerdeki Türk araştırmacı arkadaşlardan haberdar olabiliyoruz. Hatta bazı üniversitelerdeki Türk hocalara bile ulaşma imkânımız oldu. Çok sık olmasa da arada sırada bir araya gelmeye çalışıyoruz.

-Öğrendiğime göre birçok Türk bilim adamı İngiltere'deki çeşitli üniversitelerde bulunuyor. İletişim içinde bulundukların var mı?

Maalesef hepsiyle iletişim halinde değilim ancak Manchester, Sheffield, Leicester, Oxford, Bristol gibi birkaç üniversitede bulunan Türk hocalardan haberdarım. Zaman zaman görüşme fırsatımız da oluyor. Eminim araştırılsa diğer üniversitelerde de Türk hocalar olduğunu göreceksiniz. Ben Türk hocalarla iletişimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü ilerde doktora sonrası yapacağınız çalışmalarınızda herhangi bir üniversitede iletişim kurabileceğiniz birilerinin olması çok ama çok önemli.

-Yüksek lisans tezin uzaktan eğitim ve moodle üzerineydi. Moodle'ı anlatır mısın biraz?

Kısaca Moodle olarak adlandırılan yani Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment, 1999 yılında Avusturalyalı Martin Dougiamas tarafından geliştirilen tamamen açık kaynak kodlu bir platform. Türkçe'ye kurs yönetim sistemi, öğrenme yönetim sistemi ya da sanal öğrenme ortamı olarak çevrilebilir. Moodle kullanıcılarına çevrimiçi kurslar oluşturmasını sağlamak için tasarlanmıştır. İçerisinde çeşitli eğitimsel aktiviteler, tartışma formları, gerçek zamanlı iletişim araçları, blog oluşturma özelliği bulunduruyor. Temel pedagojik dayanağı, sosyal oluşturma (social constructivism). Birçok eğitimci programlama ve veri tabanı konularında deneyimi olmadan derslerini Moodle üzerinden verebiliyor. En önemli özelliği kolay kullanılabilirliği, farklı dil seçeneklerinin olması ve ücretsiz olması. İngiltere'de sadece üniversiteler değil birçok kolej de öğrenme ortamı olarak Moodle'i tercih ediyor. Bu başarıyı elde etmesindeki en büyük etken, arkasında çok büyük geliştirici ve destekleyici bir topluluğun olması. Moodle sadece uzaktan eğitim için değil, yüz yüze eğitim içinde eğitimciler tarafından benimseniyor.

-İngiltere'deki uzaktan eğitim sisteminden biraz bahseder misin? Türkiye'yi takip ediyorsundur. Şu an Türkiye'deki birçok üniversite uzaktan eğitim sistemine geçmiş veya geçme aşamasında. Bu konu

ile söylemek istediklerin var mı?

İngiltere'de bütün üniversiteler uzaktan eğitim vermekte ve bu konuda çok mesafe kat etmiş durumdadır. Ancak zamanla anlaşıldı ki (biz çalışmalarımızda da bunu teyit ettik) uzaktan eğitimde arzu edilen eğitim kalitesi henüz yakalanabilmiş değil. Öğrenciler, yüz yüze eğitimi tercih ederken çevrimiçi eğitimi de destekleyici olarak görmek istiyor. Bizim çalışmalarımız gösterdi ki, uzaktan eğitim, özellikle Moodle, öğrencilerin zamandan tasarruf etmesini, öğretmenleri ve arkadaşlarıyla etkileşimli bir şekilde iletişim kurmalarını, derslerini tekrar tekrar gözden geçirmelerini, her an her yerde ders notlarına ve farklı kaynaklara ulaşmalarını sağlamakta ancak öğrenme süreçlerinde çok büyük farklar oluşturmamakta. Bu sebeple birçok araştırmacı, uzaktan verilen eğitimin kalitesini ve öğrencinin eğitim materyali ile etkileşimini arttırma, öğrencinin daha fazla katılımını sağlama üzerine çalışmalarını

sürdürüyor. Evet dediğiniz gibi ülkemizde de uzaktan eğitimle alakalı çalışmalar yapılıyor ancak ben Türkiye'nin bu konuda şu an geçiş sürecinde olduğunu düşünüyorum. Uzaktan eğitim demek, eğitimin çok uzak mesafelerdeki kişilere, tırnak içerisinde soyluyorum, sadece "ulaştırılması" değildir. Uzaktan eğitimin de en az yüz yüze verilen eğitimin kalitesini yakalanması gerekiyor.

-Sence uzaktan eğitim sistemi, derslerin işlenmesinde bir araç mıdır, yoksa başlı başına bir eğitim sistemi olarak işlerliği var mıdır?

Güzel bir soru. Uzaktan eğitim sistemlerinin ne amaçla kullandığınıza bağlı olmakla birlikte bir araç olduğunu düşünüyorum. Tabii ki eğitim sisteminizi de bu araç üzerine bina edebilirsiniz. Ancak henüz buna hazır olmadığımızı daha bu konuda çalışmalar yapılması gerektiğini sanıyorum. Buradaki en büyük iki problem,

verimli öğrenci katılımının sağlanması ve geri dönüşün alınmasında yaşanacak.

-Lisans eğitiminde çok farklı bir alana yönelmiş durumda sını. Bu durum senin aleyhine gibi gözüküyor mu?

Hayatınızdaki negatif gibi gözükken şeyleri fırsatlara dönüştürmek aslında sizin elinizde. Benim bu alana yönelmemde lisans eğitimi alırken yaşadığım problemler etkili olmuştur diyebilirim. Teknik eğitimde yaşanan en büyük sorunun öğrencilerin bilgilerini, deneyimlerini paylaşılabileceği, geliştirebileceği ve belki de en önemlisi öğrendiklerini pratiğe aktaracakları sosyal bir ortamın olmaması. Şu an almakta olduğum eğitimin ve araştırmalarımın bu problemlere çözüm üreteceğini düşünüyorum.

-Doktora konuna biraz değinir misin?

Doktora konum genel anlamda uzaktan eğitimde 3 boyutlu sanal öğrenim ortamlarının kullanılmasına yönelik diyebilirim. Az öncede bahsettiğim gibi uzaktan eğitimde eğitimin istenilen kaliteye henüz ulaşmaması beni bu konuda çalışmalara yönlendirdi. Yapmak

istediğimiz şey, eğitimin İnternet ortamında 3 boyutlu bir şekilde verilmesi. Öyle bir ortam düşünün ki, içerisinde üniversiteleri, kampüsleri, anfileri, konferans salonları, kütüphaneleri, spor salonları, kafeleri olan dünyanın dört bir tarafından öğrencilerin ve eğitimcilerin katılabildiği ve sizinde içerisinde yürüyebildiğiniz, oturabildiğiniz, koşabildiğiniz hatta dokunabildiğiniz bir ortam. Tıpkı gerçek hayatta yapabildiğiniz her şey ancak hepsi İnternet ortamında. Daha da önemlisi, yapmanız gereken çalışmaları, deneyleri bu ortamda masrafsız bir şekilde hiçbir riske girmeden tekrar tekrar gerçekleştirebiliyorsunuz. Üstelik deneyimlerinizi başkalarıyla paylaşabileceğiniz, yeni insanlara tanışabileceğiniz bir ortam. Sanırım böyle bir ortamda uzaktan eğitim vermek hem eğitimin kalitesini arttıracak hem de öğrencilerin daha fazla katılımını sağlayacak.

-Doktoranı bitirdikten sonra ülkemize döndüğünde üzerinde çalışmak istediğin konular var mı?

Döndükten sonra gerçekleştirmek istediğim birkaç proje var. Bunlardan bir tanesi mesleki eğitimin 3 boyutlu ortamda verilmesi. Bunun mesleki eğitimde çok büyük yenilikler getireceğini düşünüyorum. Öğrenciler bu sayede hem öğrendiklerini pratiğe dökme fırsatı bulacaklar hem de kendi alanında okuyan öğrencilerle deneyimlerini bilgilerini paylaşma ve geliştirme imkânı elde edecekler.

-İlginç ve güzel bir konuya benziyor. Ülkemizde bu altyapıyı kurarken zorlanacağını düşünüyor musun?

Bu konudaki karşılaşılabileceğim en büyük sıkıntının İnternet için gerekli olan güçlü sağlam bir altyapının henüz ülkemizde olmaması ya da sınırlı bir şekilde olması diye düşünüyorum. Ancak zamanla bu problemi de aşacağımıza inanıyorum. Bunun dışında belki eğitimcileri de bu tarz bir eğitim için bilgilendirmek gerekecektir.

Rıdvan,eminim ki akademik çalışmalarınla insanlara farklı bakış açılarını göstereceksin. Bir an önce doktora eğitimini bitirip Türkiye'ye dönmeni arzuluyorum. Son söylemek istediklerin nelerdir?

Öğrenci sayısının ve genç nüfusun hızla artmasından dolayı üniversiteye gitmenin giderek zorlaştığı, üniversitelerin imkânlarının kısıtlı olduğu ülkemizde uzaktan eğitim, çevrimiçi öğrenim zamanla daha da büyük önem kazanacağını düşünüyorum. Mesleki eğitimin bundan etkilenmemesi mümkün olmayacak. İnanıyorum ki 3 boyutlu sanal ortamlar uzaktan eğitimde yeni bir dönemi başlatacak. Bu alandaki değişim sürecinde ülkemizdeki gelişmelere, çalışmalarımın katkıda bulunabilmek bana mutluluk verecek. Bana çalışmalarımın bahsetme fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim. İngiltere'den sevgilerimle...

(Rıdvan Ata, The University of Sheffield, United Kingdom, email:R.Ata@sheffield.ac.uk)

Telekomünikasyonda “yetki var, kullanılmıyor”

“2009 Düzenleyici Kuruluşlar Karnesi”ne göre, Türkiye’de, düzenlemeler, piyasaların serbestleşme ve rekabete açılması için etkin uygulanmıyor.

Yeni iş girişimlerinde bulunan alternatif operatörleri desteklemek amacıyla 1998’de kurulan Avrupa Rekabetçi Telekom İşletmecileri Derneği (European Competitive Telecommunications Association-ECTA), yayımladığı 2009 yılına ait Düzenleyici Kuruluşlar Karnesi ile Türkiye’deki telekom pazarına yönelik değerlendirmelerini paylaştı. ECTA tarafından yayımlanan “2009 Regulatory Scorecard – 2009 Düzenleyici Kuruluşlar Karnesi” çalışmasında, Türkiye telekomünikasyon piyasasında düzenleyici kurum, yeterli yetki genişliği ve destekleyici mevzuatlara sahip olduğu halde, düzenlemelerin, piyasaların serbestleşmesi ve rekabete açılması için etkin olarak uygulanmadığı belirtildi.

Her yıl, elektronik haberleşme sektöründeki düzenlemeler ve bunların tüketicilere,

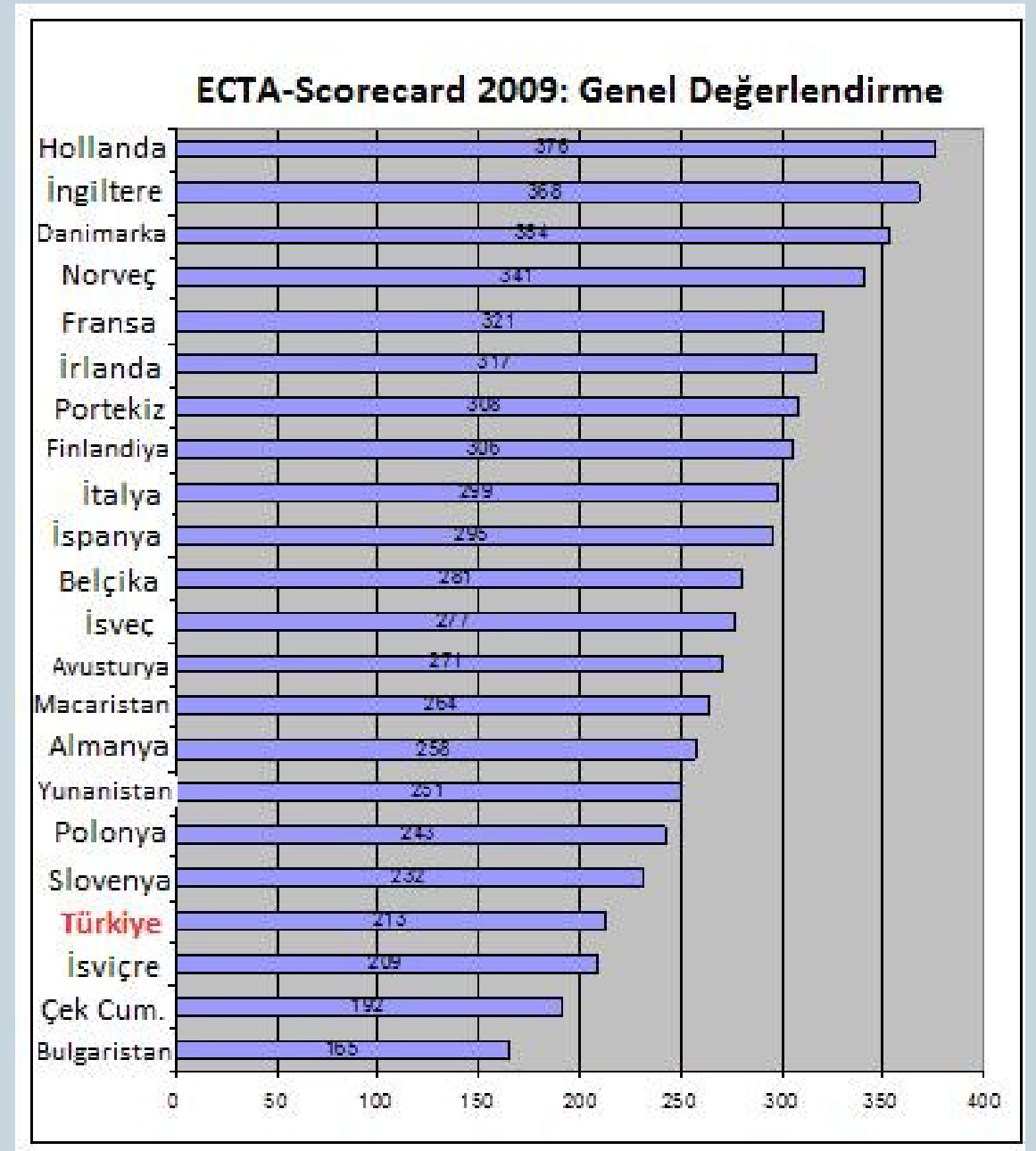
işletmecilere ve sektöre faydalarının ülkeler bazında karşılaştırıldığı çalışmada, Hollanda, İngiltere, Danimarka, Norveç ve Fransa, kurumsal düzenlemeler, ulusal düzenleyici otoritelerin etkinliği, erişim, fiyat, rekabetçi pazar paylaşımı ve perakende ücretler konusunda en iyi performans gösteren ülkeler oldu. Türkiye bu sıralamada, 22 ülke arasında 19’uncu sırada yer aldı.

Düzenleyici kurumların yetkilerinin genişliği ve mevzuatların yeterliliği ile sektördeki düzenlemelerin rekabet ve tüketici faydası açısından sonuçları birbirleriyle doğrudan bağlantılı bulunurken, yapılan sıralamada Hollanda ve İngiltere en üst sıralarda yer aldı. Düzenleyici otoritenin yetki genişliği ve mevzuatların yeterliliği konusunda AB ortalamalarına yaklaşan Türkiye, düzenlemelerin uygulanması konusunda en son sıralarda bulunuyor.

Türkiye’de en fazla sorun yaşanan konular, “frekans, numara, geçiş hakkına ilişkin sorunlar”, “uzlaşmazlıkların çözümü, piyasa analizi çalışmalarına ilişkin sorunlar”, “BTK’nın düzenlemeleri uygulamakta etkin olmaması”, “genişbant, sabit telefon, kurumsal, mobil ve kablosuz hizmet piyasalarında rekabet ve tüketicinin faydası açısından alınan sonuçların yetersizliği” olarak sıralanıyor.

Türkiye’de özellikle genişbant internet hizmetlerinde yeni nesil işletmecilere (alternatif internet servis sağlayıcılar-İSS) bırakılan kâr marjının düşük olduğu vurgulanırken,

düzenleyici kurum fiyat sıkılaştırması konusunda harekete geçmeye davet ediliyor. Düzenleyici kurumun yetersizliğinin vurgulandığı bir diğer alan ise, sabit telefon hizmetleri piyasasındaki rekabetin istenilen düzeye gelememiş olması. Karnede, düzenlemelerin yeterince uygulanmaması sonucunda tüketicilerin yüksek bedelle hizmet almak durumunda kaldıkları kaydediliyor.

Bilişim güvenliğine daha fazla yatırım

“Yüzü Olmayan Tehdit” başlıklı araştırmaya göre bilişim sahtekârlıklarının yoğunlaşması ve daha karmaşık hale gelmesi nedeniyle finansal kuruluşlar bilgi güvenliğine daha fazla yatırım yapıyor.

Deloitte küresel finans sektörü için hazırladığı, “Yüzü Olmayan Tehdit” başlıklı 2010 güvenlik araştırması raporunu açıkladı. Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 45 ülkeden, dünyanın önde gelen 350’den fazla finans kurumu, banka ve sigorta kuruluşlarının yöneticileriyle yapılan konuşmalarla oluşturulan rapor, finans sektörünün veri ve bilgiyi güvenli olarak koruyabilmek için yatırımlarını artırdığını ortaya koydu. Bilişim sahtekârlıklarının yoğunlaşması ve daha karmaşık hale gelmesi nedeniyle finansal kuruluşlar başta kimlik tespiti ve bilgilere erişim alanları olmak üzere bilgi güvenliğine daha fazla yatırım yapıyorlar. Bilinçli olarak veya istemeden veri kaybına neden olan faaliyetleri önlemek de bu kuruluşlar için öncelikli bir alan haline geliyor. En büyük 100 bankanın yüzde 26’sı, en büyük 50 sigorta şirketinin yüzde 28’i, 100 büyük finans kuruluşunun yüzde 27’sinin yer aldığı araştırmaya Türkiye’nin önde gelen 13 finans kuruluşu katıldı.

Deloitte Türkiye Kurumsal Risk Hizmetleri Ortağı Cüneyt Kırlar, araştırmanın Türkiye ile ilgili sonuçlarını değerlendirirken Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun (BDDK) 2006’da başlattığı Bilgi Sistemleri Denetimleri’nin kurumlarda önemli değişimleri tetiklediğini gözlemlemekle beraber halen bilgi güvenliği alanında katedilmesi gereken önemli bir yol olduğunu görüldüğünü söyledi.

Bilişim suçları giderek karmaşılaşıyor. Raporda bilişim alanındaki suç ve sahtekârlıkların artık sadece “akıllı çocuklar” tarafından yapılmadığı, organize suç örgütlerinin ve hükümetlerin de bu alana

girdiklerine dikkat çekiliyor. Özellikle İnternet’te bu amaçla kullanılabilecek araç ve yazılımların bulunabilmesi, bilişim konusunda üstün bilgi ve yeteneği bulunmayanların bile bilişim sahtekârlığına adım atmasını mümkün kılıyor.

Çalışmaya katılan yöneticilerin yüzde 44’ü öncelikli olarak kimlik tespitinin ve bilgilere erişimin güvenliğini artırmak için yatırım yapıldığını belirtirken 10 binden fazla çalışanı bulunan kuruluşlarda ise bu konuya öncelik verildiğini bildiren yöneticilerin oranı yüzde 63’ü buldu. Kurum içindeki güvenlik ihlallerini önlemek konusunda “çok güvenli” olduğunu belirten yöneticilerin oranı yüzde 34 iken dışarıdan kaynaklanan güvenlik ihlalleri konusunda “çok güvenli” olduklarını söyleyenlerin oranı yüzde 56 oldu. Katılımcılar ayrıca, mevzuat ve yasalara uyumu güçlendirmek için yapılan yatırımların da ilk 5 öncelikli alan içinde yer aldığını kaydetttiler.

2010’da kimlik tespiti ve bilgilere erişim alanında güvenliği artırmak için yatırımlara öncelik vereceklerini belirten sigorta şirketi yöneticilerinin oranı %51 olurken, bu oran banka yöneticileri arasında %44’te kaldı. Veri kaybını önleyecek teknolojilere yatırımlara öncelik vereceklerini söyleyenlerin oranı da sigortacılar arasında %32, bankacılar arasında %25 oldu.

Raporda güvenlik konusuna yaklaşımlarda görülen sektörel farklılıkların yanı sıra coğrafi farklılıklar da karşılaştırmalı olarak sunuldu.

Dünyanın kaderi 4 ülkenin elinde!

Yüksek teknolojiye sahip ürünlerin üretimi için gerekli madenlerin sahibi Çin, Rusya, Kongo ve Brezilya dünyanın kaderini de elinde tutuyor.

Avrupa Komisyonu tarafından 18 aylık bir çalışma sonucunda yayımlanan rapora göre, yüksek teknoloji için yaşamsal öneme sahip galyum, palladyum gibi nadir metallerin üretimi, belli ülkelerin kontrolünde bulunuyor ve zamanla tükenme riski taşıyor. Nadir metallerin 20 yıl içinde tükeneceği tahmin ediliyor. Sanayinin pek çok kolunda, düşük oranda ancak hayati öneme

sahip bir girdiyi oluşturan nadir metaller, cep telefonu, mücevher, fiber optik, lityum piller, güneş panelleri, uzay, elektronik, seramik, cam, çelik, kimya ve petrol endüstrisinde kullanılıyor. Komisyon hazırladığı raporla, kritik öneme sahip nadir metallerin 14'ünün tükeneceği konusunda uyarıda bulundu ve Avrupa

hükümetlerinin sanayi konusunda sıkıntı yaşamaması için izlemeleri gereken yol haritasını belirledi. Raporda belirlenen 14 kritik metal listesinin başında lityum geliyor. Son araştırmalara göre dünyanın en büyük lityum rezervinin yıllardır savaşlarla mücadele eden Afganistan'da olduğunu gösteriyor. Stratejik öneme sahip bu hammaddelerin büyük bir kısmı bir avuç ülkenin elinde bulunuyor. Bu ülkeler arasında ilk sırada Çin yer alıyor. Çin, hibrid motor, LED ampul üretiminde ve nanoteknolojide kullanılan nadir metal kaynağının yüzde 95'i, antimonun yüzde 87'si, tungstenin yüzde 84'üne sahip. Çin'i Rusya, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Brezilya izliyor. Bu da yüksek teknoloji kullanımını yaygınlaştırmayı hedefleyen AB ülkeleri için ciddi sorunlara işaret ediyor.

Uzmanlara göre, ABD ve diğer Batılı devletler, dünyanın en büyük nadir metal ve mineral ihracatçısı Çin'in tehdidi altında. Günümüzde cep telefonu gibi pek çok elektronik cihazın

üretiminde kullanılan Lanthanum, Neodimium, Terbium gibi 17 nadir madenin en büyük üreticisi konumundaki Çin, geçen 7 yılda söz konusu madenlerin ihracatını yüzde 40 oranında azalttı. Kendisi de nadir metal tüketiminde en büyük ülke haline dönüşen Çin'deki 45 çeşit önemli madenden 25'i dünya üretiminde üçüncü sırada yer alıyor. Bununla birlikte Çin'deki alçı, vanadyum, titanyum, tantal, volfram, granit, antimon da dahil olmak üzere 12 çeşit maden dünyada üretim açısından birinci sırada yer alıyor. Gelecek yıldan itibaren nadir madenlerin ihracatını daha da azaltacak olan Çin yönetiminin, sadece iç ihtiyacını karşılayacak kadar maden çıkartmayı amaçladığını öngören uzmanlar, bu durumun Batılı ülkeleri, yeni kaynaklar bulmak zorunda bırakacağı konusunda uyarıyor. Avrupa Birliği, antimon, kobalt, molibden, niobyum, platin ya da tantal gibi nadir metallerin tedariğinin tamamını ithalatla sağlıyor. Dünyanın en büyük 10 maden şirketi arasında ise hiç Avrupalı bulunmaması endişeleri artırıyor.

Finlandiya'da İnternet artık “vatandaşlık hakkı”

İnternet'i, “vatandaşlık hakkı” olarak kabul eden yasayı çıkarıp yürürlüğe sokan ilk ülke Finlandiya oldu.

İnternet'i, elektrik, su gibi “vatandaşlık hakkı” olarak tanımlayıp hattın kesilmesini veya fahiş fiyat uygulanmasını yasaklayan yasa, Finlandiya'da yürürlüğe girdi. İnternet bağlantısına sahip olmayı “vatandaşlık hakkı” olarak kabul yasayı çıkarıp yürürlüğe sokan ilk ülke Finlandiya oldu. 1 Temmuz'da yürürlüğe giren yasaya göre Finlandiya'daki telekomünikasyon firmaları tüm vatandaşlara en az 1 Mbps hızında genişbant İnternet bağlantısı sağlamakla yükümlü.

İnternet erişimini “insan hakkı” olarak tanımlayan yasa uyarınca Finlandiya'da hiçbir firma veya mahkeme vatandaşların İnternet bağlantısını kesemeyecek veya kesilmesi

yönünde karar veremeyecek. Başka deyişle ülkede İnternet, su, elektrik ve temiz hava gibi temel ve asla kesilemeyecek insani ihtiyaçlar arasına katılmış oldu.

Finlandiya, dünyanın en çok “çevrimiçi” olan ülkelerinden. Ülke nüfusunun yüzde 96'sı İnternet'i sadece eğlence değil tüm gündelik yaşamlarında vazgeçilmez bir yardımcı olarak kullanıyor. Ülkedeki e-devlet uygulamaları da dünyada en sistematik ve düzenli işleyen uygulamalar. Yeni yasadan sonra hâlâ İnternet bağlantısı olmayan 4 bin haneye de firmalar en kısa zamanda hat çekmek zorunda. Finlandiya hükümeti, 2015 yılına kadar herkese 100 Mbps hızında bağlantı sağlamayı hedefliyor.

İnternet'ten alışveriş de müşteri de artıyor...

4 milyon kişinin İnternet'ten alışveriş yaptığı Türkiye'de, firmaların yüzde 46'sı yeni iş alanları ve müşterilerini İnternet üzerinden oluşturuyor.

Avrupa'nın 7'nci büyük İnternet nüfusuna sahip olan Türkiye'de, Ipsos KMG'nin İnternet penetrasyonu ve kullanım alışkanlıklarını ortaya çıkarmak için gerçekleştirdiği araştırmaya göre, yaklaşık 4,2 milyon kişi, farklı sıklıklarla da olsa İnternet üzerinden alışveriş yapıyor. Araştırma sonuçlarının verildiği açıklamada, İnternet kullanıcılarının en çok (yüzde 27,5) uçak bileti ve otel rezervasyon ve alışverişlerini online yaptıkları, ilk üçe giren diğer iki kategorinin ise elektronik aletler, bilgisayar ve donanım ürünleri olduğu bildirildi. Bu teknolojik ürünleri de giyim-aksesuar, kitap ve kozmetik izliyor.

“Ne sıklıkta İnternet'e giriyorsunuz?” sorusuna “Ayda bir ve daha sık” yanıtı veren bireylerle yapılan çalışmaya göre, Türkiye'de ayda bir ve daha sık İnternet'e giren 23,6 milyon birey var (yüzde 40,7) ve bunların 4,2 milyonu (yüzde 17,8) İnternet üzerinden alışveriş yapıyor.

Araştırmaya göre, yüksek sosyo-ekonomik statü grubundaki 25-34 yaş aralığındaki bireyler, İnternet üzerinden alışverişte diğer demografik gruplardan farklılaşıyor. İnternet'ten alışveriş yapan bireylerin yüzde 67,9'u ödemelerini kredi kartı ile yapıyor. Sanal kart kullanım oranı yüzde 6,9, mobil ödeme ise online alışverişçilerin sadece yüzde 1'inin kullandığı bir ödeme biçimi.

Firmaların da İnternet'e ilgisi artıyor

Regus'un yaptığı araştırmaya göre ise Türkiye'deki firmaların yüzde 46'sı, İnternet'te yer alan sosyal ağlar aracılığıyla yeni iş

alanları ve müşteriler kazanıyorlar. Türkiye'de firmalar artık, sosyal ağlara pazarlama bütçelerinden yüzde 25 gibi oldukça yüksek bir oranda yer veriyor. Küçük ölçekli firmalar yeni müşterilerini, büyük ölçekli firmalara nazaran daha yüksek bir oranda yüzde 52 sosyal ağlardan elde ederlerken, bütçelerinde de sosyal ağlara, büyük ölçekli firmalardan daha fazla pay ayırıyorlar.

Uluslararası firmalarda da durum Türkiye'den çok farklı değil. Uluslararası firmaların yüzde 58'inin belirttiğine göre, bu ağların en popüler kullanımı ticari kontaklar için. Yine uluslararası firmaların yüzde 51, bu ağları müşteri gruplarına ulaşmak, organize etmek ve yönetmek için kullanırken, firmaların yüzde 54'ü de bu ağları, aynı zamanda ticaret yapmak için de kullanıyor. Ayrıca, araştırmaya katılan uluslararası firmalar, firma profillerindeki görsel ve işitsel animasyonlardan etkilendiklerini de ortaya koydular.

FELSEFE, YELKEN VE CAZ

Yazar: Asiye Koray Bendon
Yayınevi: Elma
220 sayfa

Tarihe “Küresel Kavrulma Dönemi”nin başladığı dönem olarak geçecek günlerde, bir kitap geçti elime: Felsefe, Yelken ve Caz.

Adı bile, rüzgarın yüzümü yaladığı serin sularda süzülen bir yelkenliyi düşletiyor. Fonda Billie Holliday buğulu sesiyle “Sophisticated lady” diye rehavetime katkıda bulunuyor. Bu yazıyı okurken dinlenilmesi önerilen şarkı budur. Kafamın içinden akan yazılar ve sorular ise büsbütün kendimden geçmemi engelliyor.

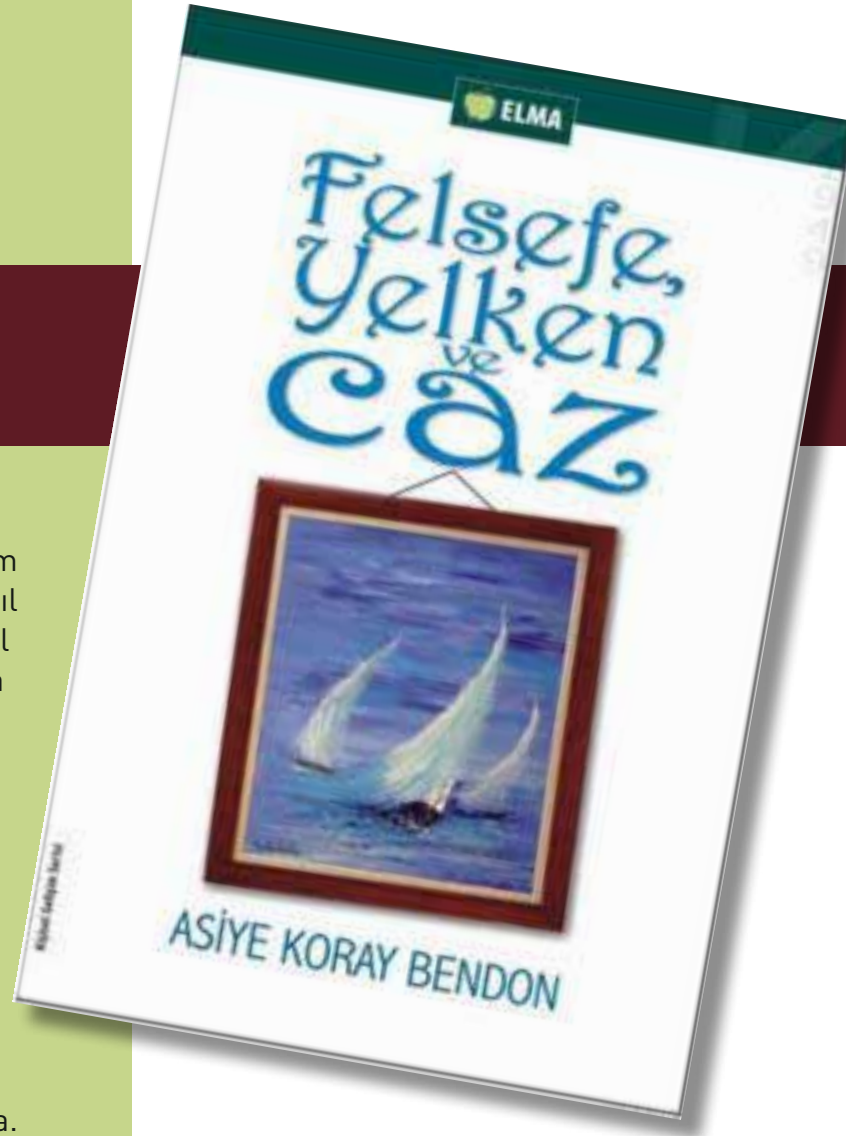
Daha önsözde, yazar beni ele geçirdi: *“Doğrusu şu ki, yazdığım her şeyin arkasındayım filan diyemeyeceğim. Her an her şeyle ilgili fikrimi değiştirebilirim. Kırklı yaşlarımın tam ortasındayım. Ve bu zamana kadar neredeyse her on yılda bir hemen her konuda fikrim değişmiş görünüyor.”* diyen birine şapkamı çıkarıyorum.

Yazarlık serüvenini, aşkıyla (yoksa aşkla mı?) Woody Allen’imsi bir üslupla birleştirip bize aktarıyor Bendon. Yazmak soyunma cesareti ister ama doktor muayenesi için soyunmaya benzemez. Daha çok sevgili için soyunmayı andırır. Gönüllü, kendiliğinden, umut dolu... Ama biri tek kişi için, öbürü tüm insanlığın önünde... Hemen her sayfanın bitimindeki dipnotlarda Bertrand Russel, James Joyce, Billie Holliday, Aristo, Sponville, Sadun Boro kimi zaman savcılık, kimi zaman avukatlık yapıyorlar konfeksiyon giyimi reddeden bu kadına...

Sayfalar sonlandığında neden kişisel gelişim kitabı olarak nitelendirildiğini düşündüm. Akıl vermiyor ki! Her ne kadar yelkenciye de yol bile göstermiyor! “Sadece netlik sağlamaya çalışıyorum. Ayarlarla uğraşıp durmam bu yüzden.” diyen yazarın kendisinin bile yaşadıklarını tam olarak anladığı şüpheli. Peki neden kişisel gelişim? Satır aralarında alıntılaryaptığı düşünürler nedeniyle olabilir mi? Hiç sanmıyorum. Galiba her yarım kalan aşk öyküsü kişisel gelişim tarihimizde bir platform daha değiştirmemize yol açıyor.

Aşk ile ilgili, sorgularken gülümseten cümleler çokça yer alıyor satırlar arasında. *“Hani bazı durumlarda, bazı durumlar için söz vermeniz istenir ya. Daha çok aşk, evlilik filan söz konusu olunca böyle yeminli sözler girer işin içine. Bu durumda şöyle diyemez miyiz: Kusura bakma ama öyle ömür boyu falan söz veremeyeceğim. Fani bir dünyalı olarak bilgi eksikliğim var. Yeterli veri yok.”* “Mevcut bilgiler ışığında, bilinmedik bir süreyle evet diyorum.”

Ancak ne kadar açık sözlü olunursa olunsun, aşkın dinamiğini de anlaşılamamak oluşturuyor bir bakıma. Seni çok az görüyorum, bu nedenle de özlüyorum dediğin bir erkeğin, bu durumu dırdır olarak algılaması erkeklerin Mars’tan geldiğini düşündürüyor insana, ama asla Kripton’dan değil! Aşk serüveni de rüzgar karşısında bocalayan, devrilmemek için tavrı alan bir yelkenin seyrinden pek farklı değil anlaşılan.

Ayfer Niğdelioğlu

Yani sen elmayı seviyorsun diye Elmanın da seni sevmesi şart mı? Yani Tahiri Zühre sevmeseydi artık, Yahut hiç sevmeseydi, Tahir ne kaybederdi Tahirliğinden?

Bendon, feminist edebiyatın kadın askerleri gibi salt protest değil, beyni iğdiş edilmiş, baştan ayağa duygudan oluşmuş hiç değil. Her şeyi ile –duygu, düşünce, tutku, arzu, tüm açlıkları ve doymuşluklarıyla- “İnsan”ın ağzından sorgulamış bütün bir ömrü.

Kitabı okurken, kahramanını aradığını söyleyen yazarla sürekli tartışırken buldum kendimi. Kahramanımızı arar mıyız, yoksa yaratır mıyız? Şeyh uçmaz, müridi mi uçurur? Her kurbağada prenslik potansiyeli var mıdır? Güzelliğin on para etmez mi şu bende ki aşk olmasa? Ya biz, bu zorlu yolculukta, kendimizle yüzleşme acılarına maruz kalmışken ve aynı zamanda onun yolculuğunun seyrini sürerken, kendi kahramanlarımızı da sorgulayabiliyor muyuz? Peki, bitirdiğinizde yorgun düşeceğiniz ama keyifle okuyacağınız bu kitabın sonunda düşünen kadın, kahramanını buluyor mu?

Ey yazar, sorularına bir yanıt da Murathan Mungan’dan:

“Her erkekte, aradığın erkeğin yalnızca bir parçasını bulursun. Gerçek bir kadın için gerçek bir erkek Allah gibidir; her yeredir ve hiçbir yeredir. Aşk da budur zaten. Başka bir şey değil. Aramaktan vazgeç demiyorum, bulmaktan vazgeç!”

Bütün kitap boyunca, kokusunu aldığımız elma sembolü, yine karşımıza çıktı, Yazar Adem’in de hakkını teslim etmiş. *“Hem ben Adem’in de niyetinin çok kötü olabileceğine ihtimal vermiyorum. (Yeterince bilgilendirilmemiş olabilir mesela) Bu konuda kimsenin üzerinde fikir beyan etmediği bir husus da var ayrıca. Adem ile Havva bu konuda tartışmışlar mıdır acaba?”*

Lady Day ve Frank Sinatra düetinin sözlerine ne dersiniz? “Varlığın hayatımı değiştirdi ve bunu benden kimse alamaz.” İşte yine bir bilmece. Aşk iki kişilik bir oyun mudur, yoksa tek başına mı yaşanır? Nazım yattığı yerden yanıtlıyor beni:

Bilişim 2010

27. ULUSAL BİLİŞİM KURULTAYI

22-25 EYLÜL 2010 RIXOS GRAND ANKARA

Sosyal Dönüşüm

Sosyal Dönüşüm

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

T.C. ULAŞTIRMA BAKANLIĞI

BTK
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ
VE İLETİŞİM KURUMU

www.tbd.org.tr

Katılım ücretsizdir.